

Rapport 1/2010

Skyteglade rovviltnemnder

En gjennomgang av kvotejakt
på gaupe fra 2007 til 2010

Januar 2010

Oppdatert 2010-01-31*

**Norges
Naturvernforbund**
Friends of the Earth Norway

Ansvarlig redaktør: Fagleder Arnodd Håpnes, Norges Naturvernforbund, ah@naturvern.no, tlf. 23 10 96 13.

Forfatter: Fagrådgiver Erik Brenna, Norges Naturvernforbund, eb@naturvern.no, tlf. 23 10 96 27.

Rettighetshaver for forsidefoto: Roselyn Carr / Istockphoto. Øvrig grafikk: Norges Naturvernforbund der ikke annet er oppgitt.

ISBN 978-82-7478-281-5

ISSN 0807 – 0946

Sted, 2010-01-15

Norges Naturvernforbund/Friends of The Earth Norway (FoEN)

Norwegian Society for the Conservation of Nature.

Grensen 9B

0159 Oslo

Telefon: +47 23 10 96 10

E-post: naturvern@naturvern.no

www.naturvernforbundet.no

Norges Naturvernforbund ble grunnlagt i 1914 og er Norges eldste og største natur- og miljøvernorganisasjon. Norges Naturvernforbund er et redskap for deg og alle andre som synes at natur og miljø er viktig.

* Siste versjon oppdatert 2010-01-31: Kategoribeskrivelse på figurene 5-7 som gir mindre rom for misforståelse. Oppdatering 2010-01-29: Oppdaterte tall for region 6 og 8 2010, og en ekstra figur.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. OM RAPPORTEN.....	6
1.1. Innledning.....	6
1.2 Formål og problemstilling.....	8
1.2.1 Formål med rapporten.....	8
1.2.2 Overprøver rovviltnemndene forskriften og sekretariatets anbefalinger?.....	9
1.2.3 Svikter rovviltnemndene sitt mandat?.....	9
1.2.4 Norges Naturvernforbund mener.....	10
1.2.5 Noen aktuelle paragrafer i rovviltforskriften (inkl. kommentarene):.....	12
2. LOVVERK OG INTERNASJONALE AVTALER.....	14
2.1 Bernkonvensjonen og norske rovdyr.....	14
2.2 Konvensjonen om biologisk mangfold.....	15
2.3 Naturmangfoldloven.....	16
2.4 Rovviltforskriften.....	17
2.5 Viltloven.....	17
2.6 Rovviltforliket / Rovviltmeldingen (2003/2004).....	18
2.7 EUs habitatdirektiv (92/43).....	19
3. ROVVILTNEMDENE.....	21
3.1 Rovdyrforvaltningen.....	21
3.2 Sekretariatene.....	22
3.2.1 Sekretariatenes beliggenheter.....	22
3.2.2 Sekretariatenes vurderinger.....	23
3.3 Rovviltnemndenes mandat.....	23
3.4 Rovviltnemndenes beslutningsprosess for fastsetting av kvoter.....	25
3.4.1 Oversikt over beslutningsprosessen.....	25
3.4.2 Kommentarer til beslutningsprosessen.....	26
4. KARTLEGGING AV ROVVILTNEMDENES GAUPEKVOTER.....	29
4.1 Arbeidsmetode.....	29
4.2 Begreper - Forklaringer til sakene og tabellene.....	29
5. GJENNOMGANG AV EKSEMPLER PÅ ROVVILTNEMDENES VEDTAK.....	32
5.1 Region 1: Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane.....	32

5.1.1 Avgang gaupe i region 1	32
5.2 Region 2: Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder	32
5.2.1 Avgang gaupe i region 2	32
5.2.2 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2007	33
5.2.3 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2008	37
5.2.4 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2009	38
5.2.5 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010	42
5.3 Region 3: Oppland	44
5.3.1 Avgang gaupe i region 3	44
5.3.2 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2007	44
5.3.3 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2008	45
5.3.4 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2009	49
5.3.5 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2010	50
5.4 Region 4: Østfold, Oslo og Akershus	51
5.4.1 Avgang gaupe i region 4	51
5.4.2 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2007	51
5.4.3 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2008	52
5.4.4 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2009	53
5.4.5 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2010	57
5.5 Region 5: Hedmark	59
5.5.1 Avgang gaupe i region 5	59
5.5.2 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2007	59
5.5.3 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2008	60
5.5.4 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2009	62
5.5.5 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2010	64
5.6 Region 6: Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	65
5.6.1 Avgang gaupe i region 6	65
5.6.2 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2007	66
5.6.3 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2008	67
5.6.4 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2009	68
5.6.5 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2010	70
5.7 Region 7: Nordland	72
5.7.1 Avgang gaupe i region 7	72
5.7.2 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2007	72
5.7.3 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2008	73
5.7.4 Naturvernforbundets kommentarer for 2007 og 2008	74
5.7.5 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2009	74
5.7.6 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2010	75
5.8 Region 8: Troms og Finnmark	77
5.8.1 Avgang gaupe i region 8	77
5.8.2 Kvotejakt på gaupe i region 8 i 2010	77
5.9 Resultater - Oppsummering av innsamlete data	79
5.9.1 Resultater - Oppsummeringstabell for kvotejakt i perioden 2007-2010	79
5.9.2 Informasjon om dataene i tabellen	80
5.9.3 Viktige data fra tabellen	80
5.9.4 Grafisk fremstilling av nøkkeldata	81

6. ROVVILTNEMDENE I MEDIA	84
6.1 Introduksjon og arbeidsmetode	84
6.2 Eksempler	84
6.2.1 - Galventispa har levd lenge nok	84
6.2.2 – Bestandene har nådd langt nok.....	84
6.2.3 Overprøvd av MD	85
6.2.4 – Gisler for MD og DN.....	85
6.2.5 MD aksepterte ikke kvote.....	86
6.2.6 Oppfordrer til bjørnejakt.....	86
6.2.7 - Blir ein blodig sumar.....	86
6.2.8 Forsvarte ulovlig ulvejakt	87
6.2.9 – Fattet ulovlig vedtak om ulvejakt	87
7. OPPSUMMERING.....	88
7.1 Hovedpunkter	88
7.2 Kommentarer til punktene.....	89

1. Om rapporten

1.1. Innledning

2010 er det internasjonale naturmangfoldåret. Dette er også året da Norge skal stanse alt tap av arter og naturtyper. For å nå dette viktige miljømålet må alle interesser som utøver negativ påvirkning på norsk natur etablere en praksis som er langt mer bærekraftig, på naturens premisser. Også myndighetene må bli en bedre naturforvalter, om vi skal nå vedtatte mål.

De fire store landlevende rovdyrene våre er alle på Norsk Rødliste (2006). Der er både ulv, jerv, brunbjørn og gaupe definert som truede arter. Bevaringsmålene er ikke synlige i forvaltningen, på tross av at klare politiske intensjoner er lagt gjennom Stortingets rovviltforlik fra 2004, rovviltforskriften og naturmangfoldloven.

Folk setter pris på en intakt og levende natur med levedyktige rovdyrbestander. Rovdyrene har også en viktig økologisk rolle i naturen. Rovdyrene er en sentral miljøfaktor og en del av byttedyrenes og hele økosystemets dynamikk. Gjennom evolusjonshistorien har rovdyr og byttedyr gjensidig påvirket hverandre, slik at rovdyrene har blitt effektive jegere, mens byttedyrene har blitt mestere i å snike seg unna. Taperne i spillet sulter ihjel, eller blir spist. Med rovdyr i naturen må byttedyrene bevege seg mer, de beiter annerledes på planter og trær, og de samler seg gjerne mer i flokker. Når rovdyrene tar et svakt eller skadet byttedyr, gir det bedre levekår for de gjenlevende, og kadavrene gir næring til en rekke andre arter.

Naturvernforbundet mener at rovdyrenes viktige økologiske funksjon, og deres bidrag til å opprettholde en naturlig dynamikk i økosystemene, må vektlegges sterkere. Og det må aksepteres at noen dyr eter andre dyr, slik trost spiser meitemark. Sånn er naturen. En mer økologisk forankret rovviltforvaltning vil bidra til å redusere tapet av biologisk mangfold. Dette må være et mål å etterstrebe for oss alle.

Folket ønsker gode rovdyrbestander!

Det er et solid flertall for bedre vern av rovdyrene eller samme vern som i dag. Ifølge Nationens Distriktsbarometer fra 30. mars 2009¹ ønsker 32 % av befolkningen et sterkere vern av rovdyr, mens 45 % synes vernet bør være på dagens nivå. Bare 19 % ønsker å gi rovdyrene et svakere vern, mot 24 % året før. Fra 2008 til 2009 minket dermed rovdyrnotstanden med over en femdel. Fordelt over landet er det bare i Midt-Norge at det er flere som vil svekke vernet av rovdyr enn å styrke det.

Sterk økning i fellinger

De siste årene har det vært en dramatisk økning i antall fellingstillatelser og fellinger. Vedtatt økning av bestandene av bjørn og ulv uteblir, og ønsket utbredelse av jerv og gaupe lar vente på seg. Både ulve- og bjørnebestanden er langt under vedtatte bestandsmål. De siste årenes omfattende nedskyting av jerv har ført til en betydelig bestandsreduksjon. Bare gaupa er per i dag innenfor vedtatte bestandsmål, på tross av sterk avskyting de siste vintrene. Fellingskvotene for bjørn, jerv og gaupe er historisk høye. Vinteren 2009 ble hele 109 gauper skutt, og like mange ble drept i 2008. Rekordhøye 13 bjørner ble skutt i 2008, selv om vi er langt unna bestandsmålet. I 2009 ble 18 dyr skutt. Figur 1 side 8 viser at bestanden av gaupe

---

¹<http://www.nationen.no/nyhet/distriktsbarometeret/article4230044.ece> Papirutgaven inneholdt mer statistikk og figurer, se fil: [Andre vedlegg til rapporten\20090330 Nationens Distriktsbarometer - Færre rovdyrnotstandere.pdf](#)

ble halvert etter hard nedskyting på 1990-tallet. Avgangen er i dag like høy, noe som kan føre til en ny kollaps i bestanden.

I tillegg kommer krypskyting gjennom ulovlig jakt. En del dyr skytes. Det brukes også giftåter og fotsakser som dreper vilkårlig. Som regel slipper krypskytterne unna. Ulovligheter forvansker forvaltningen, men rovviltnemndene tar svært sjelden avstand fra krypskyting. Det har faktisk skjedd at en nemndsleder offentlig har støttet ulovlig jakt.

Misbruker nemndene sitt mandat?

I denne rapporten har vi undersøkt rovviltnemndene og deres rutiner og vedtak knyttet til fastsetting av gaupekvoter. Det er her rovviltnemndene hovedsakelig har sammenlignbar vedtaksmyndighet per i dag. Vi har også sett på hvilke anbefalinger nemndene gir til overordnede vedtaksmyndighet når de selv ikke har myndighet til kvotefastsettelse, og på hvilket faglig grunnlag anbefalingene er gjort. Vi har sett på alle vedtak for perioden 2007-2010.

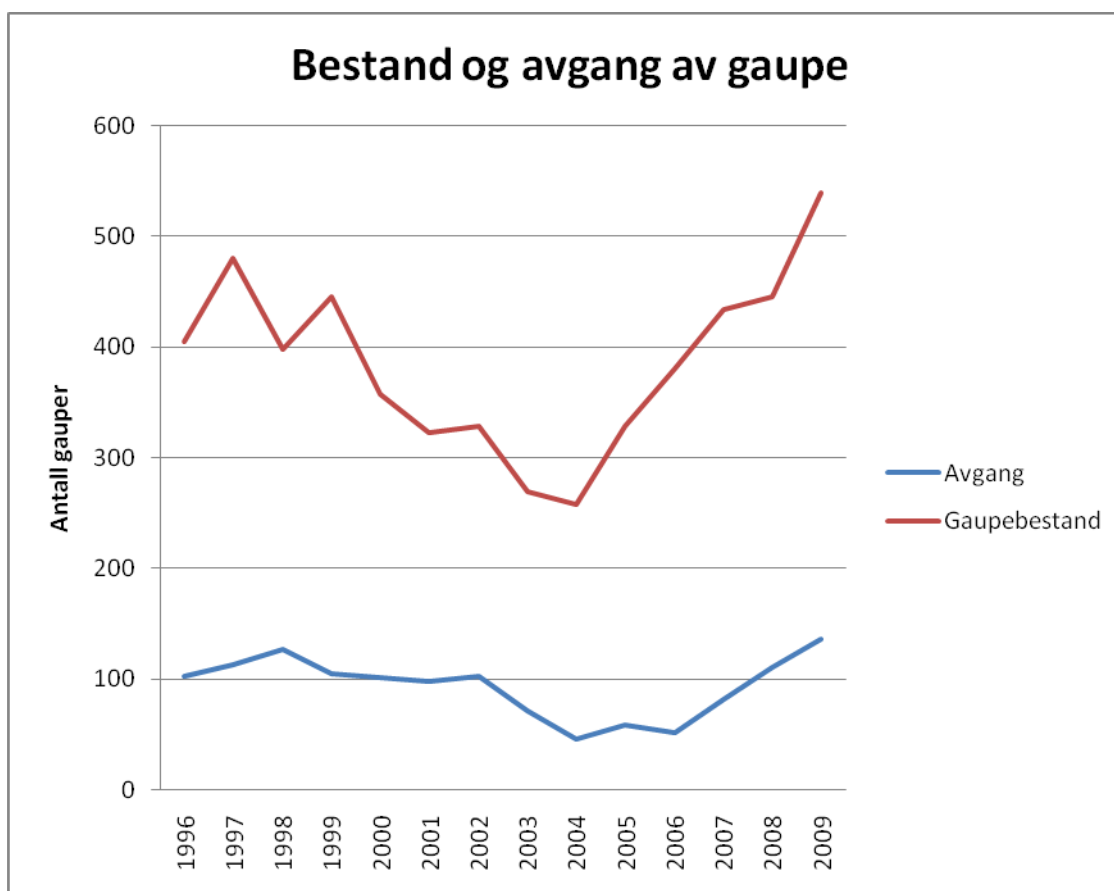
Vi ønsker å understreke at det er betydelige ulikheter i praksis mellom de forskjellige nemndene. Noen gjør etter vårt syn en relativt tilfredsstillende jobb i mange saker, mens andre nemnder gjennomgående gjør lite tilfredsstillende vurderinger og vedtak sett i lys av mandatet og krav satt gjennom lover og forskrifter.

Naturvernforbundet finner en rekke kritikkverdige forhold i nemndenes rutiner og vedtak:

- I 4 av 5 tilfeller har rovviltnemnden satt en høyere kvote enn faglig anbefalt.
- Fra 2007 til 2010 har nemndene satt kvoter på 421 gauper, 93 mer enn faglig anbefalt. Dette er en økning på 28,4 prosent.
- Der nemndene har høyere fellingskvotene enn de faglige anbefalinger er det aldri gitt tilfredsstillende faglig begrunnelse for dette, eller foretatt vurderinger av hvilke konsekvenser dette kunne få for bestanden.
- I region 6, Midt-Norge, som omfatter Møre og Romsdal, Sør- og Nord-Trøndelag økte nemnden kvotene med 57 prosent i 2009 og 44,4 prosent i 2010.
- Ingen nemnder har vurdert kvotene i lys av den nye Naturmangfoldloven og dens sentrale paragrafer omkring kunnskapsgrunnlaget, føre-var-hensyn, økosystemtilnærming og samlet belastning.
- Nemndene presser også på for uforsvarlig høye jakt- og fellingskvoter for andre rovdyr.
- Jakt som hovedmetode i forvaltningen av truede rovdyr, slik nemndene praktiserer, strider med Bernkonvensjonen. Dermed er dette også i strid med nemndenes oppgave som statlig viltorgan.

En oversikt over nøkkeldata presenteres i tabellen under *5.9 Resultater - Oppsummering av innsamlete data* side 79, og grundigere gjennomgang av resultatene vi har funnet kan du lese under *Oppsummering* side 88.

På bakgrunn av de funn vi dokumenterer i denne rapporten ber vi Riksrevisjonen om å foreta en grundig gjennomgang av rovviltnemndene, som er statlig delegerte viltorgan. Vi ber spesielt om at forvaltningsvedtak, samt deres tolkning og bruk av gjeldende lovverk, blir gransket. For vedtak etter 01. juli 2009 skal alle vedtak også vurderes i lys av den nye Naturmangfoldloven. Vi ber også om at Riksrevisjonen ser spesifikt på nemndenes forvaltningspraksis, sett i lys av Stortingets rovviltforlik fra 2004, samt det mandatet de skal utøve på basis av dette.

Figur 1 Figuren viser avgang og minimumsbestand av gauper for perioden 1995/1996 til 2009/2010. Både bestanden og avgangen er omtrent den samme nå som på 1990-tallet, noe som dengang førte til en dramatisk nedgang i bestanden. (Tall fra hhv. NINA² og SSB³.)

1.2 Formål og problemstilling

1.2.1 Formål med rapporten

Norges Naturvernforbund ønsker i denne rapporten å vise til eksempler på vedtak av rovviltnemndene der Naturvernforbundet mener mandatet blir overprøvd og der lovverk eller forskrifter er blitt brutt, forsøkt brutt, feiltolket eller motarbeidet.

På bakgrunn av en rekke klagesaker i årene etter rovviltforliket, har Naturvernforbundet allerede erfart at rovviltnemndenes forvaltning ved flere anledninger ikke har vært i tråd med regelverket og nasjonalt fastsatt rovdyrpolitikk. Naturvernforbundet har også registrert at medlemmer av rovviltnemndene med stor overvekt ytrer seg negativt til rovdyr i media.

Naturvernforbundet har derfor sett det som nødvendig å gjennomføre en omfattende kartlegging av forvaltningen. Alle data er presentert med sitater og grundig kildehenvisning, slik at leseren selv kan vurdere fakta. Med tanke på at vi ikke bare ønsker å tørt presentere saksgangen, men spesielt ønsker å belyse feil som er gjort, kommer våre tolkninger og meninger også tydelig fram for hver saksgjennomgang.

² http://nidaros.nina.no/Overvaking/Gaupe/Endret_status_gaupe_2009.pdf

³ <http://www.ssb.no/emner/10/04/10/rovdyrav/tab-2009-09-25-01.html>

I forbindelse med rapporten har vi også gjort en liten undersøkelse for å kartlegge nemndmedlemmenes utspill i media.

Vi har valgt å undersøke rovviltnemndene og deres rutiner og vedtak knyttet til fastsetting av kvoter for kvotejakt på gaupe. Det er her rovviltnemndene hovedsakelig har sammenlignbar vedtaksmyndighet per i dag. Til forskjell fra de andre rovdyrene, er bestanden av gaupe i god vekst, og er i ferd med å nå nivåer den hadde på slutten av 1990-tallet. Det som er bekymringsverdig er at også avgangen og jaktkvotene lå omtrent på nivå med dagens, og etter 1997 opplevde gaupebestanden en kollaps til langt under dagens bestandsmål. Den ble halvert fra 481 individer i 1997 til 258 i 2004, jf. Figur 1 side 8. Derfor er det viktig med fokus også på denne sårbare arten. Forvaltningen av gaupe gjenspeiler også situasjonen for bjørn, jerv og ulv.

1.2.2 Overprøver rovviltnemndene forskriften og sekretariatets anbefalinger?

På bakgrunn av grundige, faglige utredninger mottar rovviltnemnden fra sekretariatet (fylkesmannen) en innstilling/anbefaling til vedtak om kvotenestørrelsene for rovdyrfellinger. Et gjentakende problem Naturvernforbundet har observert i forkant av denne rapporten, er at rovviltnemndene overprøver denne innstillingen ved å øke kvotene.

Ifølge gjeldende rovdyrpolitikk og rovviltforskriften kan nemndene ikke sette kvoter som kan medføre at den regionale bestanden kommer under bestandsmålene. Som følge av dette må rovviltnemnden i vedtaksdokumentet begrunne faglig alle eventuelle endringer fra sekretariatets innstilling som øker faren for at bestandsmålet ikke blir nådd. Eventuelle uttak skal dessuten gjøres med formål om å redusere skade- og konfliktsituasjonen, og forvaltningen skal være differensiert, forutsigbar og den skal sikre lokal medvirkning. Dersom bestandsmålene for regionen ikke er nådd (snitt for de siste tre år), har rovviltnemndene ikke vedtaksmyndighet til å sette kvoter.

1.2.3 Svikter rovviltnemndene sitt mandat?

Norges Naturvernforbund og våre lokallag har observert og flere ganger påklaget rovviltnemndenes forvaltning av rovdyr, siden de ble opprettet i 2005. Det er helt tydelig, på alle nivåer, at forvaltningen av rovdyr i Norge ikke er fokusert på vern av truede arter, verdien av sunne økosystemer og naturglede, men på hvordan man kan holde rovdyrstammene på lavest mulig nivå med bruk av jakt og felling. En viktig del av rovviltnemndenes mandat er å jobbe med konfliktdependende tiltak. For flertallet av befolkningen, de som ønsker bærekraftige norske rovdyrstammer, er ikke skademotivert felling et godt konfliktdependende tiltak.

Jamfør avnittet 3.3 *Rovviltnemndenes mandat* går to av nemndenes fire hovedoppgaver ut på å hhv. jobbe med forebyggende tiltak, og jobbe med midler til fellestiltak og akuttmidler, for å forhindre eller avlaste for tap av husdyr til rovdyr. De to øvrige punktene er å fastsette årlige kvoter for betinget skadefelling, kvotejakt og lisensjakt. Denne rapporten undersøker nemndenes behandling av kvotejakt.

Forebyggende tiltak virker som en nedprioritert oppgave for rovviltnemndene. Hovedfokus er på felling og skader, og dette gjenspeiles derfor i informasjonsflyten fra rovviltnemndene og

deres sekretariater. Som konsekvens får befolkningen et feilaktig inntrykk av at rovdyr hovedsaklig er noe negativt for lokalmiljøet og landet forøvrig. For å vise et eksempel på hvilket negativt fokus forvaltningen har på rovdyr, har vi lagt ved en tilfeldig faksimile fra sekretariatet for rovviltnemnd 6 (fylkesmannen i Nord-Trøndelag) i Figur 2.

I retningslinjene til forskriften §5 *Regionale rovviltnemnder* (se fortsatt 3.3 *Rovviltnemndenes mandat*) står det at rovviltnemndene i sin forvaltning skal ”sørge for nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen for å sikre at aktuelle hensyn i forvaltningen er godt belyst”. Naturvernforbundet har i en årrekke observert at nemndene ikke i tilstrekkelig grad involverer organisasjoner som ønsker vern av rovdyr. Denne rapporten belyser også dette temaet.

1.2.4 Norges Naturvernforbund mener

Prinsippprogrammet og andre styrende dokumenter finnes på [Naturvernforbundets nettsider](#)⁴. Naturvernforbundet har også et nettsted som heter [rovdyr.no](#)⁵.

Her følger et utdrag fra prinsippprogrammet vedtatt på Landsmøtet i Bergen 21-23. august 2009:

”Prinsippprogrammet gjev ei oversikt over Naturvernforbundet sitt grunnsyn, korleis organisasjonen arbeider, og kva som er våre langsiktige politiske krav.

Naturvernforbundet arbeider for å verne og forvalte naturen på ein måte som sikrar vårt felles livsmiljø. Hovudmålet er at natur- og miljøomsyn må leggjast til grunn for all menneskeleg aktivitet.

Livsformene i naturen er verdifulle fordi dei har ein verdi i seg sjølv, utan omsyn til om det er til nytte for menneska, og fordi menneska er avhengige av dei. Mennesket har ingen rett til å utrydde nokon av artane på jorda eller øydelegge det livsmiljøet artane treng for å leve. Å verne om rikdommen av livsformer og leveområda deira er naudsynt for å sikre livskrafta og produktiviteten i naturen.

Mennesket er ein del av naturen. Vi lever av dei allsidige goda i naturen. All vår verksemd må difor fylgje prinsippet om berekraftig bruk. Det vil seie:

- *Vi må ta vare på mangfaldet i naturen.*
- *Vi kan berre ta ut frå naturen det krinslaupet i naturen kan fornye.*

(...)

Norges Naturvernforbund meiner desse prinsippa må ligge til grunn for alle vedtak og tiltak som har eller kan ha negative konsekvensar for naturen:

- Kunnskap: *Alle private og offentlege aktørar som påverkar naturen må ha plikt til å setje seg inn i korleis deira verksemd påverkar naturen. Oppdatert og ny kunnskap må leggjast til grunn for vedtak og handlingar.*

⁴ http://naturvernforbundet.no/om_naturvernforbundet/arsrapporter_og_dokumenter/

⁵ <http://www.rovdyr.no/>

Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Skjema Om fylkesmannen Statens Hus Offentlig journal Kommuner i NT

Lenker

Du er her: [Miljøvern](#) : [Rovviltforvaltning](#)

A A A+ RSS Utskrift Tips

Hovedside
Nettstedskart

- Samfunnssikkerhet
- Sosial- og familiesaker
- Kommunal jus- / økonomi
- Forvaltningssaker
- Miljøvern
  - Arealforvaltning
  - Avfall og gjenvinning
  - Fiskeforvaltning
  - Fiskeoppdrett
  - Forurensning
  - Friluftsliv
  - Naturvern
  - Rovviltforvaltning
  - Vassdragsforvaltning
  - Viltforvaltning
- Landbruk
- Helse
- Oppvekst og utdanning

Andre dokument

- Høringsuttalelser
- Prosjekt og handlingsplaner

Kurs og konferanser

- Tilsynsrapporter

Ledige stillinger

 Grønt flagg Nord-Trøndelag

 Miljøstatus i Nord-Trøndelag

 Lisensfelling av jerv sesongen 2009/2010

Rovviltnemnda for region seks har vedtatt kvote for lisensfelling av jerv for sesongen 2009/2010. Fellingsperioden er fra 10. september 2009 til og med 15. februar 2010.

(04.09.2009) [Les mer](#)

Lisensfelling av bjørn i Nord-Trøndelag

Direktoratet for naturforvaltning åpner for lisensfelling av to bjørner utenfor vedtatt yngelområde i Nord-Trøndelag.

(28.08.2009 Oppdatert: 02.09.2009) [Les mer](#)

 Bjørn skutt i Namsskogan kommune

Med bakgrunn i fellingstillatelse gitt av Fylkesmannen tidligere på dagen ble det felt en ung hannbjørn kl. 21.05 søndag den 14. juni 2009.

(15.06.2009) [Les mer](#)

Rovviltnemnda har vedtatt forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Etter rullering, høringsrunder og faglig uttalelse fra Direktoratet for naturforvaltning, vedtok rovviltnemnda sin forvaltningsplan for rovvilt i region 6 på Kongsvoll den 20. mai.

(04.06.2009) [Les mer](#)

 Kvoter for betinget skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i region 6

Rovviltnemnda i region 6 har fattet vedtak om kvoter for betinget skadefelling av jerv, gaupe og ulv for region 6, mens Direktoratet for naturforvaltning har fattet vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn.

(04.06.2009) [Les mer](#)

Opphever gaupevedtak

Miljøverndepartementet opphever kvoten for gaupejakt satt av rovviltnemnda i januar. Departementet mener færre hunddyr skal skytes.

(09.02.2009) [Les mer](#)

 Kvotejakt på gaupe 2009

1. februar ble det åpnet for kvotejakt på gaupe i Nord-Trøndelag. Kvoten er fastsatt av Rovviltnemnda i region 6 og jakttiden varer til 31. mars. Jeger plikter å melde fra til Fylkesmannen uten opphold etter at gaupe er felt. Dette varsles på telefonnr. 93 43 53 00.

(02.02.2009 Oppdatert: 03.02.2009) [Les mer](#)

Forvaltningsplanene for rovvilt i region 6 sendt på høring

Intent

Kontaktpersoner

► [Inge Hafstad](#), Tlf. 74168066

Rovvilt

 Wakkelefon rovvilt: 930 60 221

Rovviltforvaltning

Fylkesmannen har viktige oppgaver i forvaltningen av de store rovdyrene. Fylkesmannen tildeler midler til forebyggende tiltak mot rovviltskade, behandler søknader om båsfangst av jerv og gaupe og søknader om erstatning for skade på bufe forvoldt av fredet rovvilt. Fylkesmannen står for forvaltningen av kongeørn, inkludert søknader om skadefelling. Vi avgjør eventuell skadefelling av gaupe, jerv, ulv og bjørn innenfor tildelt kvote fra rovviltnemnda. Fylkesmannen er dessuten sekretariat for regional rovviltnemnd (gjelder åtte fylkesmenn).

Det er et hovedmål å sikre levedyktige bestander av de fire store rovdyrartene, samt kongeørn. Samtidig er det et mål å opprettholde et aktivt jordbruk med tanke på å utnytte beiteressursene for sau og rein i utmark. For å nå dette målet må utbredelsen av rovvilt begrenses noe, og drift med sau må tilpasses i områder der det skal være faste forekomster av rovvilt.

Norge er delt inn i 8 forvaltningsregioner som sammen skal bidra til at de nasjonale målene for rovviltbestandene nås. De nasjonale målene er: 3 årlige ynglinger for ulv, 15 årlige ynglinger for bjørn, 39 årlige ynglinger for jerv (derav 3 i Finnmark), 65 årlige ynglinger for gaupe (derav 4 i Finnmark) og 850-1200 hekkende par kongeørn.

Det er fastsatt et eget forvaltningsområde for ynglende ulv i deler av Åkershus, Hedmark og hele Oslo og Østfold. Målsætningen er 3 årlige ynglinger.

Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for dokumentasjon av rovviltskade på bufe. SNO har også ansvar for dokumentasjon av

Figur 2 Et eksempel på hvilket negativt fokus forvaltningen har på rovdyr. Faksimile fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag (sekretariatet for rovviltnemnd 6) 26. oktober 2009.

- Føre-var-prinsippet: Dersom det er usikkert om inngrep eller utslepp vil ha skadelege verknader for organismar eller økosystem, skal tvilen kome naturen til gode ved at tiltaket ikkje vert gjennomført. Dersom det er manglande kunnskap om eit miljøproblem, må ein likevel freiste å løyse problemet med bakgrunn i den vitskaplege kunnskapen ein har.

- Samla påkjenning: Den samla påkjenninga som naturmiljøet er eller kan bli utsett for, skal vere utslagsgjevande for vedtak i einskildsaker, til dømes der eit lite tillegg i påkjenningane kan få store og negative følgjer, eller der fleire seinare tiltak kan få det.”

Under ”Naturmangfald” står følgende:

”Naturmangfaldet er livsviktig og uerstatteleg. Vi må sikre rikdommen av planter, dyr og andre organismar for framtida. Dette inneber å ta vare på artane, på den genetiske variasjonen innan artane og dei leveområda som organismane treng. Det er moralsk uakseptabelt å utrydde natur.

(...)

Nesten 4000 artar står på den nasjonale raudlista. Vi har ikkje råd til å misse nokon av dei. Kwart dyr, kvar plante og kvart insekt som vert utrydda, er eit evig tap.

(...)

Dersom rike Noreg ikkje prioriterer sine folkerettslege og etiske plikter til å berge artane og naturtypene for framtida, er det eit fattigslig varsel til omverda.

(...)

Norges Naturvernforbund meiner at:

- Det må vere levedyktige bestandar av alle artar som naturleg høyrer heime i Noreg. Leveområda til truga og sårbare artar må sikrast, anten ved vern for dei artane der dette er naudsynt, eller ved ein arealbruk som ikkje trugar artane.”

1.2.5 Noen aktuelle paragrafer i rovviltforskriften (inkl. kommentarene):

§ 1 og 3: Disse paragrafen inneholder viktige deler av vedtatt nasjonal rovviltpolitikk, inkludert bestandsmålene.

§ 5: ”Rovviltnemnden skal gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region” og ” ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner”.

§ 6, kommentarene: Rovviltnemndene skal ha gode rutiner for kommunikasjon og samarbeid med organisasjoner m.m. i regionen i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen og i den løpende forvaltningen.

§ 7: ”Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.”

Naturvernforbundet ønsker også spesielt å minne om rovviltforskriftens § 9, § 10 og tilsvarende i § 13, om myndighet til iverksetting av betinget skadefelling. Spesielt viktig er § 10 andre ledd og kommentarene til denne, henholdsvis:

”Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.”

“Det følger av annet ledd at fellingsvedtak bare kan gis dersom det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning.”

Ifølge Bernkonvensjonen (se side 14) skal felling kun gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. I den norske forskriften har man isteden skrevet at felling kun kan gjennomføres ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.

2. Lovverk og internasjonale avtaler

Internasjonale avtaler, lovverk og forskrifter som gjelder de store norske rovdyrene, inkludert gaupe, blir gjennomgått i dette kapitlet.

2.1 Bernkonvensjonen og norske rovdyr

Bernkonvensjonen (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, CETS No.: 104)⁶ ble vedtatt 19. september 1979. Den ble ratifisert av Norge 27. mai 1986, og trådte i kraft for Norge 1. september 1986. Den gjelder for 45 land (2007), hovedsaklig europeiske og noen afrikanske land. Avtalen skal sikre at alle parter tar sitt ansvar for truede dyrearter i egne land, og den opererer med lister med ulike vernetiltak for de forskjellige artene⁷.

Det er et velkjent faktum at rovdyrbestandene i dag er langt mindre enn det som er naturlig i Norge og våre økosystemer (se 2.6 *Rovviltforliket / Rovviltmeldingen (2003/2004)* side 18). Alle de fire store rovdyrene bjørn, jerv, gaupe og ulv er regnet som truede dyrearter i Norge, og spesielt har vi et ansvar for jerven, da denne kun finnes i høyereliggende skog og fjellområder i arktiske strøk.

Den generelle hovedforpliktelsen i Bernkonvensjonen er å ”*treffe de nødvendige tiltak for å opprettholde bestandene av vill flora og fauna eller å tilpasse dem til et nivå som særlig svarer til de økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav, tatt i betraktning de økonomiske og rekreasjonsmessige krav og behovene til underarter, varieteter eller former som lokalt er i fare*” (jf. utkastet til naturmangfoldloven⁸ og Bernkonvensjonens artikkel 2).

Norge har vært forpliktet til å følge Bernkonvensjonen siden den trådte i kraft, men noe av innholdet har først blitt tydeliggjort i lovverket med naturmangfoldloven, som ble gjeldende fra 1. juli 2009. Det gjelder blant annet hvordan man skal tilpasse bestandene til et nivå som særlig svarer til økologiske krav og ”*behovene til underarter, varieteter eller former som lokalt er i fare*”

Bernkonvensjonens artikkel 9 ekskluderer ikke jakt (skademotivert felling) som metode for å regulere truede rovdyrbestander, men felling er kun akseptabelt dersom det ikke finnes noen andre tilfredsstillende metoder og dersom det ikke skader bestandens overlevelse^{6,9}. I Norge brukes jakt som hovedforvaltningsmetode på alle de fire store rovdyrene, noe Naturvernforbundet mener strider mot Bernkonvensjonen. Det legges dessuten i liten eller ingen grad føringer i norsk forvaltning for andre metoder, slik som skremmeskudd og bruk av signalpistol, i tilfeller der andre skadeforebyggende tiltak har sviktet.

⁶ Jf. St.prp. nr. 12 (1985–86) og Innst. S. nr. 92 (1985–86). Bernkonvensjonen: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=104&CM=8&DF=09%2F10%2F01&CL=ENG> eller selve avtaleteksten: <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/104.htm>

⁷ Mer informasjon om Bernkonvensjonen: <http://www.dimat.no/content.ap?thisId=500012421>, <http://www.miljostatus.no/Tema/Dyr-og-planter/Bernkonvensjonen/>

⁸ NOU 2004: 28, Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/nou-er/2004/nou-2004-28/14/3/2.html?id=389034>

⁹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-15-2003-2004-5/1.html?id=403776>

Forskere og biologer har uttalt at dagens overdrevne bruk av jakt ikke er forsvarlig i forhold til biologiske kriterier og opprettholdelse av en biologisk/genetisk bærekraftig ulvestamme. Til sammenligning føres tilsvarende debatt i Sverige, men der diskuteres det om den ti ganger større ulvestammen er bærekraftig.

Gaupe og jerv er mindre utsatt for innavl på dagens bestandsnivå, men det forsvarer ikke overdreven bruk av jakt som foretrukket metode i forvaltningen.

Rovviltnemndene vedtar fremdeles kvoter for felling av bjørn, til tross for at det er dokumentert få eller ingen ynglinger de siste årene. Dette strider også mot vedtatte bestandsmål/ynglingsmål.

Med tanke på fremtidig forvaltning av norske rovdyr i samarbeid med våre skandinaviske naboland vil vi minne om følgende tolkning av Bernkonvensjonen i sammendraget fra rovviltmeldingen fra 1996/1997:

*” Det blir ikkje sett som legitimt å basere seg på at ein art finst og overlever på grunn av at grannelandet eller -landa ivaretek sine plikter, utan at ein sjølv følgjer opp innanfor eigne grenser.”*¹⁰

I rovviltmeldingen fra 2003/2004 står det med litt annen ordlyd:

*”Der bestander brer seg over to eller flere land har de aktuelle landene et felles ansvar. Det er ikke anledning til en ansvarsfordeling der ett land overfører hele ansvaret for forvaltningen av en art til et annet land.”*¹¹

Det står også: *”Er det avgjørende for bestanden at utveksling av individer skjer mellom delbestander, må det være egnede korridorer. Dette gjelder også dersom en bestand er delt mellom to eller flere land.”*

2.2 Konvensjonen om biologisk mangfold

I 1992 ratifiserte Norge den internasjonale Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD, Convention on Biological Diversity, også kalt Riokonvensjonen)¹² og den trådte i kraft 29. desember 1993. Den omhandler blant annet bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold. I ettertid har det kommet tillegg som bl.a. betyr at Norge skal forvalte naturen ut fra økosystemtilnærming (The Ecosystem Approach, COP 5 Decision V/6)¹³. Dette er også inkludert i detalj i utredningen til naturmangfoldloven som kom i 2009¹⁴.

Som med Bernkonvensjonen har noe av innholdet fra konvensjonen om biologisk mangfold først blitt tydeliggjort i lovverket gjennom naturmangfoldloven som gjelder fra juli 2009. Økosystemtilnærming har foreløpig ikke vært tydelig i den norske forvaltningen av rovdyr. Det er avgjørende at rovdyrbestandene vurderes ut fra biologiske og økologiske kriterier i tillegg til bl.a. de samfunnsmessige og økonomiske. Rovviltmeldingen fra 2003/2004 henviser til forrige rovviltmelding for grundigere betraktninger rundt rovdyrbestandene; Stortingsmelding 35 fra 1996/1997 (spesielt kapittel 5¹⁵ og vedlegg 1¹⁶). Den inneholder

¹⁰ http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/19961997/st-meld-nr-35_1996-97/4.html?id=191154

¹¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-15-2003-2004-5/1/2.html?id=403778>

¹² <http://www.cbd.int/convention/convention.shtml>

¹³ <http://www.cbd.int/decision/cop/?id=7148>

¹⁴ Utredningen til naturmangfoldloven <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/nou-er/2004/nou-2004-28/12/9.html?id=388983>

¹⁵ http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/19961997/st-meld-nr-35_1996-97/7.html?id=191157

imidlertid ikke informasjon om rovdyrenes biologi utover et minimum, og det inkluderer ikke deres rolle i økosystemene og betydning for andre arter. Om den historiske bestandsutviklingen for gaupe står det at utbredelsen av gaupe ble betraktelig redusert utover på 1980-tallet, og rundt 1920-1930 var det bare restbestander igjen i Norge og Sverige. Det står videre at etter 1950-60 har bestanden økt, og spredd seg til noen nye områder.

Konvensjonen inneholder en klar forpliktelse til å ”*fremme vern av økosystemene, naturlige habitat og opprettholdelse av levedyktige bestander av arter i deres naturlige omgivelser*” (artikkel 8 d¹⁷). Dette kan tolkes dithen at man ikke bare skal verne rovdyrene for deres egen del, men også å sikre at rovdyrene får spille sin viktige rolle for økosystemene i deres naturlige omgivelser (inkludert overfor deres byttedyr). Naturlige omgivelser kan dessuten tolkes som der rovdyrene fantes før de ble funksjonelt utryddet.

Bernkonvensjonen kan ses på som en konkretisering av forpliktelsene i konvensjonen om biologisk mangfold, selv om Bernkonvensjonen er eldre.

2.3 Naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, LOV 2009-06-19 nr 100)¹⁸ inkluderer i stor grad de ovenfornevnte internasjonale avtalene Norge har undertegnet.

Store deler av kapittel II (§§ 4 til 10) omhandler viktige prinsipper som generell aktsomhetsplikt, kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet og hensynet til arters rolle i økosystemene går gjennom loven som en råd tråd (jf. økosystemtilnærming i Konvensjonen om biologisk mangfold).

Ifølge § 7 skal §§ 8 til 12 ligge til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, dvs. også i forvaltningen av store rovdyr.

Ifølge naturmangfoldlovens § 16 fjerde ledd skal forvaltningen av bl.a. rovdyr nå i mye større grad ta hensyn til rovdyrenes funksjon i økosystemene og for det biologiske mangfoldet. Loven sier blant annet også at rovdyrene skal forvaltes med hensyn på dyrenes betydning for rekreasjon, noe som i de fleste tilfeller er positivt (naturopplevelser, økoturisme), og ikke bare på de negative forholdene rundt rovdyr.

Med stadig større innsikt i rovdyrenes funksjon i økosystemene, og for det biologiske mangfoldet, må forvaltningen heves til et nytt nivå. Hensyn til økosystemene må tas uavhengig av om enkelte av rovdyrartene per i dag har oppnådd de politisk fastsatte bestandsmålet og/eller ikke er rammet av innavl. Rovdyrene må forvaltes slik at de ikke er funksjonelt utryddet fra økosystemene, men slik at de faktisk utgjør den rollen de opprinnelig hadde og skal ha i norsk natur.

De senere år er det påvist at rovdyrene har en rekke viktige og tidligere ukjente funksjoner i økosystemene, deriblant påvirkning av hjortedyrs adferd og beitepress på busker og trær¹⁹, hvordan åtseletere, rovfugl og mindre rovdyr er tildels avhengige av kadavre etterlatt etter

¹⁶ http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/19961997/st-meld-nr-35_1996-97/12.html?id=191162

¹⁷ <http://www.cbd.int/convention/articles.shtml?a=cbd-08>

¹⁸ <http://www.lovdata.no/all/hl-20090619-100.html>

¹⁹ <http://www.esajournals.org/doi/abs/10.1890/04-1269>

store rovdyr, og at kadavre etter rovdyr gir grobunn for næringskrevende mikroorganismer og gode vekstvilkår for ungtrær²⁰ m.m. Indirekte kan man også se at redusert gjeter og seterdrift, som var vanlige tiltak for å hindre rovdyrangrep på husdyr, har ført til gjengroing av kulturlandskap, og dermed tap av de spesielle biotopene som huser en rekke rødlistearter.

Oppjusteringer av dagens bestandsmål er nødvendig for å oppnå økologisk funksjonelle bestander av rovdyr. Naturvernforbundet forholder seg imidlertid til dagens fastsatte politikk og vedtatte bestandsmål i denne rapporten.

Med naturmangfoldloven oppheves deler av tidligere lovverk, som viltloven, men mye er overført i ny ordlyd til naturmangfoldloven. Se 2.5 *Viltloven* side 17 for mer informasjon.

2.4 Rovviltforskriften

Der det ikke er nærmere spesifisert er det rovviltforskriften (FOR 2005-03-18 nr 242, med endringer 2005-08-31 og 2009-10-14)²¹ det refereres til i denne rapporten, og den har vært gyldig i hele perioden vi har undersøkt. Den eneste aktuelle endringen er fra 14. oktober 2009, der kommentar til rovviltforskriften § 11, første ledd endres til at rovviltnemnda bør fatte vedtak om kvotejakt på gaupe innen månedsskiftet november/desember.

2.5 Viltloven

Flere sentrale paragrafer om forvaltning av rovdyr stod i *LOV 1981-05-29 nr 38: Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven)*²², men de ble opphevet 19. juni 2009.

Viltloven § 3 (fredningsprinsippet)²³ er opphevet, men finnes nå i naturmangfoldloven som § 5 første ledd, § 6 (som henviser til §§ 4 og 5) og § 15. Naturmangfoldloven § 77 sier imidlertid "*Beslutninger om delegering av myndighet, forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil Kongen bestemmer annet*". Det betyr at selv om viltloven § 3 er opphevet, gjelder den fortsatt gjennom Rovviltforskriften § 11 inntil den evt. oppheves også der.

Forøvrig forvaltes rovdyrene etter følgende lovverk fra 1. juli 2009, da naturmangfoldloven trådte i kraft:

Viltloven § 12 er nå i naturmangfoldloven § 18.

Viltloven § 12a er nå i naturmangfoldloven § 19.

Bruk av naturmangfoldloven § 16:

Vilkårene settes av naturmangfoldloven.

²⁰ <http://www.forskning.no/artikler/2009/november/233703>, originalkilde: <http://www.esajournals.org/doi/abs/10.1890/09-0292.1>

²¹ <http://www.lovdatab.no/for/sf/md/xd-20050318-0242.html>

²² <http://www.lovdatab.no/all/hl-19810529-038.html>

²³ "§ 3. (fredningsprinsippet)

Allt vilt, herunder dets egg, reir og bo er fredet med mindre annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Ved vedtak om jaktbarhet og jakttider etter § 9 skal det særlig legges vekt på at arten produserer et høstingsverdig overskudd og at den har ressursbetydning. Det skal også legges vekt på jakt- og fangsttradisjon i vedkommende område og på den skade viltet gjør. Ingen skal holde vilt i fangenskap med mindre annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Det er forbudt å fange, jage, drepe, eller skade fredet vilt. Dersom det er nødvendig for å hindre skade på person eller eiendom, er det tillatt å avlive smågnagere og krypdyr. Forbudet etter § 24 og § 25 gjelder ikke slik avlaving.

Ved enhver virksomhet skal det tas hensyn til viltet og dets egg, reir og bo, slik at det ikke påføres unødig lidelse og skade."

Vedtaket fattes med hjemmel i viltloven.

Hjemmel for jakt på gaupe er i viltloven § 9, men for de andre rovdyrene i viltloven § 12.

Naturmangfoldloven § 18 tilsvarer viltloven §§ 12, 13, 14 og 14a.

Viltloven § 14a tilsvarer naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav C.

2.6 Rovviltforliket / Rovviltmeldingen (2003/2004)

I innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen (Innst. S. nr. 174, 2003-2004)²⁴ til Stortingsmelding 15 (2003-2004), også kalt Rovviltmeldingen²⁵, står det i introduksjonen:

”Fennoskandia (...) representerer viktige områder for rovvilt i Vest-Europa.”

og

”I løpet av de siste hundreårene har rovvilt vært hardt beskattet i hele Europa. Videre har rovviltets viktigste byttedyr blitt sterkt redusert i antall eller direkte truet i mange områder. Til sammen har dette ført til at rovvilt er utryddet eller redusert i antall over store områder hvor de tidligere var utbredt.”

Rovviltmeldingen skriver forøvrig lite om hva som er faglig anbefalt størrelse på rovdyrbestandene, men henviser til den forrige rovviltmeldingen fra 1996/1997. Der står det imidlertid heller ikke noe om hvor store de naturlige populasjonene av rovdyr kunne eller skulle vært.

I Rovviltmeldingen ble det konkludert på faglig grunnlag at det burde være bestemte minimumsmål for antall rovdyr i Norge.

Stortingsmeldingen lød slik i sammendraget:

”Konkret innebærer dette nasjonale mål om minimum 65 årlige ynglinger av gaupe, 42 årlige ynglinger av jerv, 20 årlige ynglinger av bjørn, opprettholdelse av dagens målsetting om noen årlige ynglinger av ulv i Norge, og en forekomst av kongeørn minimum på dagens 850–1200 hekkende par.”

Regjeringen skrev som følger i innstillingen til Stortinget:

”Regjeringen foreslår følgende nasjonale bestandsmål:

- *Gaupe: Minimum 65 årlige ynglinger.*
- *Jerv: 42 årlige ynglinger.*
- *Bjørn: 20 årlige ynglinger.*
- *Ulv: Opprettholdelse av dagens målsetting om noen årlige ynglinger.*
- *Kongeørn: Minimum på dagens nivå - på 850-1 200 hekkende par.*

Regjeringen foreslår at den fremtidige forvaltningen av rovvilt skal baseres på nye og store forvaltningsregioner for flere rovviltarter. Det foreslås nasjonale minimumstall for årlige

²⁴ <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2003-2004/inns-200304-174/>

²⁵ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-15-2003-2004-.html?id=403693>

ynglinger av hver art i den enkelte region. Det er lagt vekt på å sikre sammenhengende rovviltbestander på tvers av regiongrenser og landegrenser.”

Her står også:

”Regjeringen foreslår i meldingen å dele landet i følgende seks rovviltregioner: (...)”

Stortinget omgjorde imidlertid dette til følgende vedtak under punkt II i ”Komiteens tilråding” i innstillingen (Innst. St. nr. 174, 2003-2004):

”Stortinget ber Regjeringen opprette en rovviltforvaltning basert på åtte forvaltningsregioner for rovvilt.

Når det gjelder hvordan bestandsmålene skal tolkes, omgjøres de fra minimumsmål til absolutte mål under punkt VI.

Stortinget ber Regjeringen forvalte rovdyrene basert på nasjonale bestandsmål med følgende bestander:

- *Ulv: 3 årlige ynglinger innenfor den nye ulvesonen.*
- *Bjørn: 15 årlige ynglinger.*
- *Jerv: 39 årlige ynglinger, derav 3 i Finnmark.*
- *Gaupe: 65 årlige ynglinger, derav 4 i Finnmark.*
- *Kongeørn: 850-1 200 hekkede par.*

Det forutsettes at når det gjelder fordeling av rovdyrene innenfor de enkelte regioner, må Regjeringen ta hensyn til at det samlede trykket av rovdyr ikke skal øke i de regioner det er mye fra før, snarere bør antallet dyr gå ned. Dette også sett i lys av at antallet bjørn og jerv nå går ned i forhold til Regjeringens forslag. Endelig fordeling skal skje i samråd med de regionale viltneemndene, og rovdyrene må forvaltes på en bærekraftig og økologisk måte.”

Det er dermed politisk bestemt at de faglig anbefalte minimumsmålene ikke skal tas til følge, og det er isteden bestandsmål man skal forholde seg til. Bestandene skal dermed være hverken større eller mindre enn disse målene. Dette er også slått fast i et rundskriv fra ministrene Terje Riis-Johansen (Landbruks- og matdepartementet), og Helen Bjørnøy (Miljøverndepartementet) den 28. juli 2006²⁶. Anbefalingen om store forvaltningregioner for å sikre en god nasjonal forvaltning av rovdyrene, resulterte i åtte regioner med tilhørende rovviltneemnder.

2.7 EUs habitatdirektiv (92/43)

Habitatdirektivet (Council directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora)²⁷ er EUs sentrale lovverk for forvaltning av det biologiske mangfoldet. Habitatdirektivet er imidlertid ikke tatt inn i EØS-avtalen, noe som innebærer at Norge ikke er bundet av dette regelverket. Det gjelder imidlertid i våre skandinaviske naboland og påvirker også vår felles forvaltning av rovdyr.

²⁶ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/pressesenter/pressemeldinger/2006/beitebruk-og-rovviltforvaltning.html?id=105057>

²⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm

I rovviltmeldingen (2003/2004) står det følgende: "*En viktig forskjell fra Bern-konvensjonen er at Habitatdirektivet uttrykkelig beskytter arter innenfor deres naturlige utbredelsesområde. I dette ligger at utbredelsesområdet ikke skal minske.*"²⁸

Naturlig utbredelsesområde for både bjørn, ulv, gaupe og jerv er praktisk talt hele Norge, selv om man politisk har definert det annerledes.

Gaupe er dessuten ført opp på en strengere liste i Habitatdirektivet enn i Bernkonvensjonen.

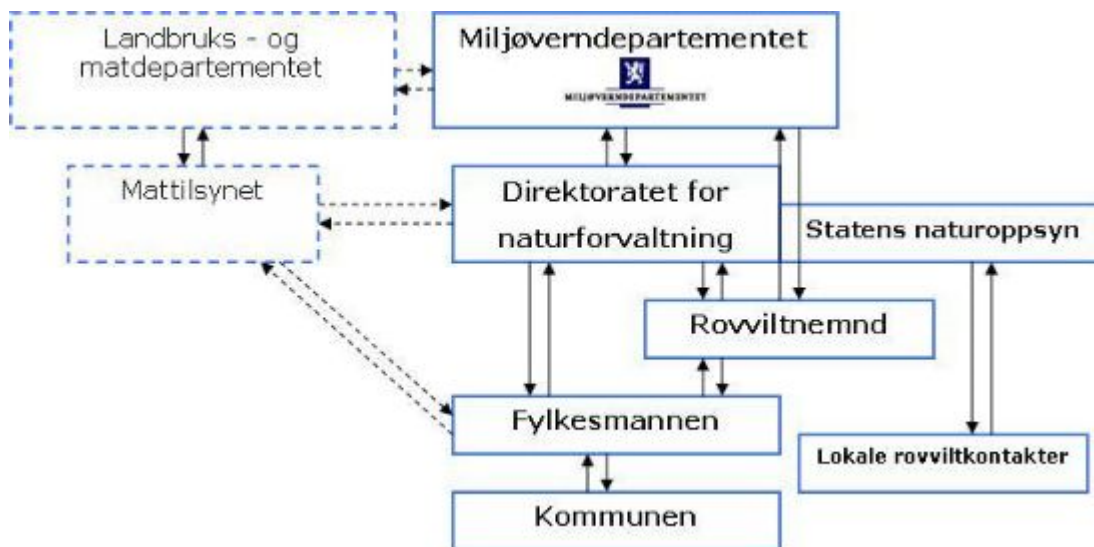
²⁸ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-15-2003-2004-/5/5.html?id=403789>

3. Rovviltneemndene

3.1 Rovdyrforvaltningen

Innholdet i dette avsnittet er hentet fra Rovviltportalen²⁹. Mer informasjon kan leses hos fylkesmannen i Nordland som har laget en grundig veiledning til rovviltforvaltningen³⁰.

De store rovdyrene i Norge, gaupe, jerv, bjørn og ulv, er forvaltet av en rekke organer (Figur 3).

Figur 3 Aktørene i rovviltforvaltningen og sentrale samarbeidsorganer. Kilde: Rovviltportalen (<http://www.rovviltportalen.no/content.ap?thisId=500026690>)

Miljøverndepartementet³¹ er overordnet myndighet for all viltforvaltning, og styrer miljøforvaltningen gjennom budsjett, lovverk og styringsdialog. Departementet videreformidler regjeringens politikk og skal følge opp de aktuelle satsningsområder innenfor rovviltpolitikken og de føringer regjeringen har lagt. Departementet oppnevner Rovviltneemndas medlemmer og er klageinstans på vedtak fattet av neemndene.

Direktoratet for naturforvaltning³² er underlagt Miljøverndepartementet, og er den sentrale faginstansen innenfor viltforvaltning. Direktoratet har ansvar for rovviltforvaltningen på nasjonalt nivå. Dette innebærer blant annet ansvar for overvåkingsprogrammet, saksbehandling av saker etter viltloven, innhenting av kunnskap gjennom finanisering av forskningsprosjekter og formidling av kunnskap og informasjon. Direktoratet er også klageinstans på vedtak fattet av fylkesmennene. Direktoratet er rådgivende organ for Miljøverndepartementet.

Statens naturoppsyn (SNO)³³ er en del av Direktoratet for naturforvaltning. SNO er forvaltningens operative feltorgan og har lokalkontor spredt over hele landet. SNOs rovviltseksjon arbeider blant annet med å bistå dyreeiere med dokumentasjon av rovviltskader

²⁹ <http://www.rovviltportalen.no/content.ap?thisId=500026690>

³⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=32472&amid=1259485>

³¹ <http://odin.dep.no/md/>

³² <http://www.dirnat.no/>

³³ <http://www.dirnat.no/naturoppsyn1/>

på husdyr og tamrein, feltarbeid i forbindelse med overvåking av rovvilt, forebygge/hindre miljøkriminalitet rettet mot store rovdyr, og særskilte fellingsoperasjoner etter vedtak gitt av sentral viltmyndighet. SNO har lokale rovviltkontakter over hele landet.

Rovviltnemndene³⁴ er politisk valgt for hver forvaltningsregion. Nemnda har et helhetlig forvaltningsansvar for rovvilt innen regionen, og skal blant annet utarbeide og vedta en regional forvaltningsplan for rovvilt. Rovviltnemnda fatter også normalt kvotevedtak knyttet til skadefelling, lisensfelling og kvotejakt på de ulike artene.

Fylkesmannen³⁵ har blant annet ansvar for forvaltning av kongeørn og skadefelling av de andre artene innenfor den ramme som er bestemt av rovviltnemnda eller direktoratet. Fylkesmannen har også en rådgivende funksjon ovenfor rovviltnemndene.

3.2 Sekretariatene

Sekretariatenes rolle er beskrevet under 3.4 *Rovviltnemndenes beslutningsprosess for fastsetting av kvoter* side 25.

3.2.1 Sekretariatenes beliggenheter

Rovviltnemndenes sekretariater ligger hos følgende fylkesmenn:

Region	Sekretariat	Nettside
1	Rogaland ³⁶	http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=26629
2	Buskerud ³⁷	http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=26887
3	Oppland ³⁸	http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=30608
4	Oslo og Akershus ³⁹	http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=32786
5	Hedmark ^{40,41}	http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=30483
6	Nord-Trøndelag ⁴²	http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=3117
7	Nordland ⁴³	http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=2747
8	Troms og Finnmark ⁴⁴	http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=33298

Mer om sekretariatenes funksjon står under 3.4 *Rovviltnemndenes beslutningsprosess for fastsetting av kvoter* side 25.

³⁴ <http://www.rovviltportalen.no/rovviltnemnder/>

³⁵ <http://www.fylkesmannen.no/>

³⁶ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=26629>

³⁷ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=26887>

³⁸ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=30608>

³⁹ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=5047>, men Naturvernforbundet fant nemndens egen side først 9. desember, da den ble referert til i en av Fylkesmannens nyhetssaker: <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=32786>

⁴⁰ <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=30483>

⁴¹ <http://www.fylkesmannen.no/liste.aspx?m=30680>

⁴² <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=3117>

⁴³ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=2747>

⁴⁴ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=33298>

3.2.2 Sekretariatenes vurderinger

Sekretariatene skal, med utgangspunkt i forvaltningsplanen som er vedtatt av rovviltnemnden, gjøre faglige vurderinger som nemnden skal legge til grunn for sine vedtak om kvoter. Nemnden mottar dette som et notat med innstilling til vedtak, og nemnden gjør normalt vedtak innen et par uker. Notatet inneholder bl.a. oppdatert bakgrunnsinformasjon om gaupebestanden og dens utvikling de senere år, tidligere jaktresultater, omfanget av skader på husdyr (erstatninger og dokumenterte skader) og resultater av organisert kartlegging og andre observasjoner av gaupe.

På bakgrunn av dette anbefaler sekretariatet størrelsen på jaktkvotene og fordeling av disse på delregionene/jaktområdene nemnden har vedtatt, etter prinsippet om differensiert forvaltning

Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt ligger Norsk institutt for naturforskning (NINA), som er oppdragstaker og sørger for innsamling, tolking og systematisering av data, mens Direktoratet for naturforvaltning har hovedansvaret og finansierer programmet.

NINA har standard metoder for beregning av hvor stort uttak man kan gjøre av bestanden slik at den kan økes, senkes eller holdes stabil. Dette er ofte kort referert i både sekretariatenes saksutredninger og andre dokumenter. Ut fra bestandsstørrelsen kan kvoteberegning gjøres ut fra to ulike beregningsmetoder, terskelhøsting eller produksjonshøsting. Ved terskelhøsting justeres antall familiegrupper, og dermed antall ynglinger, forutsatt at bestanden nærmer seg eller når bestandsmålet ved neste yngling. Ved produksjonshøsting ser man på produksjonspotensialet til gaupebestanden. Ut fra data fra NINA opprettholdes en stabil gaupebestand ved et årlig jaktuttak på 16,7 % av bestanden før jakt (gjennomsnitt for landet). Man beregner at det er 5,86 individer per familiegruppe (også er et snitt for landet).

3.3 Rovviltnemndenes mandat

Rovviltnemndens medlemmer oppnevnes av Miljøverndepartementet/Sametinget etter forslag fra fylkestinget/sametinget.

I innstilling 174 (2003-2004) til Stortinget står følgende om rovviltnemndene og deres mandat:

Følgende konkrete oppgaver skal legges til rovviltnemndene:

- *Fastsetting av årlig kvote for betinget skadefelling for gaupe, jerv og bjørn i regionen. Klagebehandling til DN.*
- *Fastsetting av årlig kvote for kvotejakt for gaupe og lisensjakt for jerv og bjørn i regionen. Klagebehandling til DN.*
- *Utarbeiding av mer detaljerte retningslinjer for bruk av midler til forebyggende tiltak i regionen innenfor rammen av det nasjonale regelverket.*
- *Tildel midler til den enkelte fylkesmann til større fellestiltak i henhold til fremlagte planer og søknader, og tildeling av akuttmidler til bruk i beitesesongen innenfor regionen. Departementet vil fastsette en forskrift om etablering av slike rovviltnemnder i løpet av 2004. De nye regionale rovviltnemndene vil overta alle funksjoner fra dagens jervenemnder og gaupenemnder, som foreslås avvirket fra 1. april 2005."*

I Rovviltforskriften⁴⁵ beskrives nemndenes mandat under § 5. *Regionale roviltnemnder*, første ledd:

”I hver forvaltningsregion skal en roviltnemnd ha hovedansvaret for forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Roviltnemnden skal gjennomføre vedtatt nasjonal roviltpolitikk innenfor sin region, og skal ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner.”

I retningslinjene til Rovviltforskriften står det dessuten:

”Roviltnemndene skal ha hovedansvaret for å iverksette tiltak i forhold til vedtatt nasjonal roviltpolitikk innenfor sin region. Dette gjøres gjennom utarbeidelsen av en regional forvaltningsplan for rovvilt og gjennom løpende forvaltningsvedtak.

Roviltnemnden skal i sin forvaltning sørge for en nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen for å sikre at aktuelle hensyn i forvaltningen er godt belyst.

Roviltnemnden er et statlig viltorgan underlagt Miljøverndepartementets instruksjons- og organisasjonsmyndighet.”

I forbindelse med forvaltning av gaupe er roviltnemndene pålagt å utføre en rekke oppgaver i henhold til lovverk og forskrifter. Med utgangspunkt i mandatet definert ovenfor og nasjonal roviltpolitikk, mener Naturvernforbundet ut fra en faglig vurdering at roviltnemndene skal:

1. Sørge for at gaupebestanden oppnår bestandsmålet for sin region. For informasjon om bestandsmålene, se 2.6 *Rovviltforliket / Rovviltmeldingen (2003/2004)*.
2. Sørge for en geografisk differensiert forvaltning, der jakttrykk på gaupe og predasjonstrykk på husdyr skal målrettes slik at gaupebestanden får utvikle seg mest mulig naturlig og konfliktfritt i enkelte områder, mens husdyr og andre interesser skal prioriteres der det er nødvendig.
3. Utarbeide en detaljert forvaltningsplan og følge denne, slik at forvaltningen blir forutsigbar.
4. Ha nært samarbeid med alle som berøres av den regionale gaupeforvaltningen som føres for å sikre at aktuelle hensyn i forvaltningen er godt belyst. Det vil si, ikke bare ha kontakt med aktører innen landbruk, reindrift/husdyrdrift og jegere, men også organisasjoner og andre som arbeider for at rovdyrene skal få spille en naturlig og viktige rolle for bl.a. økosystemer, naturopplevelser og turisme. Slikt samarbeid er viktig både i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplaner og ikke minst i den løpende forvaltningen. De bør også gjennomføre en lokal høring på den regionale forvaltningsplanen. (Jf. roviltforskriften § 6 annet ledd.)
5. Utarbeide detaljerte retningslinjer for bruk av midler til forebyggende tiltak i regionen innenfor rammen av det nasjonale regelverket.
6. Sikre en god fordeling av midler til større fellestiltak i henhold til fremlagte planer og søknader, og tildele akuttmidler til bruk i beitesesongen innenfor regionen.
7. Fatte vedtak/gi råd om kvoter og områdeavgrensning for lisensfelling, kvotejakt og betinget skadefelling. Roviltnemnden skal gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. (Jf. roviltforskriften § 7.)

⁴⁵ <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?ltdoc=/for/ff-20050318-0242.html#5>

8. Bare gi fellingstillatelse dersom det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning, jf. Bernkonvensjonen og rovviltforskriften.
9. Følge Miljøverndepartementets instruksjons- og organisasjonsmyndighet.
10. Fremme holdninger som er konfliktdempende og i tråd med det nasjonale regelverket nemnden er satt til å forvalte

3.4 Rovviltnemndenes beslutningsprosess for fastsetting av kvoter

Sekretariatet i hver region leverer en innstilling til vedtak om kvoter til rovviltnemnden, basert på faglige vurderinger av den aktuelle rovdyrbestanden og skadepotensialet. Dersom rovdyrbestanden for hver enkelt art er over bestandsmålet for regionen, har den regionale rovviltnemnden vedtaksmyndighet til å sette kvote for betinget skadefelling av alle rovdynene, kvote for lisensfelling (lisensjakt) av gaupe, jerv, bjørn og ulv og kvote for ordinær jakt (kvotejakt) på gaupe. Ingen kvoter kan settes slik at de setter bestandene i fare for å komme under bestandsmålene ved neste yngling. Nemnden vedtar også en fordeling/differensiering av kvoten på delregionene, definert i forvaltningsplanen for regionen. Har nemnden ikke vedtaksmyndighet bidrar de med sin uttalelse før Direktoratet for naturforvaltning gjør det endelige vedtaket. Vedtaket kan påklages, og rovviltnemnden skal da uttale seg om klagen, som deretter blir endelig behandlet av Miljøverndepartementet.

Beslutningsprosessen blir nedenfor gjennomgått i mer detalj.

3.4.1 Oversikt over beslutningsprosessen

1) Beslutningsgrunnlag

Rovviltnemndens sekretariat legger fortløpende til rette for et godt beslutningsgrunnlag for den regionale rovviltnemnden, og gjør en faglig anbefaling om kvoter og fordelingen av disse etter prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Sekretariatets innstilling til vedtak oversendes rovviltnemnden.

2) Vedtak om tildeling av kvoter

A) Hvis bestandsmålene er nådd

- i. Rovviltnemndene kan vedta kvoter for kvotejakt (samt betinget skadefelling og lisensfelling) når rovdyrbestandene i regionen er over bestandsmålene.

B) Hvis bestandsmålene ikke er nådd

- i. Direktoratet for Naturforvaltning kan selv tildele fellingskvoter for regionen, eller
- ii. Direktoratet for Naturforvaltning kan delegere myndigheten til rovviltnemndene.

3) Iverksetting av felling.

Fylkesmannen administrerer og iverksetter all jakt ut fra kvoter og fordeling vedtatt av rovviltnemnden eller Direktoratet for naturforvaltning. Jakt og felling utføres etter bestemte kriterier nærmere definert i rovviltforskriften.

4) Klagemulighet

Vedtaket rovviltnemnden fatter kan påklages til Miljøverndepartementet. Direktoratet for Naturforvaltning kan først gi en faglig tilrådning.

3.4.2 Kommentarer til beslutningsprosessen

1) Beslutningsgrunnlag

Rovviltnemndens sekretariatet, som ligger hos en av fylkesmennene utpekt av DN for hver region, skal fortløpende legge til rette for et godt beslutningsunderlag for den regionale rovviltnemnden, jf. forskriften § 5 femte ledd. På bakgrunn av registrerte gauper i Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt⁴⁶ (for 2009: se NINA Rapport 493² og Tabell 1) og data over tap av husdyr og vurderinger om skadepotensiale (jf. § 11 første ledd, og kommentarene til denne), anbefaler sekretariatet kvoter for kvotejakten på gaupe i tråd med kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd, som lyder: *“Ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.”* Sekretariatets innstilling til vedtak oversendes rovviltnemnden.

Dersom forutsetningene for et vedtak i en rovviltnemnd endres på en måte som kan ha betydning for det aktuelle vedtaket, skal sekretariatet raskest mulig informere rovviltnemnden om slike endringer. I slike tilfeller skal rovviltnemnden vurdere om det er behov for endringer i de kvotevedtak som er fattet.

Region/År	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Bestandsmål
1	4,5	0	2	0,5	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
2	14,5	20	14	20	12,5	13,5	9,5	4	7,5	13	13,5	13,5	14	19	12
3	1	3,5	2,5	3,5	5	5	7,5	3,5	3	6,5	5	6,5	5	6,5	5
4	2	3	6,5	6	1,5	5,5	5,5	5	6,5	7,5	6	6,5	5,5	7,5	6
5	9	7,5	11	11	6	9,5	8,5	7,5	8	7	10,5	11,5	10,5	9	10
6	20,5	26	14	14	14,5	9,5	11	11	14	14	17	15	23	26,5	12
7	12,5	14,5	10,5	16	15	5,5	6	5	2	4,5	6,5	8	9	14,5	10
8	5	7,5	7,5	5	6,5	6,5	8	10	3	3,5	5,5	12	9	9	10
SUM	69	82	68	76	61	55	56	46	44	56	65	74	76	92	65

Tabell 1 Statistikk fra nasjonalt overvåkningsprogram som viser minimum antall familiegrupper av gaupe før jakt i ulike forvaltningsregioner i perioden 1996-2009. Vi har lagt til en kolonne som viser bestandsmålene. Veksten i gaupebestanden de senere år har hovedsakelig skjedd i region 6 (Midt-Norge), etterfulgt av region 2 (Sør-Norge) og 7 (Nordland). Avgangen av gaupe i disse regionene var betydelig i 2009, med 37 (16) gauper i region 6, 27 (8) i region 2 og 8 (4) i region 7, der tallene i parentes er hunddyr, dvs. potensielle familiegrupper. Tallene er oppgitt å være beregnet med normale avstandskriterier. (Kilde: Tabell 3 i *Endret status for antall familiegrupper av gaupe i Norge i 2009*, NINA/NIDAROS, 20090624²) Se også Figur 8 side 83.

2) Vedtak om tildeling av kvoter

Rovviltnemnden skal først ta stilling til om de har vedtaksmyndighet, dvs. om de nasjonale bestandsmålene for regionen er nådd. Nemnden skal deretter vurdere følgende kvoter:

Kvotestruktur for betinget skadefelling

Felling av enkeltindivider av rovvilt for å stanse eller forhindre skader på bufe eller tamrein, der det på forhånd er fastsatt kvote og vilkår av overordnet myndighet (jf. viltloven § 12 (opphevet 19. juni 2009, fra 1. juli i naturmangfoldloven § 18 og 19)). All irregulær avgang av rovdyr skal belaste kvoten for betinget skadefelling (som følge av f.eks. faunakriminalitet, nødverge, angrep på husdyr, ulykker og felling av

⁴⁶ <http://nidaros.nina.no/> - klikk på "Overvåkning". Siste resultater fra 24. juni 2009 finnes her: http://nidaros.nina.no/Overvaking/Gaupe/Endret_status_gaupe_2009.pdf

skadd rovdyr, jf. rovviltforskriften § 7 siste ledd). I enkelte tilfeller overstiger det totale tapet av rovdyr denne kvoten.

Kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv (lisensjakt)

Skademotivert felling av et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i viltloven § 12 (opphevet 19. juni 2009, fra 1. juli i naturmangfoldloven § 18 og 19), der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og det kreves at jegeren etter søknad innehar en personlig lisens for å kunne delta. For å begrense vekst/utbredelse kan rovviltnemndene vedta kvoter for skademotivert lisensfelling dersom vilkårene er oppfylt (rovviltforskriften § 7), og kun om det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger (forskriftens § 10 og kommentarene til denne).

Kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad

Ordinær jakt på et bestemt antall individer av en viltart (med hjemmel i viltloven § 9), der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet.

A) Hvis bestandsmålene er nådd

Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen.

Ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes.

Rovviltnemnden kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for jakt på gaupe dersom nye opplysninger tilsier det, jf. § 11. Nemnden skal imidlertid også sørge for at formålet med forskriften blir overholdt, med tanke på forutsigbarhet og lokal medvirkning, jf. § 1 og kommentarene til denne, § 5 og § 6 og kommentarene til denne.

Rovviltnemndene skal fatte vedtak ut fra bestemte kriterier om blant annet differensiert forvaltning, som er beskrevet i detalj i forskriften.

B) Hvis bestandsmålene ikke er nådd

Dersom bestandsmålene ikke er nådd, har rovviltnemnden ikke vedtaksmyndighet. De skal likevel gjøre de samme vurderingene som når de har vedtaksmyndighet (se A), men de skal sende sitt forslag til kvoter til Direktoratet for naturforvaltning, som tar det endelige vedtaket.

3) Iverksetting av felling

Lisensfelling og kvotejakt på gaupe

Fylkesmannen administrerer lisensfelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv og kvotejakt på gaupe, i tråd med vedtak i rovviltnemnden eller i Direktoratet for naturforvaltning, jf. forskriftens § 14. De vedtatte kvotene for skadefelling, lisensfelling og kvotejakt fordeles etter prinsippet om geografisk differensiert forvaltning til prioriterte områder definert av rovviltnemnden i den regionale forvaltningsplanen.

Betinget skadefelling

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnden, jf. forskriften § 8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 13. Kriteriene for felling er definert i rovviltforskriften. Fellingsvedtak skal ikke gis dersom det finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, som definert i den regionale forvaltningsplanen. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

All felling

Jf. §§ 9, 10 og 11 og kommentarene til disse, kan fylkesmannen knytte nærmere vilkår til fellingstillatelsene, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt. Det bør i denne sammenheng vektlegges om et konkret individ er spesielt viktig for oppfyllelsen av bestandsmålet i regionen. Dette kan eksempelvis gjelde innvandrende ulv fra øst som kan bidra til å redusere risikoen for skadelige innavlseffekter i den skandinaviske ulvebestanden. I den grad det er mulig å identifisere slike individer, skal det så langt det er mulig settes vilkår som kan bidra til å forhindre at slike individer blir felt.

4. Kartlegging av rovviltnemndenes gaupekvoter

4.1 Arbeidsmetode

Norges Naturvernforbund har sammenfattet en oversikt over rovviltnemndenes vedtak og anmodninger om kvoter i perioden fra 2006/2007 fram til rovviltnemndene vedtok eller anmodet om kvoter for sesongen 2009/2010.

Vi har gjennomgått følgende:

- Sekretariatinnstillinger
- Vedtak/anmodninger fra rovviltnemndene
- Evt. vedtak av Direktoratet for Naturforvaltning
- Klager
- Klageavgjørelser
- Øvrige aktuelle dokumenter
- Noen medieutspill

Naturvernforbundet henviser til referansene/fotnotene for all dokumentasjon vi har benyttet. Fordi nettadresser må regnes som midlertidige, og noen av dokumentene ikke har vært tilgjengelige på internett, har Naturvernforbundet opprettet et digitalt arkiv for alle vedleggene denne rapporten omtaler. En rekke saker har likheter og samme referanser, slik at dokumentet inneholder en del kryssreferanser. Fotnoter, lenker og kryssreferanser er klikkbare i digital versjon av dette dokumentet.

Detaljnivået for enkelte kvoteavgjørelser kan i denne rapporten variere noe fra sak til sak, f.eks. informasjon fra sekretariatet om siste års erstatningsoppgjør og dokumenterte gaupeskader. Vi har ikke vurdert disse dataene og sekretariatenes anbefalinger i detalj, men fokusert primært på forskjellene mellom faglig anbefalte kvoter og nemndenes avgjørelser. De faglige anbefalingene og nemndenes vedtak/anmodninger angående geografisk differensiering av kvoter til de forskjellige jaktområdene innen regionene har vi ikke presentert i detalj, da det er mer tidkrevende og ofte forutsetter lokalkunnskap for å vurdere. Forvaltningsplanene for hver region er derfor heller ikke presentert i denne rapporten. Av hensyn til tid er dessverre ikke Naturvernforbundets lokal- og fylkeslag involvert i utarbeidelsen av denne rapporten.

4.2 Begreper - Forklaringer til sakene og tabellene

Listen er satt i rekkefølge for å forstå begrepene suksessivt. Den er ikke uttømmende.

For detaljer rundt beslutningsprosessen for vedtak om fellinger, se 3.4 *Rovviltnemndenes beslutningsprosess* for fastsetting av kvoter side 25.

DN

Forkortelse for Direktoratet for Naturforvaltning

MD

Forkortelse for Miljøverndepartementet

Vedtak

Det endelige vedtaket om kvoter for kvotejakt på gaupe fattes av enten rovviltnemnden (hvis over bestandsmålet) eller DN (hvis under bestandsmålet). Ved klagebehandling kan vedtaket oppheves eller videreføres av Miljøverndepartementet.

Anmodning

Rovviltnemnden kan anmode Direktoratet for Naturforvaltning om en kvote på gaupe i de tilfeller bestandsmålet i regionen ikke er nådd og nemnden ikke har vedtaksmyndighet.

Faglig vurdering / anbefaling / innstilling (til vedtak)

Sekretariatet skriver en faglig vurdering / anbefaling som benyttes av rovviltnemnden eller Direktoratet for Naturforvaltning til å fatte vedtak. Denne kalles også ”innstilling til vedtak” eller bare ”innstilling”. Den skrives på bakgrunn av alle aktuelle og tilgjengelige data.

Sekretariatet skriver et slikt dokument til nemnden også når bestandsmålet ikke er nådd, noen ganger med forslag til kvoter. Da oppgir sekretariatet at rovviltnemnden ikke har myndighet til fatte vedtak om kvote. Nemnden kan likevel gjøre en vurdering og skrive en anmodning om felling til Direktoratet for Naturforvaltning. Deretter gjør Direktoratet for Naturforvaltning en faglig vurdering. I disse tilfeller oppgis DN's vedtak i tabellene. Der vi i tillegg har funnet sekretariatets innstilling er den oppgitt, men for de fleste av disse tilfellene har disse ikke vært tilgjengelige i dokumentdatabasene på internett.

Vi anser i denne rapporten både sekretariatets og DN's uttalelser for faglige vurderinger og anbefalinger.

Kvote / totalkvote

Kvoten for alle gauper., en hunndyrkvote og ofte en restkvote (også kalt tilleggskvote eller fridyr). Hunndyr (ett år eller eldre) er både inkludert i totalkvoten og oppgitt i parentes. Restkvoten er også inkludert i totalkvoten, men oppgis i tillegg separat i egen kolonne.

Hunndyr / hunndyrkvote

I forvaltningen av gaupe settes det egne kvoter for “*hunndyr som er over ett år gamle*”. I dette dokumentet benevnes disse dyrene ofte for enkelthets skyld bare som “*hunndyr*” eller “*voksne hunndyr*”.

Sekretariatets anbefalte kvote og restkvote:

Sekretariatet gjør faglige vurderinger og skriver en anbefaling/innstilling til vedtak til rovviltnemnden, ut fra alle tilgjengelige data fra forskning, overvåkning, lokale myndigheter, husdyrnæringen, erstatningsoppgjør osv.

Rovviltnemndens kvote og restkvote:

I de fleste tilfeller har rovviltnemnden myndighet til å fatte vedtak. Der det står data

under ”DNs vedtak” skal rovviltnemnden bare gjøre en vurdering/anmodning, og DN fatter deretter endelig vedtak.

DNs vedtatte kvote og restkvote:

Der det oppgis data i disse kolonnene har rovviltnemnden ikke myndighet til å fatte vedtak fordi bestandsmålet ikke er nådd, og DN fatter vedtaket etter å ha fått rovviltnemndens vurdering.

Avgang

Avgang av gaupe i regionen under kvotejakten. Hunndyr (ett år eller eldre) er både inkludert og oppgitt i parentes. Tallene er noe usikre fordi det noen steder oppgis tall for felling under gaupejakten, og andre steder inkluderer alle gauper som er belastet kvoten pga. irregulær avgang. Vi har forsøkt å oppgi tall kun for felling under gaupejakten.

5. Gjennomgang av eksempler på rovviltneemndenes vedtak

5.1 Region 1: Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane

5.1.1 Avgang gaupe i region 1

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 1: Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	0	0	0
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	0	1	0
Påkjørt av tog	0	0	0
Omkommet av andre årsaker	0	0	0
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	0	1	1
Totalt	0	2	1
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc. 2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 2 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, [http://urlzip.fr/SSB rovdyrstatistikk](http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk).

Det er fri kvote på gaupe i denne regionen, og Naturvernforbundet har ikke gjort noen vurderinger av rovviltneemnden i forbindelse med denne rapporten.

5.2 Region 2: Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder

5.2.1 Avgang gaupe i region 2

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 2: Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	0	0	3
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	4	2	1
Påkjørt av tog	0	0	1
Omkommet av andre årsaker	2	0	2
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	9	22	21
Totalt	15	24	28
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc. 2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 3 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, [http://urlzip.fr/SSB rovdyrstatistikk](http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk).

5.2.2 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2007

Region 2, 2007				
Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder				
DNs vedtatte kvote	DNs vedtatte restkvote	Rovviltnemndens anbefalte kvote*	Rovviltnemndens anbefalte restkvote*	Avgang
12 (4) ⁴⁷ – 14 (6) ⁴⁸	0 ⁴⁷	12 (4) ⁴⁹ – 14 (6) ⁵⁰	0 ⁴⁹	9 (4) ⁵¹

Tabell 4

* Rovviltnemnden gjorde vedtak uten å være vedtaksmyndige, og det ble derfor kjent ugyldig av Miljøverndepartementet og isteden behandlet som nemndens henstilling/anbefaling. Direktoratet for Naturforvaltning vedtok endelig kvote.

En rekke sakspapirer mangler på sekretariatets nettsider, men Naturvernforbundet har på forespørsel fått disse tilsendt fra sekretariatet hos fylkesmannen i Buskerud⁵².

Rovviltnemnden gjorde vedtak, men var ikke vedtaksdyktig

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2004-2006 er 11,3 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 166: 2004: 7,5, 2005: 13 og 2009: 13,5, se også Tabell 1), og bestandsmålet på 12 ynglinger er ikke nådd. Rovviltnemnden har dermed ikke myndighet til vedtak.

Antallet gauper og familiegrupper gått noe opp de siste tre årene. Antall sau og lam erstattet som tapt til gaupe har variert de siste 5 år, med lavest nivå i 2004 og høyest året etter.

Sekretariatet hadde to forslag til vedtak angående kvotejakt på gaupe for sesongen 2007, der begge inneholdt følgende som første punkt:

“A. Rovviltnemnda anser ikke vilkårene i § 7 å være oppfylt og vurderer å ikke ha myndighet til å fatte vedtak etter § 11 om kvote for jakt på gaupe.”

Sekretariatet ber også Direktoratet for Naturforvaltning fastsette en kvote ”*noe større enn i 2006*”.

Rovviltnemnden er bare vedtaksdyktige om bestandsmålet er nådd, og skal ifølge rovviltforskriften § 7 første ledd først vurdere om de er vedtaksdyktige. Rovviltnemnden valgte å overse punkt A og gjorde 19. desember 2006 likevel et vedtak om kvote for jakt på gaupe i sesongen 2007. Slik begrunner nemnden vedtaket om å åpne for kvotejakt⁵²:

⁴⁷ Rovviltportalen: http://ekstranettpub.dimat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Kvotejakt_gaupe_region%202.pdf
http://naturvernforbundet.no/aktuelt_og_nyheter/import/klage-paa-vedtak-om-gaupe-i-region-2-article7909-796.html
<http://naturvern.imaker.no/cgi-bin/naturvern/imaker?id=99423>

⁴⁸ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1371019>

⁴⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1347658>, men Rovviltnemnden hadde ikke vedtaksmyndighet her, da bestandsmålet ikke var nådd for regionen. DN gjorde vedtaket;

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1351999>

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1354792>

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1356054>

⁵⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1367161>

⁵¹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1362451>

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1365075>

⁵² Saksframlegg og protokoll for møte 30.11.2006. Dokument tilsendt Naturvernforbundet fra sekretariatet 30. november 2009. Filer: [Region 2 Vestfold Buskerud Telemark og Aust-Agder\(2006-\)2007\Fra sekretariatet_20091130](#)

“A. Rovviltnemnda anser vilkårene i § 7 sammen med presiseringer i brev fra LMD/MD av 28.07.06 å være oppfylt og følgelig ha myndighet til å fatte vedtak etter § 11 om kvote for jakt på gaupe.”

Naturvernforbundet klaget derfor til Miljøverndepartementet 16. januar 2007, og fikk medhold i at rovviltnemnden ikke hadde myndighet til å sette kvoten. Miljøverndepartementet sendte 17. januar 2007 brev til rovviltnemnden i region 2 der de skrev at nemnden ikke hadde myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe i 2007, da bestanden for regionen lå under bestandsmålene. 18. januar ba Miljøverndepartementet Direktoratet for naturforvaltning om å vurdere om det kunne åpnes for kvotejakt på gaupe i regionen i 2007.

Naturvernforbundet hevdet nemnden valgte å se bort fra at den ikke hadde myndighet til å gjøre dette vedtaket. Naturvernforbundets leder, Lars Haltbrekken, sa i forbindelse med saken:

“Vedtaket er prinsipielt svært uheldig og senker tilliten til nemnda. Vi forventer at Miljøverndepartementet griper inn og kjenner vedtaket ugyldig. Det blir helt feil og uforutsigbart om nemndene selv skal velge når de har vedtaksmyndighet. Det skaper en kontroversiell forvaltning og virker ikke konfliktdepende.”

I brev til rovviltnemnden i region 2 fra DN datert 25. januar 2007 står det:

“I møte i Rovviltnemnda den 30. november 2006 fant nemnda at de hadde myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe i 2007. Miljøverndepartementet har kommet til at nemnda ikke har myndighet til å fatte slikt vedtak i 2007, og har i brev av 18. januar 2007 bedt direktoratet om å vurdere om det kan åpnes for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2007.”

Naturvernforbundet kan per oktober 2009 ikke finne rovviltnemndens dokument fra 30. november 2006 på sekretariatets nettsider (fylkesmannen i Buskerud). Sakspapirene i forkant av møtet ligger ikke åpent ute på nett, bare på en intranettside⁵³, men vi har mottatt dette per e-post fra sekretariatet. I sak 18/2006 begrunner rovviltnemnden hvordan de fant at de hadde myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe i 2007. De begrunner dette slik:

“Rovviltnemnda anser vilkårene i § 7 sammen med presiseringer i brev fra LMD/MD av 28.07.06 å være oppfylt og følgelig ha myndighet til å fatte vedtak etter § 11 om kvote for jakt på gaupe.”

Brevet nemnden henviser til ble sendt felles fra ministrene Bjørnøy og Riis-Johansen og inneholdt noen nye presiseringer for forvaltningen, men ingen endring i bestandsmålet eller hvordan gjennomsnittet av antall familiegrupper de siste tre år avgjør om nemnden har myndighet til å fatte vedtak²⁶. I brevet står det blant annet:

“Bestandsmålene for rovviltbestandene står fast. Oppbyggingstakten skal også ta hensyn til nødvendig tid til tilpasninger for beitebrukerne og lokalsamfunnene generelt. Bestandene skal imidlertid ha en årlig vekst mot de vedtatte bestandsmål.”

I et brev om vedtaket sendt 19. desember 2006 skriver rovviltnemnden⁵⁴:

“Begrunnelsen for vedtaket er vekst i og ulik fordeling av gaupebestanden i regionen. Antall ynglinger har de to siste årene vært minimum 13 og 13,5. (...) Fastsatt nasjonalt mål for regionen er 12. Videre er det lagt vekt på økende tap av sau på beite (tap av lam på skogsbeite i Buskerud har økt fra 7,7 % i 2005 til 10,2 % i 2006) og god dokumentasjon på gaupe som skadegjører. Kvotestørrelsen er vurdert ut fra tidligere erfaringer med kvotejakt i

⁵³ SharePoint, <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1332670>

⁵⁴ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1347658>

regionen, bestandsstørrelse (minimum antall påviste familiegrupper) og utbredelsen i regionen.”

DN skriver i brev til rovviltnemnden 18. januar 2007:

“Det er den siste treårsperioden registrert henholdsvis 7.5, 13 og 13.5 ynglinger i regionen. Gjennomsnittet er på 11 ynglinger, og bestandsmålet er følgelig ikke nådd.”

I rovviltforskriften § 11, første ledd, står det:

“Kvotevedtaket til rovviltnemnden bør i størst mulig grad baseres på utvikling av bestanden de siste tre årene slik dette er rapportert i Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.”

Naturvernforbundet påpekte også i klagen fra 16. januar at man skal drive differensiert forvaltning, og mente hunndyrkvotene burde ha blitt differensiert for å oppnå en mer forutsigbar beskatning, som også er i tråd med forvaltningsplanen. Her ga rovviltnemnden i ettertid selv sin fulle støtte til Naturvernforbundet. Naturvernforbundet klaget ikke på selve kvoten som rovviltnemnden vedtok uten myndighet, og Direktoratet for naturforvaltning vedtok samme kvote på 12 dyr.

Til tross for saksbehandlingsfeilen til rovviltnemnden vedtar Direktoratet for naturforvaltning den samme kvoten som nemnden⁴⁷. I brev fra DN til rovviltnemnden i region 2 datert 25. januar 2007 står det:

“Ut fra vurderingene ovenfor, og med hjemmel i viltloven § 9, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter direktoratet vedtak om kvotejakt på gaupe i region 2 i 2007 i tråd med Rovviltnemndas vurderinger og henstilling;”

DN begrunner vedtaket med at de mener det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, at felling ikke vurderes å være til skade for gaupebestandens overlevelse, at bestandsutviklingen er god, og at det har vært betydelige gaupeeskader i deler av regionen siste år.

DN inkluderte dessuten forslaget om mer differensierte hunndyrkvoter, noe rovviltnemnden altså støttet⁵⁵.

Utvidet kvotejakt

21. februar 2007 ber rovviltnemnden DN om å vedta en utvidet kvote for jakt på to gauper i region 2⁵⁰, på bakgrunn av at nemnden har mottatt “flere søknader”; trolig de fire vedlagt til brevet. I begrunnelsen skriver nemnden: “Nemnda har lagt vekt på det betydelige skadeomfanget på sau i dette området, at det er registrert flere gauper etter at kvotevedtaket ble fattet, og at det så langt ikke er felt dyr i dette området under årets jakt.” De begrunner det også med at det ikke er felt gaupe under kvotejakten innenfor betydelige skadeområder i regionen. Rovviltnemnden oppgir at det er observert nye hunngauper i regionen etter at kvotejakten startet, og skriver dette gir et nytt beslutningsgrunnlag. De gir ingen videre beskrivelse av hvem som har observert dette eller om det er dokumentert.

Direktoratet for naturforvaltning fulgte nemndens anbefaling og tillot jakt på ytterligere to gauper⁴⁸. Ettersom det ikke står oppgitt spesifikt, kan begge være hunndyr.

⁵⁵ http://naturvernforbundet.no/aktuelt_og_nyheter/import/klage-paa-vedtak-om-gaupe-i-region-2-article7909-796.html
<http://naturvern.imaker.no/cgi-bin/naturvern/imaker?id=99423>

I rovviltforskriftens § 11 står det: “Rovviltnemnden kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for jakt på gaupe dersom nye opplysninger tilsier det.” Naturvernforbundet har imidlertid ikke greid å spore opp dokumentasjon som bekrefter observasjonene av nye hunngauper, hvilket burde ligget lett tilgjengelig på sekretariatets nettsider. I rovviltforskriftens § 3 står det “Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig” og i § 1 står det at “forvaltningen skal ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser” og “Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning”. I forskriftens § 5 og kommentarene til § 6 står det at nemnden hhv. ”skal ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner” når de gjennomfører nasjonal forvaltningspolitikk i sin region, og ha nær kontakt med organisasjoner m.m. også i den løpende forvaltningen. Naturvernforbundet mener intensjonene i disse forskriftene ikke er ivaretatt med nemndens vedtak om utvidet jakt i løpet av jaktseasonen, noe som fører til en uforutsigbar forvaltning. Det er et demokratisk problem med slike kvoteendringer underveis i jaktseasonen, for berørte parter får ikke mulighet til å uttale seg før vedtaket trår i kraft.

I rovviltnemndens vedtak for region 2 i 2007 står følgende: “Etter 1. mars kan eventuell gjestående kvote overføres innen regionen.”⁵⁶. De opphever dermed sonedifferensieringen underveis i jakten. Dette kommenterer vi under følgende avsnitt, som vi refererer til flere ganger senere i rapporten:

Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten

Rovviltnemndene har ansvar for å føre differensiert forvaltning av rovdyrene innen sin region (jf. St.meld. nr. 15 fra 2003-2004 og rovviltforskriften § 1, § 6 og § 11). Det betyr at jaktkvotene skal fordeles utover regionen etter hvilke områder som er mest skadeutsatt. Strategien for dette skal legges i forvaltningsplanen, og vedtaket om kvotejakt skal gjøres i henhold til den. Aktuelle kommuner og organisasjoner skal involveres i denne prosessen, og det skal bidra til å gjøre forvaltningen forutsigbar. Eventuelle restkvoter skal vedtas før jakten, og om de tildeles bør det gjøres i tråd med forvaltningsplanen. Naturvernforbundet mener oppheving av sonedifferensiering og økning av totalkvoter underveis i jakten eksempler på at nemnden har som hovedmål å skyte kvoten, ikke å ta ut dyr i de mest skadeutsatte områdene, og det er et misbruk av nemndens mandat. Miljøverndepartementet har uttalt at oppheving av sonedifferensiering ikke er i overensstemmelse med rovviltforskriftens § 1. De skriver: ”En opphevelse av kvotejaktområdene siste del av jakta vil etter departementets syn være et uforutsigbart og upresist virkemiddel”¹⁴², og at det er ikke hensiktsmessig ut fra prinsippet om arealdifferensiert forvaltning.

⁵⁶ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1358984>
<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=1362451>

5.2.3 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2008

Region 2, 2008				
Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
18 (6) ⁵⁷	2 ⁵⁷	22 (7) ⁵⁸	?	22 (4) ⁵⁹

Tabell 5

Sekretariatets innstilling til vedtak om kvotejakt på gaupe manglet på sekretariatets nettsider, og stod heller ikke referert i rovviltnemndens vedtak. Naturvernforbundet har på forespørsel fått dette tilsendt fra sekretariatet hos fylkesmannen i Buskerud⁵⁷.

Dataene fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* (NINA Rapport 271) viser at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2005-2007 er 13,3 ynglinger (2005: 13, 2006:13,5, 2007: 13,5), og bestandsmålet på 12 er oppnådd⁵⁷. Rovviltnemnden har dermed myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe for sesongen 2008 fordi gaupebestanden er på høyde med bestandsmålet for regionen, jf. rovviltforskriften § 7 første ledd. Erstatninger for skader på sau og lam var på det laveste i 2004 (1468 dyr) og økte til drøyt det dobbelte i 2007 (3330 dyr). Dokumenterte/antatte tap har også gått opp (fra hhv. ca. 60 i 2004 til 150 i 2007). Jaktaktiviteten mot familiegrupper har økt i flere år, til tross for at familiegrupper generelt er mindre skadegjørende, og istedenfor å prioritere mer utsatte områder med mer skadegjørende dyr. Sekretariatet anbefaler derfor fredning av familiegrupper, og anbefaler en kvote på 18 dyr, hvorav maksimalt seks er voksne hunddyr. To settes på restkvoten.

Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten

Under gaupejakten i 2008 ble restriksjonene på jaktområder opphevet 25. mars, slik at gauper kunne skytes innenfor hele forvaltningsområdet. Vi henviser her til hva vi skrev under *Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten* side 36.

⁵⁷ Dokumentet tilsendt fra sekretariatet. Fil: [Region 2 Vestfold Buskerud Telemark og Aust-Agder\(2007-\)2008\FM 2008-2 Kvotejakt på gaupe i 2008.pdf](#)

⁵⁸ "Rapport fra Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt viser i region 2 at gjennomsnittet for de tre siste år er over 13 ynglinger, og bestandsmålet på 12 ynglinger årlig er følgelig nådd. Rovviltnemnda har således vedtaksmyndighet.":

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1881289>

Tilleggskvoten på to dyr ble vedtatt 20080212 tillatt jaktet på:

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1919284>

Ny endring kom 20080218, der dato for når tilleggskvoten ble tillatt jaktet på først fra 20080220:

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1928883>

Ny endring gjeldende fra 20080303 om tillatelse til å jakte familiegrupper og siste gjenværende tilleggsdyr kan tas i et bestemt område:

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1950153>

Jaktområder opphevet fom. 20080325:

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1981741>

⁵⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1986692>

Resultat da jakten ble avsluttet 20080327:

<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=1988950>

5.2.4 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2009

Region 2, 2009				
Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
24 (8) ⁶⁰	2 ⁶⁰	28 (8) ⁶¹	2 ⁶²	

Tabell 6

Data fra *Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt* (NINA Rapport 384) viser at snittet for antall ynglinger de siste tre årene 2006-2008 er på 13,7 ynglinger (2006:13,5, 2007: 13,5 og 2008: 14), mens bestandsmålet er på 12. Rovviltnemnden har vedtaksrett for gaupebestanden er på høyde med bestandsmålet for regionen, jf. rovviltforskriften § 7 første ledd. Sekretariatet anbefaler en kvote på 24 gauper, hvorav maksimalt åtte kan være voksne hunndyr og to dyr settes som tilleggsdyr. Antall familiegrupper har ligget jevnt de siste fire årene, mens erstatninger for tap av sau og lam sank fra 3330 til 2611 det siste året. Antall dokumenterte/antatte sau og lam tapt til gaupe gikk ned fra 150 til ca. 130 det siste året⁶⁰.

Rovviltnemnden i region 2 gjør sine vurderinger slik:

“Per 6. januar 2009 ligger det 14 meldinger om familiegrupper i regionen i Rovbasen (ynglinger i 2008) (...) Dette synes å være et lavere antall enn på tilsvarende tid i 2008 der reduksjonen er i Buskerud. Statens naturoppsyn melder imidlertid om meldinger og rapporter som ennå ikke er gjennomgått og kvalitetssikret. Oppdatert status vil bli framlagt under vedtaksmøtet. Selv om det ble felt langt flere gauper i 2008 enn foregående år var avskytingen relativt ”skånsom” i og med at det ble felt få (fire) voksne hunndyr.”

Rovviltnemnden har ingen faglig begrunnelse for hvorfor de øker kvoten fra 24 til 28 dyr utover å vise til den regionale forvaltningsplanen, data om biologiske og bestandsmessige forhold for gaupe og skade- og konfliktsituasjonen, samt følgende:

“Begrunnelsen for vedtaket er utviklingen i gaupebestanden i regionen. Minimum antall årlige ynglinger har de siste årene vært over det nasjonalt fastsatte målet for regionen og bestanden er stabil eller fortsatt noe økende. Fastsatt nasjonalt mål for regionen er 12 ynglinger årlig. Videre er det lagt vekt på at tap av sau på beite fortsatt er betydelig og at det er god dokumentasjon på gaupe som skadegjørere. Kvote størrelsen er vurdert ut fra tidligere erfaringer med kvotejakt i regionen, bestandsstørrelse (minimum antall påviste familiegrupper) og utbredelsen i regionen.”

Her skriver rovviltnemnden at kvotestørrelsen er vurdert ut fra tidligere erfaringer med kvotejakt i regionen. Denne frasen er også brukt som begrunnelse i vedtak fra foregående år. Naturvernforbundet mener at kvoten skal ikke settes høyere enn det som er faglig forsvarlig på grunnlag av at man ikke regner med at alle dyrene i kvoten blir skutt. Man må anta at hele kvoten vil bli skutt, og at det ikke medfører risiko for bestandens overlevelse. Det politisk fastsatte bestandsmålet skal overholdes.

Sekretariatet (Fylkesmannen i Buskerud) skriver:

“Kvotejakt er et effektivt virkemiddel for å regulere bestanden.”

og

⁶⁰ <http://fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=1059&amid=2425845>

⁶¹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=2449451>

⁶² <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=2547924>

“På landsbasis ble gaupebestanden redusert med over 40 % i perioden 1997-2004, fra 82 familiegrupper i 1997 til 44 i 2004. Jakt var en vesentlig årsak. Tilsvarende har et mer forsiktig uttak de seinere åra medført bestandsøkning. Dette viser effekten av jakt som et forebyggende og bestandsregulerende virkemiddel.”

Rovviltnemnden skriver i sitt vedtak:

“Kvotekjaka anses som et nødvendig tiltak og som et hovedvirkemiddel for å avgrense tap av sau på beite i region 2.”

Naturvernforbundet minner i denne sammenheng om ordlyden i Bernkonvensjonens artikkel 9:

“(…) provided that there is no other satisfactory solution and that the exception will not be detrimental to the survival of the population concerned (…).” Det blir derfor helt galt at kvotekjaka beskrives som *“effektivt virkemiddel”, “forebyggende og bestandsregulerende virkemiddel”* og *“et nødvendig tiltak og som et hovedvirkemiddel for å avgrense tap”*. Spesielt *“hovedvirkemiddel”* er akkurat hva Bernkonvensjonen sier jakt under ingen omstendighet skal være, for jakt skal være en siste utvei når alt annet er prøvd og utelukket.

Foreningen Våre Rovdyr (og Sankelag i Nes kommune) klaget på vedtaket til Rovviltnemnda i region 2 om kvotekjaka på gaupe i 2009. Foreningen Våre Rovdyr mener at *“begrunnelsen til rovviltnemnden for å øke kvoten utover sekretariatets innstilling er overraskende med tanke på at sekretariatet har vurdert de samme momenter og kommet med en kvoteanbefaling på 24 dyr”*. Miljøverndepartementet avviste klagen, men påpekte at kvotene for 2008 og 2009 vil mest sannsynlig medføre en nedgang i gaupebestanden, slik at det kreves økt presisjon i senere forvaltningsvedtak for regionen i kommende år, da bestanden ligger nær det nasjonalt fastsatte bestandsmålet⁶³.

Nemnden og Miljøverndepartementet hadde ytterligere en klagebehandling etter flere brev fra næringen, men også disse klagen ble avvist både av nemnden og departementet⁶⁴. Beitelag m.fl. hevdet gaupebestanden kunne være underestimert, at den lå an til å bli større enn bestandsmålet og at kvoten i hele eller enkelte regioner er for lav.

Feil i tall over antall gaupe skutt i kvotekjaka

Nedenfor presenterer Naturvernforbundet et vilkårlig eksempel på hvor vanskelig det er å finne korrekte tall på hvor mange dyr som blir felt under kvotekjaka. Dette er nøkkeltall for både forvaltningen, politikere, involverte parter og andre interesserte i samfunnet forøvrig, og det er helt avgjørende at det føres og benyttes korrekt statistikk i viktige politiske og forvaltningsmessige avgjørelser som tas. Tallene oppsummeres i Tabell 7.

I dokumentet *“Resultat fra kvotekjaka på gaupe i Region 2 i 2009”* publisert i nettsak hos Fylkesmannen i Buskerud 26. mars 2009 oppgis det at 27 gauper ble skutt under kvotekjaka i 2009 og at *“Dette er den høyeste avskytingen i regionen i nyere tid”*⁶⁵.

Sekretariatet for region 2 (Fylkesmannen i Buskerud) skriver derimot i mai 2009 følgende i *“Sak 15/2009 Kvote og vilkår for betinget skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv i*

⁶³ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=2520984>

⁶⁴ Tilsendt på e-post fra sekretariatet/fylkesmannen i Buskerud: Rovviltnemndens vurdering av klagen og Miljøverndepartementets vedtak, hhv. Region 2 Vestfold Buskerud Telemark og Aust-Agder(2008-)2009\RVN2_20090217_Klage_2_Rovviltnemnda_klage2009.pdf og Region 2 Vestfold Buskerud Telemark og Aust-Agder(2008-)2009\MD_20090525_Klage_2_MD_klageavgjorelse2009.pdf

⁶⁵ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=2572632>

2009/2010”, under punkt “2.2 Sekretariatets vurdering. Om fastsetting av kvote for betinget skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv”:

“Det ble imidlertid felt 27 gauper under årets kvotejakt, hvorav åtte voksne hunner. Bare i 1998 er det felt flere gauper (29) i regionen i nyere tid.”⁶⁶

Her sammenlignes tallene fra kun kvotejakten i 2009 med total avgang av gaupe i 1998. Naturvernforbundet påpeker at man ikke kan sammenligne to forskjellige tall på denne måten. Under kvotejakten i 2009 er det oppgitt at det ble skutt 27 gauper og under kvotejakten i 1998 ble det skutt 25 gauper. Altså ble det i 2009 skutt flest gauper under kvotejakt i nyere tid, ifølge resultatoversikten fra rovviltregion 2⁶⁷.

Statistisk sentralbyrå (SSB) opplyser derimot tall for avgang av gaupe i 1998 og 2009, som heller ikke stemmer med tallene ovenfor. De opplyser at i 1998 ble det skutt 29 under gaupejakten og 31 døde totalt, mens i 2009 ble 21 skutt under kvotejakten og 28 døde totalt. Se Tabell 8. Noe av spriket kan skyldes ulik praksis med å inkludere irregulær avgang av gaupe i kvotene (jf. rovviltforskriftens § 7, siste ledd).

	1998	2009	Kommentar
Sekretariatet, mars 2009 (kvotejaktresultat)	25	27	“høyeste avskytingen i regionen i nyere tid”
Sekretariatet, mai 2009	29	27	“Bare i 1998 er det felt flere gauper i regionen i nyere tid”
Statistisk Sentralbyrå, oktober 2009	29	21	-

Tabell 7 Sprikende tall om antall felte gauper under kvotejakten i region 2 i rekordårene 1998 og 2009. Noe av årsaken til sprikende tall kan være ulik praksis med å inkludere irregulær avgang av gaupe i statistikken for kvotene (jf. rovviltforskriftens § 7, siste ledd).

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, tid og antall						
Region 2 (Aust-Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud)						
	1998-1999	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2008-2009
Felt som skadedyr	1	0	0	0	0	3
Felt i nødverge	0	0	1	1	1	0
Felt ulovlig	0	0	0	0	0	0
Påkjørt av bil	1	0	3	2	0	1
Påkjørt av tog	1	0	0	0	0	1
Omkommet av andre årsaker	0	1	0	0	0	2
Felt under lisensjakt	0	0	0	0	0	0
Felt under kvotejakt	21	16	14	14	7	21
I alt	24	17	18	17	8	28

Omkommet av andre årsaker omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc.

Tabell 8 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) for region 2 per 19. januar 2010, <http://urlzip.fr/SSB-rovdyrstatistikk>.

Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten

Et område sør i region 2 er definert som “Ikke mål om yngling / buffersone” (se [kart](#))⁶⁸. Resten av området er forvaltningsområde for gaupe, og yngling er akseptert. Også her bør nemnden fordele kvotene ut fra hvilke områder som er mest skadeutsatt.

⁶⁶ <http://www.fylkesmannen.no/2009-15>

Kvote og vilk% C3%A5r for betinget skadefelling av gaupe, jerv, bj% C3%B8rn og ulv i 2009-2010 LRs-P.pdf.file

⁶⁷ http://www.fylkesmannen.no/Resultat_fra_kvotekjakt_p% C3%A5_gaupe_i_Region_2_i_2009_5wEXd.pdf.file

⁶⁸ http://www.fylkesmannen.no/Gauperegioner_2009_justert_26.02.2009_9INyN.pdf.file

Fylkesmannen i Buskerud oppga 12. februar 2009 at gaupekvoten på 5 dyr i et område (2d) i Buskerud, Vestfold og Telemark var skutt. 26. februar 2009 ble imidlertid gjenværende kvote på 2 dyr i et annet område (2c), utvidet til å kunne skytes også i overfornevnte område 2d. Gaupejakten ble dermed gjenopptatt i et område kvoten allerede var oppfylt, og fordelingen av kvoter underveis i jakten virker lite planlagt⁶⁹.

Naturvernforbundet mener dette er nok et eksempel på at hovedmålet er å skyte kvoten, ikke å ta ut dyr i de mest skadeutsatte områdene, og det er et misbruk av nemndens mandat.

Vi viser til Naturvernforbundets kommentarer rundt dette under samme overskrift side 37.

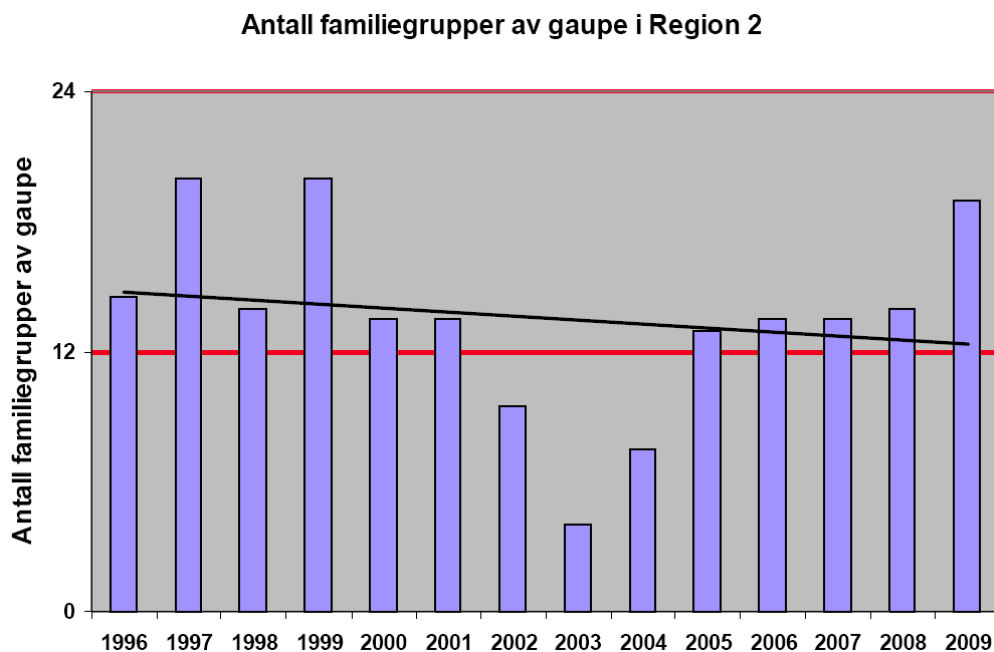
Uforsvarlig høyt uttak

Av Tabell 8 ovenfor kan man også lese at det under kvotejakten i 1999 ble felt like mange gauper som under kvotejakten i 2009. Av Figur 4 nedenfor kan man se utviklingen av gaupebestanden, og hvordan den synker ned mot et minimum i 2003. Etter at det ble felt en kvote på 21 dyr under jakten og det totalt døde 24 dyr i 1999 sank bestanden dramatisk til langt under bestandsmålet. I 2009 ble det felt like mange under jakten og totalt 28 døde i løpet av året, fire mer enn i 1999. Man kan spørre seg om uttaket av et like stort antall gauper på en mindre bestand i 2009 vil føre til en tilsvarende kraftig nedgang til langt under bestandsmålet i årene som kommer. Forhåpentligvis vil gaupebestanden opprettholdes takket være innvandring fra omliggende områder og gode ynglingsforhold, men slik forvaltning er uforsvarlig.

I NINA fagrapport 59 fra 2003⁹⁰ står det følgende om gaupejakt sør-øst i Norge. ”Sør-Øst regionen har en svært lang (skogledd) grense mot Sverige. Svært mange gauper i denne regionen er skutt nær grensen mot Sverige, og i mange tilfeller kan dette være gauper med leveområder som strekker seg langt inn i Sverige. Dette kan være en medvirkende årsak til at Sør-Øst regionen har hatt en stabil bestand tross et svært høyt jakttrykk. I praksis har man høstet gauper fra et område, og en bestand, langt større enn arealet på norsk side.”

---

⁶⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=2502496>
<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=26887&amid=2523268>

Figur 4 Figuren er hentet fra sekretariatets utredning for kvotejakten 2009. Original figurtekst: Minimum antall familiegrupper av gaupe før jakt i region 2 i perioden 1996-2009, beregnet etter vanlige avstandskriterier. (etter NINA Rapport 493). Vannrett linje viser nasjonalt bestandsmål for regionen og diagonal linje viser utviklingstrend for perioden.

5.2.5 Kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010

Region 2, 2010				
Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
24(10) ⁷⁰	4 ⁷⁰	28(10) ⁷¹	4 ⁷¹	?

Tabell 9

På bakgrunn av erfaringer fra tidligere klagesaker gjorde Miljøverndepartementet 22. oktober 2009 endringer i kommentarene til rovviltforskriften § 11, første ledd, om at rovviltnemnden bør fatte sitt vedtak om kvotejakt på gaupe tidligst mulig, og senest innen månedsskiftet november/desember.

Naturmangfoldloven gjelder fra 1. juli 2009, og den er aktuell med § 16, tredje og fjerde ledd¹⁸:

“Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.

Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.”

⁷⁰ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=26887&amid=2927819>, sekretariatets saksutredning: http://www.fylkesmannen.no/2009-26_Kvotejakt_p%C3%A5_gaupe_i_2010_TbjOv.pdf.file

⁷¹ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=26887&amid=2941906>, Rovviltportalen: http://ekstranettpub.dirnat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Vedtak%20om%20kvotejakt%20p%C3%A5%20gaupe%202010_Region%202_201109.pdf

Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket. Gaupenes rolle i økosystemene og for andre arter i naturen krever en grundig faglig analyse av de lokale forholdene, og biofaglig ekspertise må benyttes.

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 15,5 ynglinger i region 2 (2007:13,5, 2008: 14 og 2009: 19), og bestandsmålet på 12 ynglinger er nådd⁷⁰.

Antall familiegrupper i regionen totalt sett gått svakt nedover siden 1996, men med en oppgang de siste seks årene. De dokumenterte gaupeskadene på sau og lam har også økt noe. Kvotejakten i 2008 ga en viss effekt med reduserte gaupeskader samme år, til tross for en viss økning av antallet familiegrupper i 2008 og 2009. (Naturvernforbundet bemerker at dette belyser viktigheten av å fordele jaktkvotene til områdene med høyest tap av sau, slik at gaupebestanden har mulighet til å ta seg opp der konfliktnivået er lavt.)

Sekretariatet anbefaler en kvote på 24 dyr for 2010, hvorav maksimalt ti er voksne hunddyr, samt en tilleggskvote på fire dyr.

Rovviltnemnden vedtar 20. november en kvote på 28 dyr, hvorav maksimalt fire er hunddyr eldre enn ett år gamle, og fire dyr settes på tilleggskvoten⁷¹. I nyhetssaken på sekretariatets nettside oppgir nemnden at *“det er lagt vesentlig vekt på å differensiere kvoten ytterligere ut fra tapsomfang og tapsutvikling for å sikre at jakta målrettes mot områder med store tap”*. Nemndens vedtak er ikke tilgjengelig på nettsiden, men det ble senere funnet på Rovviltportalen. De gir ingen videre begrunnelse for kvoteøkningen.

Naturvernforbundet mener, ut fra hva vi har funnet av informasjon om vedtaket, at rovviltnemnden ikke oppgir noen begrunnelse for hvorfor de øker kvoten med fire dyr. Nemnden har konsekvent økt totalkvoten med fire dyr alle de årene vi har undersøkt. Naturvernforbundet undres om nemnden mener det faglige grunnlaget sekretariatet tilbyr er for dårlig, og hvorfor de eventuelt mener det. Det er avgjørende at argumentasjonen kommer fram i vedtaket, og det er avgjørende at argumentasjonen er basert på dokumenterbare data.

Videre kan vi ikke se noen redegjørelse for hvordan man i vedtaket legger vekt på artens funksjon i økosystemet, eller virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det tas heller ikke hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuelt høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.3 Region 3: Oppland

5.3.1 Avgang gaupe i region 3

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 3: Oppland			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	0	0	0
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	1	0	1
Påkjørt av tog	0	0	0
Omkommet av andre årsaker	1	0	0
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	6	11	10
Totalt	8	11	11
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc. 2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 10 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk.

Naturvernforbundet hadde problemer med å finne dokumentasjon om kvotejakt på gaupe i denne regionen, fordi strukturen på nettsidene skilte seg fra det som er standard for de andre rovviltneemndene. Nemnden lå ikke innunder Miljøvern – Rovviltforvaltning, men som eget punkt nederst til venstre i menyen på forsiden til fylkesmannen.

5.3.2 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2007

Region 3, 2007				
Oppland				
Sekretarietets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltneemndens vedtatte kvote	Rovviltneemndens vedtatte restkvote	Avgang
6 (2) ^{72,73}	1 ^{72,73}	7 (4) ⁷²	1 ⁷²	6 (4) ⁷⁴

Tabell 11

I Oppland ble det i perioden 2004-2006 registrert i gjennomsnitt 4,83 familiegrupper av gaupe de siste tre årene (hhv. 3, 6,5 og 5 familiegrupper i perioden 2004-2006, ifølge data fra Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, NINA, se også Tabell 1). Dette avrundes til fem familiegrupper, og bestandsmålet på fem årlige ynglinger er dermed nådd. Sekretariatet opplyser at bestanden ut fra en samlet vurdering er i vekst. Sau og lam erstattet som tatt av gaupe sank fra 2002 (1209 dyr) til 2003 (820 dyr) og har deretter steget noe til 2006 (1479 dyr). Sau påvist tatt av gaupe har fulgt omtrent samme utvikling og lå på 57 dyr i 2006. Det er ikke erstattet eller dokumentert at gaupe har tatt rein de siste ti årene. Sekretariatet mener det er forsvarlig og riktig å åpne for jakt på gaupe for 2007⁷³. Innstillingen er også referert i rovviltneemndens vedtak^{72,75}.

⁷² <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2198&amid=1354106> og

http://fylkesmannen.no/RVN_M%C3%B8teref_07.01.24_6S7Qvg8261524.doc.file

⁷³ http://www.fylkesmannen.no/Innstilling_til_gaupekvote_i_2007_fra_sekretariat_buf6FJ80106at.doc.file

⁷⁴ Antall gauper skutt under kvotejakten: http://fylkesmannen.no/ROVVILT_N_m%C3%B8teref_07.03.28_Q6i1H.doc.file

⁷⁵ <http://fylkesmannen.no/hovedEnkel.aspx?m=39885> og <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=39887>. Alle referater er her: <http://fylkesmannen.no/hovedEnkel.aspx?m=57705> Naturvernforbundet greide ikke å finne nemndens referater på nettsiden til sekretariatet uten hjelp fra fylkesmannen per e-post. Referatene er ikke å finne via fylkesmannens nettsider om rovviltforvaltning eller tilhørende nyhetsside. Naturvernforbundet fant kun vedtakene publisert på nyhetssiden og i tilhørende arkiv.

Sekretariatet anbefaler kvotejakt på seks dyr, hvorav maksimalt to er voksne hunddyr, og ett dyr settes på reservekvoten. Rovviltnemnden vedtar en kvote på sju dyr, hvorav maksimalt fire er voksne hunddyr, og ett dyr settes på reservekvoten. Økningen på ett dyr begrunnes slik:

“Med begrunnelse i områdevis store tap til gaupe sist beitesesong samt manglende registreringer for på gaupe i Oppland de seinere åra og dermed behovet for å være på høyde med utviklinga for å unngå ennå større tap og konflikter neste år”

Naturvernforbundet kan ikke se at nemnden har noen faglig begrunnelse for en økning av kvoten, for sekretariatet skal allerede ha tatt hensyn til momentene nemnden nevner. Endringer fra sekretariatets anbefaling bør bygge på nye opplysninger om f.eks. skader eller familiegupper som sekretariatet ikke hadde tilgang til da de skrev innstillingen til vedtak.

Naturvernforbundet registrerer i referat fra rovviltnemndens møte den 25. mai 2007 at Naturvernforbundet og Foreningen Våre Rovdyr påklaget rovviltnemndens vedtak, og at Miljøverndepartementet 27. april vedtok å opprettholde vedtaket⁷⁶. Naturvernforbundet greide ikke å finne mer informasjon om klagen eller klagebehandlingen hverken på sekretariatets nettsider eller i Naturvernforbundets egne arkiver.

Øvrig:

I sak 34/06 d) vedtok nemnden å bruke 100 000 kroner av midlene for forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT) på sporing av gaupe vinteren 2006/2007⁷⁷. Norges Naturvernforbund mener nemnden bør vurderer å bruke midler på andre forebyggende og konfliktdempende tiltak som har mer presis og god effekt.

5.3.3 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2008

Region 3, 2008				
Oppland				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
8(4) ⁷⁸	1 ⁷⁸	9(4) ⁷⁸ -11(5) ⁷⁹	1 ⁷⁸ -3(1) ⁷⁹	11 (4) ^{80,81}

Tabell 12

I Oppland ble det registrert i snitt seks ynglinger i perioden 2005-2007 (hhv. 6,5, 5 og 6,5, *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt*, NINA rapport 271). Bestandsmålet for gaupe i regionen er satt til fem årlige ynglinger og nemnden har dermed myndighet til å fastsette kvote.

Sekretariatet foreslo en kvote på åtte gauper, hvorav maksimalt fire kunne være voksne hunngauper, og én ble satt til restkvote. Bakgrunns materialet viser at antall sau erstattet som tatt av gaupe har hatt en økning de siste årene, men ligger lavere enn toppårene før

⁷⁶ http://fylkesmannen.no/REVVILT_N_m%C3%B8teref_07.05.25_-IQP6.doc.file

⁷⁷ http://fylkesmannen.no/RVN_M%C3%B8teref_06.12.14_BgM1pu8149914.doc.file

⁷⁸ http://www.fylkesmannen.no/Vedlegg_2_M%C3%B8teref_080116_YmLn1.doc.file

⁷⁹ http://fylkesmannen.no/Rovviltmenda_M%C3%B8teref_08.03.03_sQW7Y.doc.file

⁸⁰ http://www.fylkesmannen.no/Kvotejaktgaupe_2009_forslag_aUJDZ.doc.file (Naturvernforbundet greide ikke å finne denne filen via nettsidene, men den ble funnet med Google.)

⁸¹ <http://fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=30608&amid=2081353> jf. Tabell 10

tusenårsskiftet. Dokumenterte/antatte sauetap til gaupe har fulgt samme utvikling de siste årene.

Rovviltnemnden vedtok 16. januar å øke kvoten med én gaupe, med samme hunddyr- og restkvote⁷⁸. Forslagsstilleren til nemndens endelige vedtak begrunnet det slik:

“[Forslagsstilleren] mente det var rom for å øke kvoten til 9 dyr totalt ut fra antall registrerte familiegrupper siste 3 år, utbredelse av disse utenfor yngleområdet i sør og utviklinga i skadebildet på husdyr forårsaka av gaupe.”

Da den vedtatte kvoten var skutt vedtar nemnden den 3. mars 2008 å øke kvoten med ytterligere to dyr, hvorav maksimalt ett voksent hunddyr^{79,82,83,84}. I forkant av dette vedtaket ba leder av nemnden sekretariatet om en utredning og tilrådning. Sekretariatets tilrådning ble at det ikke var grunnlag for å øke kvoten, fordi sekretariatet allerede ved forslaget til kvote 16. januar la til grunn at det ville bli registrert flere familiegrupper av gaupe etter at vedtaket ble fattet. I et møte foreslo sekretariatet isteden å dele regionen inn i mindre jaktområder neste år.

Nemnden vedtok følgende:

“På grunnlag av dokumentasjon av 1,5 nye familiegrupper i region 3 etter at vedtaket om ei kvote på 9 dyr ble fastsatt den 16. januar, finner rovviltnemnda mot 2 stemmer å kunne utvide årets kvotejakt med 2 dyr med ei hodyrkvote (> 1 år) på 1. Disse skal tas ut utenfor forvaltningsområdet for gaupe i region 3 Oppland.”

Nemnden begrunnet vedtaket slik:

“Da kvota for årets gaupejakt ble fastsatt av rovviltnemnda den 18. januar, var det dokumentert og lagt til grunn 5 familiegrupper (2007-2008) med et snitt på 6 for de siste 3 år (2005-2007). Det ble da fra nemnda konkludert med at det kunne være aktuelt å vurdere en økning av kvota dersom nye familiegrupper ble dokumentert i tida fram til jaktstart og i jaktperioden. Nå er anslagsvis 1,5 nye familiegrupper oppdaga: 1 i Sel (dokumentert) og 1 i Lillehammer (antatt) på grensa til Ringsaker. Dette sammen med mange bekymringsmeldinger fra beitenæringa om tap og skeiv geografisk fordeling ved uttak, gjorde derfor spørsmålet om å øke kvota for uttak av gaupe i region 3 aktuelt. Sekretariatet ble av leder bedt om å komme med en utredning og tilrådning i saken.

Sekretariatets tilrådning var at det ikke er grunnlag for å øke kvoten på uttak av gaupe for 2008, da framlagte forslag til kvote i møtet den 16. januar også la til grunn at det ville bli registrert flere familiegrupper etter at vedtaket ble fatta. Muntlig forslag på møtet mht. til problematikken med å målrette uttaka bedre, var å vurdere og dele inn jaktområdene i mindre områder neste år.”

Vedtaket blir påklaget av Naturvernforbundet i Oppland⁸⁵. De klaget bl.a. på:

- at kvoten ble satt høyere enn sekretariatets innstilling,
- at kvoten er høy i forhold til registrerte familiegrupper, bestandsmålsettingen, og tidligere års erfaringer og beregninger av uttak i bestanden,
- at restkvoten ble økt fra ett til to dyr underveis i jaktperioden,
- at vedtakene gjøres så kort før jakten og underveis i jakten, slik at det ikke finnes reell klagemulighet før gaupene er skutt.

⁸² Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dimat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Avgj%C3%B8relse%20av%20klage%20p%C3%A5%20kvotejakt%20p%C3%A5%20gaupe%20i%20region%203%20i%202008.pdf>

⁸³ http://www.fylkesmannen.no/Vedlegg_5_Klage_gaupe_ADmy9.pdf.file

⁸⁴ http://www.fylkesmannen.no/Vedlegg_1_M%C3%B8teref_080303_YXS06.doc.file

⁸⁵ http://www.fylkesmannen.no/Vedlegg_5_Klage_gaupe_ADmy9.pdf.file

Naturvernforbundet i Oppland mener at nemnden mangler faglig begrunnelse for vedtakene, ettersom de ble gjort på feilaktig grunnlag, siden sekretariatet allerede hadde tatt hensyn til en viss økning i bestanden før jaktstart. Klager skriver følgende:

“For sekretariatets innstilling og nemndas vedtak var det tatt utgangspunkt i et antall registrerte ynglinger i regionen på 5, men at dette kunne bli noe høyere gjennom registreringer som ble gjort etter vedtakstidspunktet. Dette skjedde også ved at antall ynglinger ble justert opp til anslagavis 6,5. Som det fremgår av sekretariatets innstilling var den antatte bestandssituasjonen den samme da vedtaket om tilleggskvote ble gjort som når den ordinære kvoten ble fastsatt, i det økningen utover 5 ynglinger var antatt å ville inntreffe og dermed tatt hensyn til. Til tross for ovenstående gjorde nemnda et vedtak i jaktperioden om tilleggskvote på 2 dyr.”

Videre begrunner de at kvoten er for høy blant annet med følgende: *“Det antas at en avskyting på ca 17% kan gi en stabil bestand. Den kvote nemnda har fastsatt i år må antas å ha gitt en avskyting på godt over 25%.”*

Naturvernforbundet i Oppland påpeker også i klagen at intensjonen med at nemndene kan miste vedtaksmyndigheten, dersom bestanden kommer under bestandsmålet, er at nemnden skal unngå dette. Bestandsmålet bør dermed sees som et minimumsmål.

Rovviltnemnden opprettholdt vedtaket etter klagen, på begrunnelsen av at det ikke var kommet noen nye momenter i saken. Miljøverndepartementet opprettholdt også nemndens vedtak. De påpeker at klagen kom inn etter at de aktuelle gaupene allerede var skutt, slik at deres lange behandlingstid ikke hadde noen innvirkning på resultatet. Departementet skriver: *“Da vedtak om tilleggskvote ble fattet var bestandssituasjonen justert opp fra 5 til 6.5 registrerte familiegrupper (pr. 25. februar 2008). Rovviltnemnda har anledning til å gjøre endringer i de kvotevedtak som er fattet dersom forutsetningene tilsier det, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd. Selv om nemnda hadde lagt til grunn en viss økning i registrerte familiegrupper, anser departementet vedtaket om tilleggskvote på to dyr som forsvarlig.”*

Departementet skriver at nemndene i størst mulig grad må basere vedtaket på faktisk rekruttering av avkom det aktuelle jaktåret, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 11 første ledd. De skriver videre at *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* registrerer gaupeforekomstene i perioden 1/11-15/2. Reaksjonen påpeker at dette ikke stemmer, for fra og med 2006 ble perioden utvidet til 28. februar. Registreringsperioden ble utvidet på bakgrunn av nye data fra det Skandinaviske gaupeprosjektet, Scandlynx - <http://scandlynx.nina.no/>⁸⁶. Departementet mener nemndene bør gjøre vedtaket like før jaktstart 1. februar, for å få med de siste registreringene (*Vår anmerkning*: dvs. flest mulig, siden det gjenstår en måned med registreringer). På grunn av kort tid fra vedtak til jaktstart mener departementet at man må forvente at klagebehandlingen ferdigstilles etter jaktstart, og at eventuelle innspill derfor må komme i tide til at de kan vurderes av nemnden før kvotene fastsettes.

Naturvernforbundet mener denne praksisen har vært uholdbar. Fra og med 2009/2010 er forskriftene endret til at rovviltnemndene bør gjøre vedtak for kvotene allerede i november/desember. Dette er en meget positiv endring, fordi vedtaket uansett i hovedsak

⁸⁶ <http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2006/166.pdf> og http://nidaros.nina.no/Overvaking/gaupe_result.htm

baseres på bestandsdata fra året før, og dette gir større rom for å vurdere og eventuelt klage på feil og mangler i vedtakene. Se *Oppsummering* side 88.

Departementet mener videre at nemndens vedtak er innenfor rammen av det som er forsvarlig, da antall registrerte familiegrupper per 28. februar 2008 var 6,5 og bestandsmålet er vedtatt å være fem årlige ynglinger. De skriver videre:

Departementet merker seg imidlertid at rovviltnemnda vedtok en høyere jaktkvote enn det sekretariatet anbefalte i sin innstilling uten å begrunne dette nærmere, samt en tilleggskvote på to dyr på tross av sekretariatets innstilling om at det ikke var grunnlag for nytt kvotevedtak. Departementet vil understreke at rovviltnemnda i forbindelse med kvotefastsettelsen skal sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd.

Til Naturvernforbundets argument om at bestandsmålsettingen ikke er et minimumsmål, svarte departementet at målsettingen er at bestandenes størrelse skal ligge så nær vedtatte mål som mulig.

Miljøverndepartementet tar ikke klagen til følge. De opprettholder derfor rovviltnemndens vedtak av 3. mars 2008 om tilleggskvote på 2 dyr. De mener kvoten er i overensstemmelse med forvaltningsplanen, den følger prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, og den er forsvarlig og i overensstemmelse med rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11.

Naturvernforbundet mener departementet ser bort fra sentrale deler av klagen; blant annet at nemnden så bort fra at sekretariatet i sin innstilling inkluderte de kommende funn av flere gauper før jaktstart. Når disse gaupene faktisk ble funnet, brukte nemnden likevel dette som argument for å øke kvoten ytterligere. Nemnden skal sette en kvote som sannsynliggjør at bestandsmålet nås etter neste yngling. Departementets argumentasjon her strider mot tilsvarende klageavgjørelser de har gjort, blant annet i region 5 2008/2009. Der sier departementet at nemnden ikke hadde noen faglig begrunnelse for å øke kvoten (jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd), ettersom det ikke kom fram data som ikke allerede var kjent eller forutsett og inkludert i de faglige vurderingene til sekretariatet. Her opphevet departementet nemndens vedtak. Samme argumentasjon kan brukes når det gjelder økningen av kvoten underveis i jakten. Vi henviser til *Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten* side 36 for flere av våre merknader rundt dette.

Videre avviser departementet at bestandsmålene er minimumsmål, noe som bare tildels er korrekt. Naturvernforbundet påpeker, som Naturvernforbundet i Oppland argumenterte i klagen, at rovviltnemndene mister vedtaksmyndighet om bestanden kommer under bestandsmålet. Det å sørge for at bestandsmålene overholdes er med på å sikre god lokal medbestemmelsesrett, ved at rovviltnemndene selv har vedtaksmyndighet.

5.3.4 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2009

Region 3, 2009				
Oppland				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
8 (4) ⁸⁷	0 ⁸⁷	10 (4) ⁸⁷	0 ⁸⁷	?

Tabell 13

I perioden 2006-2008 er det registrert hhv. 5, 6,5 og 5 årlige ynglinger av gaupe i Oppland, noe som gir et snitt på 5,5. Bestandsmålet på fem ynglinger er dermed oppnådd, og rovviltnemnden er vedtaksdyktige til å sette kvote for jakt⁸⁷. Sekretariatet anbefaler en kvote på åtte dyr, hvorav maksimalt fire er hunndyr, og det settes ingen dyr på reservekvoten.

De siste tallene fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* viser at det før jakten i 2009 ble registrert 6,5 ynglinger i Oppland (se også Tabell 1). Sau erstattet som tapt og dokumentert tapt til gaupe gikk begge noe ned fra 2007 til 2008.

Rovviltnemnden offentliggjør kun et kort vedtak i form av en annonse, der det står at kvoten settes til ti gauper, hvorav maksimalt fire er hunndyr, og det er ingen reservekvote⁸⁸. De gir ingen begrunnelse for økningen av kvoten i møtereferatet fra 23. januar 2009⁸⁹.

Vedtaket ble ikke påklaget.

Naturvernforbundet registrerer at rovviltnemnden, uten noen begrunnelse, vedtok en høyere kvote enn den sekretariatet anbefalte. Nemnden gjør heller ingen vurderinger i vedtaket rundt om et høyere uttak enn det faglig anbefalte gjør det sannsynlig at bestandsmålet nås neste år. Vi viser til at det i 2002 var 7,5 ynglinger og det ble skutt like mange gauper som i 2008 (12⁸⁷), i 2003 var det bare 3,5 ynglinger, og i 2004 sank det videre til 3. Naturvernforbundet minner om at nemnden skal gjøre faglige vurderinger i vedtaket for å unngå at antall ynglinger faller under bestandsmålene, og historikken viser at det fort kan skje. Det er kjent at et uttak på rundt 16,7 % holder gaupebestanden stabil⁹⁰.

⁸⁷ <http://fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=30608&amid=2464028>

⁸⁸ http://www.fylkesmannen.no/Kvotejakt_i_Oppland_2009_annonse_8dvDC.doc.file

⁸⁹ http://fylkesmannen.no/Referat_rovdyrmemnda_230109_-7jwG.pdf.file

⁹⁰ Andersen et. al 2003, NINA fagrapport 59/03, Gaupe: bestandsdynamik, bestandsutvikling og høstingsstrategier. http://www4.nina.no/RovviltPub/pdf/Andersen_gaupe_NINAFR59.pdf

5.3.5 Kvotejakt på gaupe i region 3 i 2010

Region 3, 2010				
Oppland				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
11(5) ⁹¹	0 ⁹¹	11(5) ⁹²	0 ⁹²	?

Tabell 14

Naturvernforbundet henviser her til saksbehandlingen for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010 (side 42) for informasjon om en endring kommentarene til rovviltforskriftens § 11, første ledd. Vi henviser også til hva vi skrev der om at viltloven § 3 er opphevet ved lov 19. juni 2009, og at naturmangfoldloven er gyldig fra 1. juli 2009. Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket.

Naturvernforbundet registrerer at sekretariatet i sin innstilling til vedtak henviser til viltloven § 3, som ble opphevet ved lov 19. juni 2009. Naturvernforbundet kan ikke se at man i sekretariatets innstilling eller rovviltnemndens vedtak har vurdert eller tatt hensyn til naturmangfoldloven i sitt vedtak. Dette er ikke akseptabelt. Spesielt § 16 fjerde ledd om gaupenes funksjon i økosystemene og for andre arter er nytt i lovverket og burde vært vurdert grundig.

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 6 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 439: 2007:6,5, 2008: 5 og 2009: 6,5, se også Tabell 1), og bestandsmålet på fem ynglinger er nådd. Rovviltnemnden har dermed myndighet til vedtak.

Antallet gauper og familiegrupper har ligget noenlunde stabilt i perioden 2005-2009. De dokumenterte og erstattede gaupeskadene på sau og lam har ligget noenlunde stabilt siden 2005, men med et noe lavere dokumentert tap i 2008. Det er ikke dokumentert tap av tamreinkalver til gaupe de siste ti årene, men det ble erstattet sju reinsdyr de to siste årene.

Sekretariatet anbefaler en kvote på 11 dyr for 2010, hvorav maksimalt fem er voksne hunddyr, og det er ikke foreslått noentilleggskvote⁹¹.

Rovviltnemnden vedtar 20. november en kvote på 11 dyr, hvorav maksimalt fem er hunddyr eldre enn ett år gamle, og ingen dyr settes på tilleggskvoten^{92,93}. Vedtaket er i tråd med sekretariatets anbefaling.

Naturvernforbundet har ikke funnet rovviltnemndens begrunnelse for vedtaket, men ser det er i tråd med sekretariatets innstilling, og antar det ikke har fremkommet opplysninger som gir grunnlag for et annet vedtak.

⁹¹ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=30608&amid=2925655>

⁹² <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=30608&amid=2941070>

⁹³ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=30608&amid=2951332>

Vi minner om at det i forbindelse med kvotejakten skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet, og virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det skal også tas hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I sekretariatets innstilling og i vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuelt høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.4 Region 4: Østfold, Oslo og Akershus

5.4.1 Avgang gaupe i region 4

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 4: Østfold, Oslo og Akershus			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	0	0	0
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	1
Påkjørt av bil	2	3	4
Påkjørt av tog	0	0	2
Omkommet av andre årsaker	0	0	0
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	4	7	6
Totalt	6	10	13
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc. 2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 15 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk.

5.4.2 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2007

Region 4, 2007				
Østfold, Oslo og Akershus				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
6(2) ⁹⁴	0 ⁹⁴	6(2) ⁹⁵	0 ⁹⁵	5(1) ⁹⁵

Tabell 16

Sekretariatets saksutredning i forbindelse med innstillingen til vedtak om kvotejakt på gaupe er ikke å finne på sekretariatets nettsider hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Naturvernforbundet fikk innstillingen tilsendt på forespørsel⁹⁴.

Sekretariatet oppgir tall fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* (NINA rapport 166), som viser at gjennomsnittlig antall familiegrupper før jakt de siste tre årene ligger på 6,7 og i perioden 2004-2006 (hhv. 6,5 i 2004, 7,5 i 2005 og 6 i 2006, se også Tabell 1). Bestandsmålet er seks familiegrupper⁹⁶, og rovviltnemnden har derfor myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe.

⁹⁴ Fil: Region 4 Østfold Oslo og Akershus\2006-2007\FM_2007XXXX_Saksfremlegg - Kvotejakt på gaupe 2007.pdf

⁹⁵ Resultater fra gaupejakten pluss en påkjørt hanngaupe 25. januar. <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=1364070>

⁹⁶ http://www.fylkesmannen.no/Protokoll_-_Nemndsm%C3%B8te_150107_NvZRfO7996407.doc.file

Antall sau og lam som er erstattet som tatt av rovdyr har steget jevnt fra null dyr i 1992 til rundt 500 dyr de siste årene. Det var en oppgang i 2005 og nedgang i 2006. Tapstallene er ifølge foreliggende dokumentasjon fra Statens naturoppsyn bare forårsaket av gaupe⁹⁷.

Sekretariatet tar med i beregningene høyere produksjonskapasitet enn gjennomsnittet i Norge, innvandrende gauper fra Sverige, påkjøringer, ulovlig jakt (beregnet til 9 % av bestanden i Akershus i året) og stor variasjon i antall hunngauper som yngler. De anbefaler en kvote på seks dyr, hvorav maksimalt to er voksne hunddyr. Det åpnes imidlertid for jakt på hunngauper i tre regioner, men jakten stanses i den tredje dersom to hunngauper blir skutt. (Naturvernforbundet velger derfor å regne hunddyrkvoten som to dyr.)

Vedtaket fikk fem klager⁹⁸. Alle ønsket høyere kvote av hensyn til enten en jaktbar rådyrstamme eller til sau på beite. Til klagebehandlingen uttaler sekretariatet at en bør være forsiktig med å øke kvoten ut over produksjonspotensialet, og at to dyr allerede er tatt ut siden høsten 2006. Høyere uttak av hunddyr vil med stor sannsynlighet medføre at bestandsmålet ikke nås etter neste yngling, og det vil isåfall ikke bli jakt i hele eller deler av regionen neste år (2008). Det er heller ikke aktuelt å omfordele kvotene mellom jaktregionene, da det vil stride mot den vedtatte forvaltningsplanen. Sekretariatet konkluderer at rovviltnemndens opprinnelige vedtak bør opprettholdes. Rovviltnemnden tar sekretariatets innstilling til følge i sin helhet. Det er Miljøverndepartementet som gjør endelig vedtak, men Naturvernforbundet har ikke funnet denne klageavgjørelsen på Rovviltportalen eller sekretariatets nettsider.

Resultatet av jakten ble at fire gauper ble skutt, hvorav to var hunddyr. En hanngaue som ble påkjørt få dager før jakten ble belastet kvoten som irregulær avgang⁹⁵.

5.4.3 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2008

Region 4, 2008				
Østfold, Oslo og Akershus				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
7(2) ⁹⁹	0 ¹¹⁸	7(2) ¹¹⁸	0 ¹¹⁸	7(0) ^{100,103}

Tabell 17

Saksframlegget fra sekretariatet for kvotejakten 2009 var (pr 8. desember 2009) på sekretariatets nettsider lagret under kvotejakten for 2008, trolig fordi dokumentet har feil årstall (2008) i overskriften¹⁰¹. Naturvernforbundet kontaktet sekretariatet og ba om å få dokumentet tilsendt isteden, og feilen blir rettet opp¹⁰².

Sekretariatet oppgir tall fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* (NINA rapport 271), som viser at gjennomsnittlig antall familiegrupper før jakt de siste tre årene ligger på 6,7 og i perioden 2005-2007 (hhv. 7,5 i 2005, 6 i 2006 og 6,5 i 2007, se også Tabell 1). Bestandsmålet er seks familiegrupper, og rovviltnemnden har derfor myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe.

⁹⁷ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=1342395>

⁹⁸ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=1351283>

⁹⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=1824054>

¹⁰⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=1958475> Antall skutte hunddyr er ikke oppgitt. Tallene er kun fra jaktperioden.

¹⁰¹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=1885271>, men pga. feil dokument på nett pr. 20091208, se fotnote 102.

¹⁰² Fil: Region 4 Østfold Oslo og Akershus(2007-)2008\FM4_2008XXXX_Saksframlegg - Kvotejakt på gaupe 2008.pdf

Gaupebestanden har ligget relativt stabilt på rundt seks årlige ynglinger de siste årene. Antall sau og lam som er erstattet som tatt av rovdyr har steget jevnt fra null dyr i 1992 til rundt 500 dyr de siste årene. Det var en oppgang i 2005 og nedgang i 2006 og 2007, men høye tap nord i Akershus. Ifølge sekretariatet er årsakene er ikke klarlagt, “*men at rovvilt er en tapsfaktor i området er helt klart*”

Sekretariatet argumenterer som i forrige sesong, og tar med i beregningene en rekke faktorer. Bl.a. høyere produksjonskapasitet enn gjennomsnittet i Norge, innvandrende gauper fra Sverige, påkjøringer, ulovlig jakt (beregnet til 9% av bestanden i Akershus i året) og stor variasjon i antall hunngauper som yngler. De anbefaler for 2008 en kvote på sju dyr, hvorav maksimalt to er voksne hunddyr. Det åpnes imidlertid for jakt på hunngauper i tre regioner, men jakten stanses i den tredje dersom to hunngauper blir skutt. (Naturvernforbundet velger derfor å regne hunddyrkvoten som to dyr.)

Hele kvoten på sju dyr ble skutt, men sekretariatet oppgir ikke hvor mange av disse som var hunddyr¹⁰⁰.

Naturvernforbundet kan ikke se at det finnes klager på vedtaket på sekretariatets nettsider eller på Rovviltportalen.

5.4.4 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2009

Region 4, 2009				
Østfold, Oslo og Akershus				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
4(2) ¹⁰³	0 ¹⁰³	5 (2) - 6(3) ^{104,105,} 106	0	6(2) ^{107,108}

Tabell 18

Naturvernforbundet måtte kontakte sekretariatet for å få tilsendt innstillingen¹⁰³, da den ikke var tilgjengelig på nettsidene deres (men det lå feilplassert under informasjon om kvotejakten for 2008, og vil bli rettet opp¹⁰¹).

Tall fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* (NINA rapport 384) viser at gjennomsnittlig antall familiegrupper før jakt de siste tre årene ligger på 6,7 og i perioden 2005-2007 (hhv. 6 i 2006, 6,5 i 2007 og 5,5 i 2008, se også Tabell 1), og bestandsmålet er seks familiegrupper. Rovviltnemnden har derfor myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe.

¹⁰³ Fil: Region 4 Østfold Oslo og Akershus(2008-)2009\FM_2008XXXX_Saksfremlegg 07-08 - Kvotejakt på gaupe 2009-3.pdf

¹⁰⁴ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=2375970>

¹⁰⁵ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=2498146>

¹⁰⁶ Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dimat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Klageavgj%C3%B8rrelse%20fortsettelse%20av%20kvotejakt%20p%C3%A5%20gaupe%20region%204%20i%202009.pdf>

¹⁰⁷ Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dimat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Klageavgj%C3%B8rrelse%20fortsettelse%20av%20kvotejakt%20p%C3%A5%20gaupe%20region%204%20i%202009.pdf>

¹⁰⁸ http://www.fylkesmannen.no/Saksfremlegg_-_sak_21-09_Kvotejakt_p%C3%A5_gaupe_2010_JINTK.pdf.file Denne viser at to hunngauper ble belastet kvoten i 2009.

Sekretariatet skriver i innstillingen¹⁰³ at i perioden 1. februar til 11. november 2008 var det et uttak og tap av 17 gauper, hvorav ti ble tatt ut etter kvotejakten, og tre var hunndyr. I tillegg ble en gaupe påkjørt, men ikke funnet. De mener kvoten for 2009 bør gjenspeile dette høye uttaket, for estanden kan raskt komme under bestandsmålet ved et uttak av flere familiegrupper i 2009.

Gaupebestanden lå relativt stabilt på rundt seks årlige ynglinger de siste årene, men den ble trolig redusert det siste året på grunn av så mange påkjørte og drepte dyr. Antall sau og lam som er erstattet som tatt av rovdyr har steget jevnt fra null dyr i 1992 til rundt 500 dyr de siste årene. Det var en oppgang i 2005, men en nedgang i perioden 2006 til 2008, med høyest tap nord i Akershus.

Sekretariatet argumenterer forøvrig som i de to foregående sesonger, og tar med i beregningene en rekke faktorer som de påkjørte dyrene, illegal jakt og stor variasjon i antall ynglende hunngauper. De trekker spesielt fram at innvandring fra Sverige gjør at bestanden tåler en forsiktig beskatning også i 2009. De anbefaler for 2009 en kvote på fire dyr, hvorav maksimalt to er voksne hunndyr. Det åpnes imidlertid for jakt på hunngauper i tre regioner, men jakten stanses i en av regionene (2) dersom totalt to hunngauper blir skutt i de andre. (Naturvernforbundet velger derfor å regne hunndyrkvoten som to dyr, selv om Direktoratet for Naturforvaltning regner dette som tre¹⁰⁷. Nemnden øker imidlertid hunndyrkvoten til tre dyr den 11. februar, se nedenfor.)

Rovviltnemnden vedtar å øke kvoten for jakt på gaupe til fem, istedenfor sekretariatets anbefaling om fire, men beholder en hunndyrkvote på to dyr¹⁰⁴. Naturvernforbundet har ikke greid å finne vedtaket med begrunnelsen på sekretariatets nettsider, bare selve kvotefordelingen.

Vedtaket ble påklaget av interessegruppen *Mer villmark nå*¹⁰⁹. I arbeidet med denne rapporten fant Naturvernforbundet klagen på interessegruppens nettside¹¹⁰. De påpeker at sekretariatet skriver det ikke er mulig å ta ut noen familiegrupper uten å redusere bestandsnivået på seks familiegrupper, og tilføyer at antall registrerte familiegrupper i 2008 var 5,5. I tillegg til at sekretariatet likevel anbefalte et uttak på fire dyr, la rovviltnemnden til ytterligere ett dyr. De påklager også fordelingen av kvoter innen regionen, og mener jaktrykket i et område (forvaltningsområde med flere rovviltarter) blir for stort, til tross for at interessegruppen mener det er få husdyr i utmark der. Klager mener også man av hensyn til "føre-var-prinsippet" ikke skal basere forvaltningen på at gauper "sannsynligvis" blir erstattet som følge av innvandring fra Sverige. De stiller også spørsmålsteget ved lovligheten av ytterligere oppdeling av forvaltningsområder enn beskrevet i forvaltningsplanen, samt deling av jaktperioden i to.

Sekretariatet anbefaler å ikke ta klagen til følge, og sier nemndens vedtak ikke er i strid med lovverket eller forvaltningsplanen. Klagen inneholder heller ikke opplysninger om bestanden som ikke var kjent da rovviltnemnden fattet vedtaket. Sekretariatet sier "*Ved et uttak på 4 dyr er det en reell mulighet for at gaupebestanden i region 4 vil bli redusert til under fastsatt bestandsmål. Dette avhenger i stor grad av hvilke type dyr som tas ut*" og de "*ser argumentasjonen knyttet opp til føre-var-prinsippet*", men mener det er forsvarlig å skyte fem dyr. De mener et høyere uttak av hanngauper eller årsunger vil ha liten eller ingen negativ

¹⁰⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=2454413>

¹¹⁰ <http://www.mervillmark.no/content/download/498/1829/file/Klage%20p%C3%A5%20kvote%20for%20jakt%20p%C3%A5%20gaupe%202009.doc>

innvirkning på antall ynglinger, og mener innvandring av gauper fra Sverige er basert på observasjoner av at revir blir okkupert på nytt og ut fra erfaringer fra gaupeprosjektet. Sekretariatet sier forvaltningsregionene har delmål og følger prinsippet om differensiert forvaltning, men at det ikke er noe i veien for å dele opp jaktområder og jakttider for å oppnå de målene man har satt i forvaltningsplanen. Sekretariatet støtter heller ikke klagers ønske om oppsettende virkning.

I Miljøverndepartementets klagebehandling¹¹¹ refereres det i tillegg til uttalelsen fra Direktoratet for naturforvaltning, som ikke oppgir vesentlig andre momenter enn nemnden og sekretariatet. Direktoratet konkluderer med at bestanden fortsatt vil oppfylle bestandsmålet hvis de vedtatte kvotene effektureres. Departementet slutter seg til direktoratets faglige tilrådning om at det etter en helhetsvurdering er mest sannsynlig at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte regionale bestandsmålet. Departementet konkluderer også at tildelingen av kvoter til de enkelte forvaltningsområdene er i samsvar med forvaltningsplanen og følger prinsippet om differensiert forvaltning. Effekten av økt jakt på svensk side av grensen er usikker, og dersom konsekvensene blir redusert innvandring, må nemnden ta hensyn til dette i fremtidige vedtak. Miljøverndepartementet opprettholder rovviltnemndens vedtak, og klagen tas ikke til følge.

Naturvernforbundet har ikke funnet rovviltnemndens fulle argumentasjon bak økningen av gaupekvoten med ett dyr. Naturvernforbundet støtter forøvrig Miljøverndepartementets argumentasjon og beslutning om å ikke ta klagen på nemndens første vedtak til følge. Vi vil imidlertid legge til at rovviltnemnden må ta sin del av ansvaret for å opprettholde både de nasjonale bestandsmålene og en naturlig flyt av genetisk materiale for gaupe. Nemnden bør ikke høste mer enn nødvendig, bare fordi territoriene av erfaring blir fylt opp igjen med innvandrete svenske gauper innen neste yngling. Individene som kommer fra Sverige kunne isteden slått seg ned i andre regioner der skadepotensialet på husdyr er lavere, og samtidig tilført den norske bestanden friskt blod. Gaupebestanden er i Norge ikke rammet av problemer med innavl, men det er viktig å opprettholde de naturlige prosessene med utveksling av genetisk materiale begge veier over grensen. Vi henviser også til hva vi skrev under *Uforsvarlig høyt uttak* side 41.

Jakten ble stanset 5. februar, da kvoten på fem dyr var skutt¹¹².

Etter en henvendelse fra *Akershus Sau og Geit* vedtok rovviltnemnden den 11. februar å øke kvoten med ett dyr¹⁰⁵. Dette begrunnes med at det ikke ble felt gaupe i de viktigste områdene for husdyr på utmarksbeite, og at det ble felt to dyr mer enn fastsatt i et annet område. Nemnden mener denne økningen er forsvarlig på bakgrunn av oppdatert dokumentasjon fra SNO om at det er registrert minimum seks familiegrupper. Nemnden skriver også: *“Hvis det inneværende år ikke blir mulig å ta ut gaupe i jaktområde, kan dette føre til økt konfliktnivå og manglende tillit til forvaltningen og den forvaltningsplan som er fastsatt for regionen.”* Sekretariatet ønsket ikke å gi noen endelig anbefaling i forbindelse med den foreslåtte økningen av kvoten.

Den 20. februar ble en voksen hanngaupe skutt, og dermed var hele den endelige kvoten på seks dyr skutt¹¹³, hvorav to var voksne hunndyr¹⁰⁸.

¹¹¹ Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dirmat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Avgj%C3%B8relse%20av%20klage%20p%C3%A5%20vedtak%20om%20kvote%20for%20jakt%20p%C3%A5%20gaupe%20i%202009%20-%20region%204%20Oslo%20Akershus%20C3%98stfold.pdf>

¹¹² <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=4790&amid=2487713>

¹¹³ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=2520935>

Foreningen *Stopp trusselen mot allemannsretten* klaget til Fylkesmannen om at gaupetelefonen i en periode ikke var operativ. Fylkesmannen svarte at de fire gaupene som ble felt i området der kvoten ble overoppfyllt med to dyr alle ble skutt i løpet av fire timer, og at det av den grunn “*kunne være mulig at telefonen ikke umiddelbart ble oppdatert*”. Fylkesmannen uttalte at det var beklagelig, men at det ikke skyldtes rutinesvikt¹¹⁴.

Naturvernforbundet ser i protokoll fra møte i rovviltnemnden den 25. mars at nemnden også mottok en klage fra *Fellesaksjonen for ulv* den 15. februar, men vi kan ikke finne selve klagen på sekretariatets nettsider¹¹⁵. *Fellesaksjonen for ulv* klager på at det ble skutt to gauper for mye i det ene forvaltningsområdet, men at nemnden likevel økte kvoten med ytterligere ett dyr. De påpeker kunnskap om illegal jakt og gaupebestandens produksjonspotensiale tilsier at kvoten ikke bør økes, og at gaupe i *Norsk Røddliste 2006* er oppført som en *sårbar art*.

Nemnden tar ikke klagen til følge, og den får ikke oppsettende virkning. De begrunner dette slik:

“Sekretariatet kan ikke se at klagen inneholder argumenter som tilsier at det ikke var forsvarlig å tildele ett ekstra dyr til jaktområde 1. Sekretariatet er av den klare oppfatning at tildeling av ett ekstradyr har gitt økt aksept og skapt økt tillitt til forvaltningen. Dette vil igjen være med på å redusere konfliktene og skape arena for en konstruktiv og god forvaltning i det aktuelle området.”

Nemnden legger til at de ser at systemet for behandling av klager var uheldig i denne saken, og vil se på muligheten for å forbedre metodene i forbindelse med rullering av forvaltningsplanen for store rovdyr i regionen.

På Rovviltportalen ligger Miljøverndepartementets endelige vedtak¹⁰⁷, som også oppsummerer uttalelsen fra Direktoratet for naturforvaltning. Ut fra kjent avgang av voksne hunngauper i 2008 og vedtaket om hunddyrkvote på tre i 2009, og etter en helhetsvurdering mener direktoratet at bestanden vil opprettholdes på bestandsmålet til tross for kvoteøkningen. Direktoratet viser også til siste tall fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt*, NINA rapport 493, som utkom etter jaktseasonen, der endelige beregninger av antall familiegrupper endte på 7,5 før jakten.

Departementet registrerer at rovviltnemnden i klagevurderingen innser at det til tider er utfordrende å hindre overskyting av kvoter. Det er viktig å organisere jakten slik at man i størst mulig grad unngår problemstillingen. Departementet forventer at rovviltnemnden i forbindelse med eventuell framtidig kvotejakt iverksetter tiltak som bedrer kontrollen med avskygingen.

Departementet merket seg under forrige klageavgjørelse 16. februar at det var en reell risiko for at bestandsmålet ikke nås etter neste yngling om hunddyrkvoten effektueres. Etersom kun én hunngaube ble felt etter dette vedtaket, er det sannsynlig at bestanden fortsatt oppfyller bestandsmålet etter neste yngling til tross for en økning av kvoten. Naturmangfoldloven trådte i kraft fra 1. juli 2009, og departementet vurderer derfor klagen også i lys av denne, og mener vedtaket er i overensstemmelse med den, samt med forvaltningsplanen og prinsippet om differensiert forvaltning. Departementet er enig med klager i at illegal jakt er en utfordring,

¹¹⁴ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=2581392>

¹¹⁵ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5047&amid=2581392>

som kan medføre uforutsette endringer i den lokale bestanden, men at dette er inkludert i bestandsdata fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt*, som ligger til grunn for nemndens vedtak

Naturvernforbundet mener rovviltnemnden burde benyttet flere virkemidler for å sørge for at gauper ble skutt der det var viktigst i tråd med forvaltningsplanen og prinsippet om differensiert forvaltning. Vi støtter derfor Miljøverndepartementets kommentar om dette. Virkemidler kunne vært en bedre fordeling av jaktkvoter innen regionen, og utsatt jaktstart i områder med mindre husdyr på utmarksbeite. Siden hunddyrkvoten ikke var fylt etter første vedtak, mener også Naturvernforbundet at det trolig var forsvarlig å øke kvoten med ett dyr fra 11. februar, forutsatt at kvoten var faglig forsvarlig i utgangspunktet.

Det er imidlertid problematisk at det gjøres nye vedtak på kort varsel underveis i jakten, da det sjelden eller aldri inkluderer rådslagning med involverte lokale organisasjoner og det er ingen reell klagemulighet før vedtaket trer i kraft. Vi henviser til rovviltforskriften § 1 andre ledd (forutsigbarhet og lokal medvirkning), § 5 (ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner) og § 6 andre ledd og kommentarene til denne (nær kontakt med organisasjoner m.m. også i den løpende forvaltningen). Se også hva vi skrev under *Utvidet kvotejakt* side 35 og *Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten* side 36.

5.4.5 Kvotejakt på gaupe i region 4 i 2010

Region 4, 2010				
Østfold, Oslo og Akershus				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
9(4) ¹¹⁶	1 ¹¹⁶	9(4) ¹¹⁷	1 ¹¹⁷	?

Tabell 19

Naturvernforbundet henviser her til saksbehandlingen for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010 (side 42) for informasjon om en endring kommentarene til rovviltforskriftens § 11, første ledd. Vi henviser også til hva vi skrev der om at viltloven § 3 er opphevet ved lov 19. juni 2009, og at naturmangfoldloven er gyldig fra 1. juli 2009. Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket.

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak¹¹⁶ henvises det til "alle bestemmelsene i viltloven". Viltlovens § 9 (jaktbare viltarter og jakttider) gjelder fremdeles, men en rekke andre paragrafer som gjalt felling av rovvilt ble opphevet 19. juni 2009 (f.eks. §§ 3, 11 og 12/12a). De nevner heller ikke den nye naturmangfoldloven.

Sekretariatet oppgir at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 6,5 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 493: 2007: 6,5, 2008: 5,5 og 2009: 7,5, se også Tabell 1), og bestandsmålet på 6 ynglinger er nådd. Rovviltnemnden har dermed myndighet til vedtak.

¹¹⁶ <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=32786&amid=2937504>

¹¹⁷ <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=32786&amid=2946689>

Gaubebestanden gikk ned i 2008, men økte igjen i 2009 til tross for høyt uttak på sju dyr under kvotejakten og, og ti dyr i øvrig avgang. Siden 2001 har bestanden ligget på i snitt 5,6 familiegrupper. Sekretariatet informerer ikke om erstattet eller dokumentert tap av sau i saksutredningen. Ut fra terskelhøsting kan det tas ut 1,5 familiegrupper, som tilsvarer ni gauper. Ut fra produksjonshøsting kan det tas ut sju gauper. I den tilstøtende region 2 økte bestanden fra 14 familiegrupper i 2008 til 19 i 2009, og et høyere uttak er forventet her og på svensk side av grensen. Produksjonspotensialet i region 4 er trolig høyere enn landsgjennomsnittet.

Sekretariatet anbefaler en kvote på ni dyr for 2010, hvorav maksimalt fire er voksne hunddyr, samt en tilleggskvote på ett dyr¹¹⁶. De påpeker at forslaget medfører en risiko for at antall familiegrupper blir redusert til under bestandsmålet, men ut fra dagens bestand og innvandring fra Sverige er risikoen liten. Sekretariatet skriver også: *“Dersom en skulle redusere antall familiegrupper mer enn ønskelig så kan dette kompenseres ved fastsettelsen av jaktkvote i 2011.”*

Rovviltnemnden vedtar 24. november en kvote på ni dyr, hvorav maksimalt fire er hunddyr eldre enn ett år gamle, og ett dyr settes på tilleggskvoten¹¹⁷. Vedtaket er i tråd med sekretariatets anbefaling (alternativ nummer to). Ett dyr forbeholdes til et bestemt område de første 21 dagene av jakten, på grunn av vanskelige snøforhold, tett bestand og innvandring fra Sverige. To jaktområder slås sammen til ett.

Naturvernforbundet har ikke funnet rovviltnemndens begrunnelse for vedtaket, men ser det er i tråd med sekretariatets innstilling, og antar det ikke har fremkommet opplysninger som gir grunnlag for et annet vedtak. Rovviltnemnden vedtok tiltak som kan redusere problemet med overskyting av kvoten, ved at en gaupe forbeholdes et bestemt område i en periode. Naturvernforbundet har imidlertid ingen bemerkninger til rovviltnemndens vedtak utover at det mangler en begrunnelse for vedtaket ut fra deres ståsted. Kvoteene skal fastsettes slik at man sannsynliggjør at bestandsmålene nås også ved neste yngling, også ifølge forskriften § 7 annet ledd.

Naturvernforbundet mener, med referanse til samme paragraf i forskriften, at det er betenkelig at sekretariatet skriver at et eventuelt for høyt uttak av familiegrupper i 2010 kan kompenseres for med lavere jaktkvote i 2011.

Vi minner om at det i forbindelse med kvotejakten skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet, og virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det skal også tas hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I sekretariatets innstilling og i vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuelt høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.5 Region 5: Hedmark

5.5.1 Avgang gaupe i region 5

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 5: Hedmark			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	0	0	1
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	2	4	1
Påkjørt av tog	0	1	0
Omkommet av andre årsaker	1	1	2
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	9	11	13
Totalt	12	17	17
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc. 2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 20 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk.

5.5.2 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2007

Region 5, 2007				
Hedmark				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens anbefalte kvote vedtatt av DN	Rovviltnemndens anbefalte restkvote vedtatt av DN	Avgang
8 (4) ¹¹⁸	2 ¹¹⁸	10 (4) ¹¹⁸	2 ¹¹⁸	?

Tabell 21 Tabellen avviker noe fra standard tabellutforming fordi vi her har funnet både sekretariatets anbefaling og DN's vedtak. Siden nemndens anmodning om kvote og DN's vedtak er like, har vi derfor samlet begge under felles overskrifter.

Rovviltnemnden hadde ikke vedtaksmyndighet i 2007 fordi gaupebestanden var under bestandsmålet på 10 årlige ynglinger, med et snitt på 8,5 for de foregående årene 2004-2006 (hhv. 8, 7 og 10,5 ynglinger). Det var derfor isteden Direktoratet for Naturforvaltning som hadde vedtaksmyndighet. Sekretariatet påpekte dette, og anbefalte en kvote på 8 gauper, hvorav 4 skulle være hunndyr. Rovviltnemnden vedtok derimot følgende innstilling til DN: "Rovviltnemnda velger å foreslå kvoten satt til totalt 10 dyr (nemndas forslag i fjor: 11 dyr) fordi føreforholdene så langt ikke har gitt mulighet til nøyaktig sporregistrering" samt at restkvoten settes til 2 dyr¹¹⁸.

DN skrev i sitt vedtak¹¹⁹:

"På grunn av lite snø, er det kun de siste par ukene det har vært gode forhold for å registrere gaupespor i fylket. Det er derfor vanskelig å bruke inneværende sesongs data for å si noe om bestandsutviklingen. I sin anbefaling om kvotestørrelse legger rovviltnemnda til grunn at føreforholdene så langt ikke har gitt mulighet til nøyaktig sporregistrering."

Ved hjelp av takseringslinjer er bestanden i regionen overvåket, og DN viser til at gaupeindeksen hadde "en signifikant nedgang i bestanden fra 2005 til 2006. Samtidig har

¹¹⁸ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5666&amid=1347479>

¹¹⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5666&amid=1354269>

minimum antall familiegrupper i fylket økt i samme periode. Nedgangen i gaupeindeksen på tross av flere familiegrupper kan forklares ved at andelen hunngauper som har fått fram unger var høyere i 2006 sammenlignet med året før.”

Direktoratet vedtok kvoten på 10 dyr til tross for økt jakt på svensk side av grensen og reduserte saueskader i perioden 2000-2005, men fordi antall familiegrupper hadde økt, skadene på sau var omtrent doblet i 2006 siden året før, og fordi de mente at jakt skal kunne tillates samtidig som bestanden bygges gradvis opp. Hunndyrkvoten ble imidlertid fastsatt til 4, slik som sekretariatet anbefalte, men én mindre enn rovviltnemnden anbefalte. DN vedtok dette *“for å unngå for stor avskyting av hunndyr, og dermed sikre en større kontroll med den reproduserende del av bestanden. En hunndyrkvote på ca. 40 % sammenfaller med voksne hunndyrs andel av bestanden. Et begrenset uttak av voksne hunndyr i bestanden er viktigere for bestandsutviklingen enn det totale avgangen av dyr. Av samme årsak er også familiegrupper av gaupe unntatt fra kvotejakta.”*

Naturvernforbundet mener DN her burde redusert rovviltnemndens anbefalte kvote på gauper til det sekretariatet opprinnelig foreslo. Nemnden skal ha en faglig begrunnelse for eventuelle endringer fra sekretariatets anbefalte kvoter (jf. rovviltforskriftens §§ 1, 3, 5 og 7, se 1.2.2 *Overprøver rovviltnemndene forskriften og sekretariatets anbefalinger?*). Begrunnelsen for å øke kvoten med to gauper er svak i både rovviltnemndens anbefaling og DNs vedtak. Beslutningene ble gjort på sprikende data og flere ukjente faktorer, noe som heller burde tilsi en lavere kvote, og ikke en høyere.

5.5.3 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2008

Region 5, 2008				
Hedmark				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
9 (4) ¹²⁰	2 ¹²¹	11 (4-6) ^{120,121}	2-3 ^{120,121}	11 (5) ¹²⁴

Tabell 22

Sekretariatet anbefalte en kvote for jakt på gaupe på ni dyr, hvorav maksimalt 4 hunner. Gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe er 9,7 ynglinger for årene 2005-2007. Ynglingsmålet er på 10 for regionen var dermed nådd (pga. avrunding), slik at rovviltnemnden hadde vedtaksmyndighet. Rovviltnemnden vedtok 8. januar 2008¹²⁰ en kvote på 11 dyr, hvorav maksimalt fire hunndyr (men blir økt senere til seks, se nedenfor). Protokollen fra møtet der vedtaket ble fattet inneholder ingen begrunnelse for hvorfor kvoten ble hevet med to dyr. Det ble også foreslått å heve kvoten med ytterligere ett dyr, men det forslaget ble nedstemt. I vedtaket skrev nemnden også følgende:

“Rovviltnemnda ønsker en tilbakemelding om resultatet når gaupesporinger er gjennomført, for eventuell endring av nemndas vedtak dersom det registreres store avvik i forhold til datagrunnlaget som var tilgjengelig på vedtakstidspunktet.”

Hunndyrkvoten på fire dyr ble oppfylt ved jaktens første dag og den ble stanset. Totalt åtte gauper ble felt. I to regioner ble det felt tilsammen tre gauper over delkvoten. 7. februar 2008

¹²⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5666&amid=1907282>

¹²¹ http://www.fylkesmannen.no/Sak_1-08_Kvotejakt_p%C3%A0_gaupe_OBIWo.doc.file

hadde rovviltnemnden et nytt møte. Resultatene av kvotejakten ble drøftet, og nemnden bemerker spesielt at kvoten på 11 dyr ikke ble fylt, og at det ikke ble skutt gaupe i to av områdene i regionen med størst tetthet av sau på utmarksbeite. Rovviltnemnden vedtar deretter følgende: To nye dyr legges til kvoten for disse to områdene og ett av den opprinnelige kvoten settes som restkvote. Hunndyrkvoten økes med to dyr til seks.^{121,120}

Jakten fortsatte dagen etter at nemnden vedtok den nye kvoten, den 8. februar 2008. Naturvernforbundet klaget på endringsvedtaket samme dag, og ba om oppsettende virkning¹²². Dette fordi det fortsatt var mye igjen av jakttiden, og at det var tid til å prioritere klagebehandlingen framfor videre jakt. Naturvernforbundet mente det var faglig uforsvarlig å øke hunndyrkvoten med en tredel etter at en stor kvote allerede var skutt, og påpekte at nemndens protokoll viste at de under første vedtak ikke diskuterte en mulig økning fra de fire hunndyrene sekretariatet anbefalte. Nemnden skal ha en faglig begrunnelse for eventuelle endringer fra sekretariatets anbefalte kvoter (jf. rovviltforskriftens §§ 1, 3, 5 og 7, se 1.2.2 *Overprøver rovviltnemndene forskriften og sekretariatets anbefalinger?*). Rovviltnemnden oversendte klagen til Miljøverndepartementet først den 20. februar. Under skrivningen av denne rapporten vil Naturvernforbundet i tillegg henvise til rovviltforskriften § 1 andre ledd (forutsigbarhet og lokal medvirkning), § 5 (ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner) og § 6 andre ledd og kommentarene til denne (nær kontakt med organisasjoner m.m. også i den løpende forvaltningen).

I samme henvendelse klaget Naturvernforbundet på at rovviltnemnden ikke ga klare føringer for å jakte i de mest konfliktfylte områdene fra første dag, samt at kvotene ble overskutt i enkelte delregioner, og at dette er svært uheldig fordi det utløser krav om tilleggskvoter. Naturvernforbundet viste også til statistikken for avgang av gaupe i regionen de siste seks årene, med 68 skutte gauper pluss naturlig avgang og påkjørsler, og mener dette burde tilsi en nøktern avskyting og at vedtaket var stikk i strid med en føre-var-holdning.

Endelig resultat av jakten ble 11 dyr, hvorav fem var hunndyr, det vil si totalt to dyr mer enn sekretariatets anbefaling, og ett hunndyr mer.

Rovviltnemnden svarte til klagen at det i regionen ble registrert hhv. 10,5 og 11,5 familiegrupper i 2006 og 2007, og at det på nyåret 2008 kom inn *“mange meldinger om familiegrupper i Hedmark, og at registreringene tyder på at en før jakt fortsatt ligger på eller over bestandsmålsettingen”*. Rovviltnemnden mener også det er viktig å få felt gaupe i de to delregionene med mest sau på beite. De var imidlertid enige med Naturvernforbundet i at det er for mye overskyting i enkelte jaktregioner, og at rovviltneymnden vil se på hvordan jakten organiseres for å unngå dette.

DN skrev i sin tilrådning etter klagen blant annet: *“I 2007 ble 65 % av linjene i Hedmark taksert. Det ble ikke registrert en signifikant økning i gaupeindeksen fra 2006 til 2007”*. DN viste dessuten til at *“en teoretisk beregning [viser] at en avskyting på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand”*, og det ble skutt ca 15% av estimert bestand under kvotejakten i 2007. DN sa imidlertid også at effekten av gaupeuttaket i 2007 først vil vises når dataene fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* for vinteren 2007/2008 blir klare. Etter en helhetsvurdering hevdet DN at det er sannsynlig at bestanden etter årets yngling fortsatt vil oppfylle bestandsmålet på 10 ynglinger selv om hunndyrkvoten økes med to dyr.

¹²² <http://naturvern.imaker.no/cgi-bin/naturvern/imaker?id=112923>

Miljøverndepartementet henviser til DN's redegjørelse for gaupebestandens antatte videre utvikling og avviser at kvotens størrelse er uforsvarlig. Når det gjelder overskyting av kvoter i enkelte regioner, mener departementet at rovviltnemnden har fulgt retningslinjene i forvaltningsplanen for regionen og prinsippet om differensiert forvaltning. Departementet mener likevel at det er viktig å organisere jakten i størst mulig grad slik at overskyting ikke skjer. Blant annet på bakgrunn av at gaupe er en jaktbar art etter viltlovens § 3, og er en ressurs, mener departementet at det også bør være jakt i områder med mindre skadepotensiale for husdyr og tamrein, så fremt lov og forskrifter er fulgt. Departementet forventer imidlertid at det blir bedre kontroll på avskytingen for å unngå overskyting av kvotene i delregionene, i tråd med at rovviltnemnden sa det var et forbedringspotensiale da Naturvernforbundet klaget på dette.

Klagen ble derfor ikke tatt til følge.

Ifølge tall fra *Nasjonalt overvåkningsprogram* på gaupe (se Tabell 1) ble bestandsmålet oppfylt før neste jakt i 2008, med 10,5 ynglinger. Naturvernforbundet mener likevel at nemnden burde vært mer forsiktige og føre-var, ettersom det er risikabelt å sette en høyere kvote når en allerede høy kvote er skutt, samt at rovviltnemnden burde hatt en bedre kontroll på jakten for å unngå overskyting i delregioner. Rovviltnemnden varslet i første vedtak at de kunne endre kvotene senere, noe de også har myndighet til, og SNO bekreftet at det var observert flere familiegrupper. Likevel fører en slik økning underveis i jakten til uforutsigbar forvaltning som gjør det vanskelig med lokal medvirkning (jf. forskriften § 1) og eventuelle klager vil ikke føre fram i tide. Vi viser her til *Hovedmålet skal være å ta ut skadedyrene, ikke fylle kvoten* side 36 og gjennomgangen av den saken.

5.5.4 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2009

Region 5, 2009				
Hedmark				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
10 (5) ¹²³	2 ¹²³	14 (7) ¹²³	3 ¹²³	?

Tabell 23

Før vedtaket om kvotejakt på gaupe i region 5 i 2009 sender fylkesmannen/sekretariatet 5. november 2008 ut en høring med to forslag til ny organisering av kvotejakten på gaupe for 2009. Høringen har frist til 1. desember 2008. Naturvernforbundet har imidlertid ikke greid å finne resultatet av denne høringen, og vi fikk ikke svar på e-post til sekretariatet sendt 9. november 2009.

Sekretariatets innstilling er helt eller delvis inkludert i rovviltnemndens vedtaksdokument, men nemndens vedtak er ikke begrunnet her¹²³. Bestandsmålet på 10 ynglinger er nådd, da snittet for de tre foregående årene 2006-2008 (hhv, 10,5, 11,5 og 10,5) er på 10,8. Sekretariatet anbefalte en kvotejakt på 10 dyr, hvorav to er i restkvoten og maksimalt fem er voksne hunddyr.

I MDs klagebehandling¹²⁴ står det at sekretariatets begrunnelse for kvoten var bl.a.: "*Etter at bestanden gjennom flere år har ligget under bestandsmålet, er gjennomsnittet for de tre siste*

¹²³ <http://www.fylkesmannen.no/liste.aspx?m=30680&amid=2449133>

årene omkring samme nivå som målet. Antall gauper felt under kvotejakta har ligget mellom 7 og 11 dyr i disse årene. Det betyr at kvoten ikke bør ligge over dette nivået.” Rovviltnemnden vedtar likevel en kvote på 14 dyr, hvorav tre er i restkvoten og maksimalt sju er voksne hunndyr.

Nemnden vedtar nye delregioner, men avviser en inndeling på kommunenivå da de mener dette gir for små jaktområder. Det blir imidlertid vedtatt differensiert jaktstart, for å sikre mer uttak i delregioner med store gaupeskader (og redusere problemet med overskyting av kvoter jf. høringen fra fylkesmannen 1. desember).

Rovviltnemnden mottar åtte klager på vedtaket, hvorav to er fra hhv. Foreningen Våre Rovdyr (FVN) og Naturvernforbundet / Naturvernforbundet i Hedmark (forkortes her samlet til N/NH). Tre klager er fra kommuner innen regionen, og de siste er fra en grunneierforening, fra gaupejegere og fra et sauebeitelag. FVN og N/NH klager på at kvoten er satt 40% høyere enn anbefalt av sekretariatet, på økning av hunndyrkvoten, og at roviltnemnden ikke begrunner økningen. Klagerne gir imidlertid nemnden ros fordi de 8. januar vedtok å differensiere jaktstarten, for å forhindre overavskyting av kvotene og målrette/frigjøre restkvotene til områder med mest gaupeskader.

Erstatningene for sau tatt av gaupe har dessuten ligget på et stabilt lavt nivå de fem foregående årene.¹²⁵

I klagebehandlingen mener DN at en effektivering av kvoten sannsynligvis vil medføre en reduksjon i bestanden, og det kan medføre at regionen ikke vil nå bestandsmålene etter neste yngling. MD viser til sekretariatets faglig begrunnede anbefaling for kvoten. MD viser til rovviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd, om at nemnden skal gjøre vedtak på bakgrunn av bl.a. bestandssituasjonen og data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram*, men at nemnden ikke har fremlagt dokumentasjon som viser at bestanden er større enn dataene fra overvåkningsprogrammet viser. MD mener på bakgrunn av de foreliggende data at nemnden satte en for høy kvote. Miljøverndepartementet tar dessuten til etterretning at nemnden likevel vedtok felles jaktstart for hele regionen i forbindelse med klagebehandlingen, etter at nemnden 8. januar vedtok det motsatte.

Miljøverndepartementet ga N/NH og FVR medhold i klagen, på bakgrunn av viltloven (1981) § 9 og rovviltforskriften (2005) §§ 4, 7 og 11. MD omgjorde vedtaket om kvotestørrelsen for jakt på gaupe i 2009 til ti gauper, hvorav maksimalt fem kan være voksne hunndyr, i tråd med sekretariatets anbefaling. MDs klagebehandling skjedde 24. april 2009, etter at jakten var ferdig. Den resulterte i at 14 gauper ble skutt, hvorav tre var voksne hunndyr og en ble påkjørt, slik at omgjøringen av vedtaket ikke fikk noen praktiske konsekvenser for årets jakt eller kvotefordelingen mellom jaktregionene. MD gjorde det imidlertid klart at eventuelle fremtidige vedtak om kvotejakt på gaupe må være i tråd med bestemmelsene i rovviltforskriften, inkludert rovviltforskriften § 7 og kommentarene til denne.

N/NH og RVN ba om at klagen skulle få oppsettende virkning da de klaget til roviltnemnden på deres vedtak, slik at jakten ikke skulle begynne før klagebehandlingen. Dette ble ikke tatt til følge. Til tross for at MD ga klagerne medhold etter jakten, påførte dermed roviltnemndens vedtak gaupebestanden et større uttak enn det som var faglig forsvarlig.

¹²⁴ Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dirmat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Avgi%C3%B8relse%20av%20klager%20p%C3%A5%20vedtak%20om%20kvotejakt%20p%C3%A5%20gaupe%20i%20region%205%202009.pdf>

¹²⁵ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=5666&amid=2370111>

Dette viser at 1) rovviltnemndnen burde ha utsatt jaktstarten til klagen var ferdig behandlet, 2) at klagebehandlingen tar for lang tid, og ikke minst at 3) rovviltnemnden går langt ut over sitt mandat, noe de kan gjøre uten at det får konsekvenser for dem selv.

Det er dermed i praksis umulig å få gjennomslag for innvendinger mot rovviltnemndenes vedtak. Dette er svært negativt for rovdyrbestandene og slike rutiner øker konfliktnivået. Naturvernforbundet minner om rovviltforskriften § 1 andre ledd (forutsigbarhet og lokal medvirkning), § 5 (ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner) og § 6 andre ledd og kommentarene til denne (nær kontakt med organisasjoner m.m. også i den løpende forvaltningen).

5.5.5 Kvotejakt på gaupe i region 5 i 2010

Region 5, 2010				
Hedmark				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
8 (4) ¹²⁶	0 ¹²⁶	10(4) ¹²⁷	2 ¹²⁷	?

Tabell 24

Naturvernforbundet henviser her til saksbehandlingen for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010 (side 42) for informasjon om en endring kommentarene til rovviltforskriftens § 11, første ledd. Vi henviser også til hva vi skrev der om at viltloven § 3 er opphevet ved lov 19. juni 2009, og at naturmangfoldloven er gyldig fra 1. juli 2009. Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket.

Naturvernforbundet registrerer at sekretariatet i sin innstilling til vedtak henviser til viltloven § 3, som ble opphevet ved lov 19. juni 2009. Sekretariatet henviser til naturmangfoldloven i sin innstilling til vedtak¹²⁶ og rovviltnemnden henviser til den i vedtaket¹²⁷, men Naturvernforbundet kan ikke se at de har gjort vurderinger eller tatt hensyn til nye momenter i lovverket. Dette er ikke akseptabelt. Spesielt § 16 fjerde ledd om gaupenes funksjon i økosystemene og for andre arter burde vært vurdert grundig.

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 10,3 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 493: 2007:11,5, 2008: 10,5 og 2009: 9, se også Tabell 1), og bestandsmålet på 10 ynglinger er nådd. Rovviltnemnden har dermed myndighet til vedtak.

Antall familiegrupper i regionen var rundt 7-8 familiegrupper i perioden 2002-2005, og rundt 10-11 i perioden 2006-2008. I 2009 gikk antall familiegrupper ned til ni. Trenden for både de dokumenterte og erstattede skadene på sau og lam har gått nedover i perioden fra 1993 til 2009. Fra en topp i 1996 og 1999 har kravene om erstatning sunket til nesten en tredel, mens antall erstatninger har ligget mer stabilt. Antall dokumenterte/antatte sau tatt av gaupe har

¹²⁶ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=30679&amid=2930154>,

<http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=30483&amid=2941146>

¹²⁷ Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dimat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Gaupe%20-%20kvotejakt%202010%20-%20Hedmark.pdf>

sunket til mindre enn kvartparten siden 1996. Skadeomfanget har imidlertid vært noenlunde stabilt de siste fem årene.

Sekretariatet anbefaler en kvote på åtte dyr for 2010, hvorav maksimalt fire er voksne hunddyr, og det settes ingen tilleggskvote. I februar forbeholdes seks dyr til fem jaktområder, mens to gauper jaktbare i alle områder. I mars kan gjenværende kvoten jaktes i alle kommunene/jaktområdene. Dette for å forhindre overavskyting, og målrette uttaket av gaupe i områder med mest skader.

Rovviltnemnden vedtar 19. november en kvote på 10 dyr, hvorav maksimalt fire er hunddyr eldre enn ett år gamle, og ingen dyr settes på tilleggskvoten¹²⁷. I februar forbeholdes sju dyr til fem jaktområder. Vedtaket følger forøvrig sekretariatets innstilling om jaktområder, bortsett fra at nemnden vedtar en restkvote på to dyr som tildeles to av tre utvalgte jaktområder. Totalkvoten økes med to dyr, men hunddyrkvoten økes ikke.

Naturvernforbundet ser, ut fra hva vi har funnet av informasjon om vedtaket, at rovviltnemnden ikke oppgir noen begrunnelse for hvorfor de øker kvoten med to dyr. Nemnden har konsekvent økt kvotene alle de årene vi har undersøkt. Naturvernforbundet undres om nemnden mener det faglige grunnlaget sekretariatet tilbyr er for dårlig, og hvorfor de eventuelt mener det. Det er avgjørende at argumentasjonen kommer fram i vedtaket, og det er avgjørende at argumentasjonen er basert på dokumenterbare data.

Videre kan vi ikke se noen redegjørelse for hvordan man i vedtaket legger vekt på artens funksjon i økosystemet, eller virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det tas heller ikke hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuelt høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.6 Region 6: Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag

5.6.1 Avgang gaupe i region 6

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 6: Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	0	1	1
Felt i nødverge	0	1	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	3	0	2
Påkjørt av tog	2	2	1
Omkommet av andre årsaker	2	1	3
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	27	29	35
Totalt	34	34	42
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc.			
2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 25 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 27. oktober 2009, http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk.

Naturvernforbundet har forsøkt å kartlegge vedtak rundt kvotejakt på gaupe fra sesongen 2006/2007 til dagens dato. Det har vist seg å være stor mangel på dokumenter på sekretariatets nettsider.

Kun følgende er funnet på nettsidene:

- Forvaltningsplan 2006/2007¹²⁸
- Vedtak om kvotejakt 2009 (37 dyr, hvorav 25 hunddyr)¹²⁹
- Forvaltningsplan 2009/2010¹³⁰
- MD opphevet vedtaket om kvotejakt gaupe 2009 (37 dyr, hvorav 20 hunddyr og 2 hunddyr i restkvote)¹³¹

Og kun følgende dokumenter er funnet på sekretariatets sider om gaupe forøvrig:

- Kvoter for betinget skadefelling 2009 (bjørn, ulv, jerv og gaupe)¹³²

Naturvernforbundet mangler derfor både forvaltningsplanen, sekretariatets innstilling og rovviltnemndens vedtak for sesongen 2007 og 2008. For sesongen 2009 har Naturvernforbundet fått tilsendt dokumenter fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag som hadde fått det på e-post fra sekretariatet. For 2010 ligger vedtaket og forvaltningsplanen på nett, og Naturvernforbundet har fått tilsendt sekretariatets innstilling på e-post, men den ligger ikke ute på nettsidene per 1. desember 2009.

Rovviltnemndens vedtak for kvotejakten på gaupe i 2007 og 2008 ble funnet kun på Rovviltportalen.

5.6.2 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2007

Region 6, 2007				
Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
33 (23) ¹³³	4 ¹³³	37 (24) ¹³⁴	4 ¹³⁴	

Tabell 26

Sekretariatets anbefaling og rovviltnemndens vedtak er ikke funnet på rovviltnemndens nettsider. Naturvernforbundet har bare funnet klagebehandlingen til Miljøverndepartementet fra region 6 for denne jakten.

Rovviltnemndens vedtak ble i 2007 påklaget av Foreningen Våre Rovdyr, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag, WWF-Norge og Fellesaksjonen for ulv. Miljøverndepartementets merknader til rovviltnemndens vedtak rundt kvotestørrelsen var dengang som følger¹³⁴:

¹²⁸ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3117&amid=1334292>

¹²⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3117&amid=2439741>

¹³⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3117&amid=2679597>

¹³¹ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=3117&amid=2491545>

¹³² <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3117&amid=2678738>

¹³³ Fil tilsendt på fax fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\2006-2007\FM_2007_Sekretariatets_kvoter_tilsendt_fra_Per_Flatberg.pdf. 18. januar fikk vi overlevert hele innstillingen: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\2006-2007\FM_20070110_Sekretariatets_innstilling_hele_fra_Per_Flatberg20100118.pdf

¹³⁴ Rovviltportalen: <http://ekstranettpub.dimat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Avgj%C3%B8relse%20av%20klager%20p%C3%A5%20kvotevedtak%20for%20gaupejakt%20i%20region%206.doc>

Ifølge Miljøverndepartementets dokument redegjorde ikke rovviltnemnden i vedtaket for om bestandsmålet ville nås etter neste yngling, slik at departementet måtte kontakte nemnden for å få opplysninger om dette. Nemnden fortalte da at de er av den oppfatning at bestandsmålet nås også etter neste yngling. Direktoratet for naturforvaltning mente imidlertid at kvotestørrelsen og hunddyrvoten for 2007 ville medføre at bestandsmålet på 12 ynglinger med stor sannsynlighet ikke ville nås etter neste yngling. Dette til tross, vurderte departementet det slik at selv om bestandsmålet ikke nås i 2007, måtte det tas hensyn til i den videre forvaltningen av gaupe i regionen. Over tid skal bestanden ligge på nivå med bestandsmålet.

Først etter deadline for denne rapporten greide vi å få tak i sekretariatets anbefaling med hjelp fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag¹³⁵. Vi har derfor ikke anledning til å diskutere innstillingen og vedtaket utover at vi også her ser en økning i rovviltnemndens vedtak fra sekretariatets anbefaling. Sekretariatet anbefalte en totalkvote på 33 gauper, hvorav maksimalt 23 kunne være voksne hunddyr, og fire ble satt på restkvoten.

5.6.3 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2008

Region 6, 2008				
Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
23 (17) ¹³⁶	5 ¹³⁶	27 (19) ^{137, 142}	7 ¹³⁷	29 ¹³⁷ -30 ¹³⁸ (9) ¹⁴²

Tabell 27

Sekretariatets anbefaling og rovviltnemndens vedtak er ikke funnet på rovviltnemndens nettsider. Vi fant heller ikke dokumentet for klagebehandlingen til Miljøverndepartementet for 2008. Naturvernforbundet har bare funnet Miljøverndepartementets klagebehandling for 2008 referert i klagebehandlingen for 2009¹⁴². Her oppgis det at departementet påpekte nemndens mangelfulle redegjørelse iht. kravene i rovviltforskriften, jf. kommentarene til § 7 annet ledd. Departementet valgte å opprettholde nemndens vedtak.

Først etter deadline for denne rapporten greide vi å få tak i sekretariatets anbefaling med hjelp fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag¹³⁶. Vi har derfor ikke anledning til å diskutere innstillingen og vedtaket utover at vi også her ser en økning i rovviltnemndens vedtak fra sekretariatets anbefaling. Sekretariatet anbefalte en totalkvote på 23 gauper, hvorav maksimalt 17 kunne være voksne hunddyr, og fem ble satt på restkvoten.

¹³⁵ Fil tilsendt fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\2007-2008\FM_2008_Sekretariatets_innstilling_fra_Per_Flatberg.pdf

¹³⁶ Fil tilsendt kvotene på fax fra Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\2007-2008\FM_2008_Sekretariatets_kvoter_fra_Per_Flatberg.pdf. 18. januar fikk vi overlevert hele innstillingen: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\2007-2008\FM_20080103_Sekretariatets_innstilling_hele_fra_Per_Flatberg20100118.pdf

¹³⁷ For sesongen 2007/2008 oppgir Statistisk Sentralbyrå disse tallene. De to gaupene oppgitt under betinget skadefelling ble hhv. felt som skadedyr i Sør-Trøndelag og felt i nødverge i Nord-Trøndelag. Tre døde av andre årsaker (påkjørsel etc.), men det er usikkert for Naturvernforbundet hvilke kvoter som ble belastet her (jf. Rovviltforskriftens § 7 siste ledd). Se Tabell 25, eller

http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk

¹³⁸ Kilde: Dokumentet Sekretariatets innstilling til vedtak om kvote for kvotejakta på gaupe 2009 til Rovviltnemnda i region 6 (20090106). Lokal fil: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\2009-2010\FM_R6_20090106_Sekretariatets_innstilling_til_kvotekjakt.pdf. Om avgang i året 2008 (1. januar til 31. desember) oppgis det her følgende tall: Avgangen av gaupe i region 6 var totalt 37, hvorav 30 ble felt under kvotejakten. Rovviltnemndens vedtatte kvote var på 27 gauper, samt ytterligere sju på tilleggskvote. Sju dyr døde som resultat av påkjørsel eller avlaving av dyrevernmessige hensyn. Ni var voksne hunddyr. Se forøvrig også fotnote 82.

5.6.4 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2009

Region 6, 2009				
Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
28 (20) ¹³⁹	7 (2) ¹³⁹	44 (27) ¹⁴⁰	7 (2) ¹⁴⁰	36(16) ¹⁴⁴

Tabell 28

Sekretariatets innstilling til vedtak ligger ikke tilgjengelig på sekretariatets nettsider, men Naturvernforbundet har greid å få tak i dem ved hjelp av en ressursperson i Naturvernforbundet¹³⁹. Her oppgir sekretariatet at bestanden ligger på 18,3 ynglinger i gjennomsnitt for de siste tre år (2005:17, 2006: 15, 2007: 23, *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt*, NINA rapport 384, se også Tabell 1), noe som er over det regionale bestandsmålet på 12 årlige ynglinger. Det er registrert 162 skader av gaupe på sau og 102 på rein. Innstillingen sier ikke noe mer om utviklingen de senere år. Grunnet mangel på sporsnø har det ikke blitt gjort systematiske registreringer av gaupespor fram til innstillingen ble skrevet 9. januar.

Fordi bestanden er over bestandsmålet ønsker sekretariatet en høy kvote, men uttaket vil gi større effekt enn tidligere på grunn av færre ynglinger i Nord-Trøndelag i 2009. Sekretariatet minner om at nemndens vedtak ble påklaget de siste to årene og henviser til Miljøverndepartementets vedtak. Sekretariatet anbefaler en kvote på 28 gauper, hvorav 20 kan være voksne hunndyr. Maksimalt 7 dyr, hvorav maksimalt 2 hunndyr, kan skytes på reservekvoten, forutsatt at bestandsvurderinger tilsier det, og det skal legges særlig vekt på påviste gaupeskader på sau og rein.

Rovviltnemnden i region 6 gjorde følgende vedtak om kvotejakt på gaupe 12. januar 2009¹⁴¹:

“Rovviltnemnda i region 6 har vedtatt en startkvote på 37 dyr, hvorav maksimalt 25 hunndyr. Det er i tillegg vedtatt en reservekvote på 7 dyr, hvorav maksimalt 2 hunndyr. Begrunnelsen for vedtaket er at bestanden av gaupe i regionen ligger over det nasjonale bestandsmålet for regionen. Vedtatt forvaltningsplan for rovvilt, herunder mål om geografisk differensiering og byrdefordeling, ligger til grunn for vedtaket.”

Vanlig praksis er å oppgi totalkvote med en reservekvote som også er medregnet i totalkvoten. Her vedtar nemnden isteden en “startkvote” der reservekvoten kommer “i tillegg”. Totalkvoten blir dermed startkvoten *pluss* reservekvoten, dvs. 44 gauper hvorav 27 er voksne hunndyr. Se også Tabell 28. Denne måten å offentliggjøre kvoten på har også forvirret sekretariatet i saksutredningen for gaupeskader i 2010, der de oppgir feilaktig at vedtatt kvote ble på 37 dyr.

Etter klager fra Foreningen Våre Rovdyr, Norges Jeger- og fiskerforbund og de tre fylkeslagene av Naturvernforbundet innen regionen, opphever Miljøverndepartementet vedtaket den 6. februar 2009¹⁴²:

¹³⁹ Naturvernforbundet forespurte fylkesmannen i Nord-Trøndelag om å få det tilsendt. De sendte imidlertid nemndens vedtak istedenfor sekretariatets innstilling. En ressurs i Naturvernforbundet, Per Flatberg, hadde imidlertid tidligere fått dokumentene tilsendt fra Fylkesmannen. Filer: [Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\(2008-2009\)\Tilsendt fra fylkesmannen via Per Flatberg](#)

¹⁴⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3117&amid=2439741>

¹⁴¹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=3117&amid=2439741>

¹⁴² <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=3117&amid=2491545>

“Miljøverndepartementet opphever rovviltnemndas vedtak av 12. januar 2009. Av hensyn til den geografiske fordelingen av hunndyrkvoten, ber departementet rovviltnemnda i region 6 om snarest å fatte nytt vedtak om kvotejakt på gaupe i region 6, i overensstemmelse med følgende:

- Totaltkvoten skal være den samme som i nemndas vedtak av 12. januar 2009.
- Hunndyrkvoten reduseres i tråd med sekretariatets innstilling til 20 hunndyr (2 hunndyr i restkvoten)
- Dyr felt hittil i jakten må komme til fradrag i kvotene.”

Miljøverndepartementet hevder rovviltnemnden satte en høyere hunndyrkvote enn sekretariatet anbefalte, uten å begrunne dette nærmere. Det fremgår ikke av vedtaket at rovviltnemnden har vurdert om bestandsmålet vil nås etter neste yngling. Jamfør kommentarene til § 7 annet ledd i rovviltforskriften skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Et økt uttak av hunngauper har større betydning for bestandsutviklingen ifølge DNs faglige tilråding. Et uttak av 25 hunndyr, og i tillegg to på restkvote, vil øke sannsynligheten for en betydelig reduksjon av bestanden og bestandsmålet på 12 ynglinger oppfylles ikke etter neste års yngling.

Departementet fant ikke at rovviltnemnden hadde anført momenter som tilsier en økning av nemndens kvote. Departementet hevder videre at tildelt kvote må vurderes ut fra effektene av et uttak som faktisk kan finne sted, ettersom det er vanskelig å avgjøre kjønn på gaupe før den felles. På dette grunnlag valgte departementet derfor å oppheve nemndens vedtak for 2009.

Når det gjelder differensiert forvaltning påpeker departementet dessuten at nemndens begrunnelse for inndelingen i kvotejaktområder, og fordeling av kvoten, i større grad burde vært synliggjort i vedtaket, noe som også har vist seg gjennom omfanget av klager og anførsler som ble lagt fram i etterkant av nemndens vedtak.

Nemnden ønsket også å oppheve kvotejaktområdene de siste 14 dagene av jaktperioden. Departementet mener dette ikke er i overensstemmelse med rovviltforskriftens § 1, da dette vil være et uforutsigbart og upresist virkemiddel. Med den delte målsettingen i rovviltpolitikken om både levedyktige rovviltbestander og en fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene, er det viktig at uttak av rovvilt i så stor grad som mulig følger arealdifferensieringen som er fastlagt i nemndenes forvaltningsplaner.

I etterkant av Miljøverndepartementets klagebehandling, skriver nemnden et brev til departementet¹⁴³. Rovviltnemnden kritiserer Miljøverndepartementet for å ha “overprøvd” nemndens vedtak, og begrunner dette med at nemnden hadde “myndighet med svært god margin” på bakgrunn av at gaupebestanden ligger over bestandsmålene. Naturvernforbundet anbefaler å lese brevet i sin helhet, men påpeker at brevet viser i hvilken grad nemnden har misforstått sitt mandat.

Rovviltnemndens vedtak ble påklaget også i 2007 og 2008.

Norges Naturvernforbundet mener rovviltnemndens behandling av denne sesongens kvotejakt vitner om grov mangel på forståelse og respekt for deres mandat og nasjonalt vedtatt

---

¹⁴³ Fil: Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag(2008-)2009\RVN6_20090316_Region 6 Brev fra nemnda Om MD_overprøving_av_gaupekvote2009-1-2.pdf

rovviltpolitikk. Naturvernforbundet støtter forøvrig hovedpunktene i Miljøverndepartementets klageavgjørelse og henviser til den.

5.6.5 Kvotejakt på gaupe i region 6 i 2010

Region 6, 2010				
Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
45(23) ¹⁴⁴	7 ¹⁴⁴	65(29) ¹⁴⁵	10(7) ¹⁴⁵	?

Tabell 29

Naturvernforbundet henviser her til saksbehandlingen for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010 (side 42) for informasjon om en endring kommentarene til rovviltforskriftens § 11, første ledd. Vi henviser også til hva vi skrev der om at naturmangfoldloven er gyldig fra 1. juli 2009.

Naturvernforbundet observerer at sekretariatet i innstillingen henviser til naturmangfoldlovens § 16 om høstingsprinsippet. I den står det at man skal ta hensyn til rovdyrenes rolle for økologien og det biologiske mangfoldet, samt for menneskers rekreasjon, ikke bare hensyn til husdynæringen og jakttradisjoner. Sekretariatet har imidlertid ikke utdypet dette, eller utformet vedtaket med hensyn til denne paragrafen. Rovviltnemnden har i sitt vedtak heller ikke vurdert eller tatt hensyn til dette. Det er ikke akseptabelt.

Naturvernforbundet har ikke funnet sekretariatets innstilling til vedtak på sekretariatets nettside, men har fått dette tilsendt på e-post¹⁴⁴. I innstillingen henviser sekretariatet til naturmangfoldlovens § 16 om høsting. Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket.

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 21,5 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 493: 2007: 15, 2008: 23 og 2009: 26,5, se også Tabell 1), og bestandsmålet på 12 ynglinger er nådd. Rovviltnemnden har dermed myndighet til vedtak.

Sekretariatet oppgir at gaupeskader på sau gikk ned i Sør-Trøndelag, men opp i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal i 2009. Totalt er det påvist 154 gaupeskader på sau (mot 162 i 2008, se s. 68), med mest i Nord-Trøndelag (131) og minst i Møre og Romsdal (6). Det er påvist 91 skader på rein (mot 102 i 2008, se s. 68), med mest i Nord-Trøndelag (79) og ingen i Møre og Romsdal. Innstillingen sier ikke noe mer om utviklingen de senere år.

For perioden 1996-2009 har gjennomsnittlig antall familiegrupper vært 16,4. Det var flest gauper på begynnelsen og slutten av perioden, med i snitt 24 gauper for årene 1996, 1997, 2008 og 2009, mens gjennomsnittet for perioden i mellom var på rundt 13,4 familiegrupper (min. 9,5, maks. 17). Siden bestandsmålet er overoppfylt ønsker rovviltnemnden å redusere bestanden. Nemnden oppgir for reinsdyr at det har vært et økt tap og redusert produktivitet de siste årene. En egen arbeidsgruppe for reduksjon av konfliktnivået rovvilt-reindrift i Nord-

¹⁴⁴ Fil: [Region 6 Møre og Romsdal Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag\(2009-\)2010FM_R6_skadefelling_Gaupe20070803-10.pdf](#) De oppgir at det er skutt 36 gauper så langt i 2009, hvorav 35 under kvotejakten og én som betinget skadefelling.

¹⁴⁵ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=3117&amid=2953053>

Trøndelag har jobbet med dette, og konkluderer med at nemnden må sette tilstrekkelig høye gaupekvoter og de må fordeles mer spesifikt geografisk. Nemnden mener at samlet tap av sau fortsatt er uforholdsmessig høyt, og mener gaupebestanden må ned mot bestandsmålet.

Sekretariatet skriver at nemndens vedtak har blitt påklaget alle de siste tre årene, og henviser spesielt til siste års klagebehandling hos Miljøverndepartementet. De siste to årene har det blitt vedtatt høye kvoter for å senke bestanden, spesielt i Nord-Trøndelag, og sekretariatet mener dette vil redusere bestanden betydelig på sikt. En forholdsvis stor andel felte/døde gauper var reproduserende hunndyr, og det ligger derfor an til færre ynglinger i 2010, slik at sekretariatet fortsatt anbefaler en kvote på 20 voksne hunndyr i Nord-Trøndelag. På grunn av økte gaupeeskader i samme område anbefaler sekretariatet å legge hoveddelen av det økte uttaket hit. Resten av regionen får uforandrete kvoter, og med kvotefri jakt i Møre og Romsdal.

Sekretariatet anbefaler en totalkvote på 45 dyr for 2010, hvorav maksimalt 23 er voksne hunndyr, og en tilleggskvote på sju dyr. I 2010 som i 2009 oppgir sekretariatet og nemnden en startkvote istedenfor totalkvote, slik at tilleggskvoten må legges til, noe som er svært forvirrende.

Rovviltnemnden vedtar 26. november en totalkvote på 65 dyr, hvorav maksimalt 29 er hunndyr eldre enn ett år gamle. Ti dyr settes på tilleggskvoten, og maksimalt sju av disse kan være voksne hunndyr¹⁴⁵.

I forkant av vedtaket ytret Skaun kommune ønske om kvotejakt på gaupe i deres område. Sekretariatet henviser til statistikk fra Rovbasen, som viser at det ikke er påvist skader av gaupe på husdyr siden 2002, og anbefaler at nemnden ikke følger kommunens oppfordring. Rovviltnemnden åpner likevel for kvotejakt på tre gauper i kvotejaktområde 4, som består av Melhus, Skaun og Meldal kommuner.

Sekretariatet ønsker i utgangspunktet større delregioner/jaktområder, men ønsker også mest mulig like områder fra år til år for å sørge for bedre forståelse og mindre administrasjon. Sekretariatet vil senere foreslå for nemnden å slå sammen flere av kvotejaktområdene.

Naturvernforbundet har ikke oversikt over utviklingen av gaupeeskader på sau og rein de siste år, siden sekretariatets saksutredning ikke oppgir dette. Nemnden oppgir at skader på rein og sau, samt at gaupebestanden ligger over bestandsmålet, som begrunnelse for de vedtatte jaktkvotene.

Sekretariatet anbefaler at en kvote på 23 hunndyr, og at denne og tidligere års høye hunndyrkvoter, spesielt i Nord-Trøndelag, vil redusere bestanden betydelig på sikt. Rovviltnemnden øker imidlertid totalkvoten med hele 44,4 %, fra 45 til 65 dyr, og hunndyrkvoten økes med 26%, fra 23 til 29 dyr. Naturvernforbundet mener dette vitner om at nemnden ikke har noen respekt for sekretariatets anbefalinger og innstilling til vedtak, som er basert på forskning og alle tilgjengelige data. Nemnden skal arbeide for å få en stabil og biologisk bærekraftig bestand av gaupe, hovedsaklig fordelt på de områdene der den gjør minst skade på husdyr. Naturvernforbundet forholder seg til de nasjonalt fastsatte bestandsmålene, og forstår nødvendigheten av å redusere bestanden. De regionale roviltnemndene må imidlertid ha forståelse for at de langsiktige bestandsmålene ikke oppnås ved radikale uttak basert på bare siste års data, men gjennom langsiktig forvaltning. Gaupebestandene har naturlig høye svingninger i populasjonsveksten, som følge av et

varierende antall ynglende hunddyr. Så lenge en høyere gaupebestand ikke påfører sau- eller reindriften større belastninger, bør det heller ikke være noe behov for drastiske kvoteuttak som langt overgår de anbefalte.

Naturvernforbundet kan forøvrig ikke se noen redegjørelse for hvordan man i vedtaket legger vekt på artens funksjon i økosystemet, eller virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det tas heller ikke hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuelt høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.7 Region 7: Nordland

5.7.1 Avgang gaupe i region 7

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 7: Nordland			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	1	1	3
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	0	1	0
Påkjørt av tog	1	0	0
Omkommet av andre årsaker	0	1	0
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	0	3	8
Totalt	2	6	11

"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc.
2007/2008: Foreløpige tall 2008/09

Tabell 30 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk.

5.7.2 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2007

Region 7, 2007				
Nordland				
DNs vedtatte kvote	DNs vedtatte restkvote	Rovviltnemndens foreslåtte kvote	Rovviltnemndens foreslåtte restkvote	Avgang
0 (0) ¹⁴⁶	0 ¹⁴⁶	4 (?) ¹⁴⁶	0 ¹⁴⁶	4 (1) ¹⁴⁷

Tabell 31

Kun innkalling uten vedlegg er tilgjengelig (per medio november 2009) i den første saken som angår gaupekvoter publisert den 24. november 2006¹⁴⁸, men nemndens anmodning om å åpne for kvotejakt og DNs vurdering ligger ute den 31. januar 2007¹⁴⁶. Bestandsmålet for gaupe i region 7 er ti årlige ynglinger. De tre siste årene ble det registrert 2, 4,5 og 6,5 familiegrupper, dvs. et snitt på 4,3 ynglinger. Det er dermed Direktoratet for Naturforvaltning, og ikke rovviltnemnda, som har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe.

¹⁴⁶ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2747&amid=1355807>

¹⁴⁷ NB! Tallet viser bare antall gauper belastet kvoten for kvotejakt.

<http://www.rovviltportalen.no/content.ap?thisId=500034251&language=0>

¹⁴⁸ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2747&amid=1238909>

Nemnden anmodet DN om tillatelse til å felle fire gauper i to områder. For det ene området begrunnes dette med tapstall og at det er observert mange enkeltindivider av gaupe der. For det andre området er begrunnelsen at det er observert en familiegruppe til tross for at forvaltningsplanen sier det ikke skal være en reproduserende bestand der. Nemnden hevder uttaket er forsvarlig ettersom DN tildelte regionen en kvote for betinget skadefelling på to gauper som ikke er blitt felt.

DN uttaler seg samtidig for region 7 (Nordland) og 8 (Troms og Finnmark) og vedtok å ikke fastsette kvote for jakt på gaupe i disse regionene i 2007¹⁴⁶. Dette på bakgrunn av at gaupebestanden her er betydelig under det nasjonale målet fastsatt for regionene, jf. rovviltforskriften § 4. Bestanden i regionene har heller ikke hatt den positive bestandsutviklingen som flere av regionene lenger sør. Direktoratet legger til grunn at fortsatt bestandsvekst og bedre måloppnåelse forutsetter en ytterst varsom beskatning av gaupebestanden i regionene.

Naturvernforbundet kommenterer nemndens saksbehandling samlet nedenfor, under 5.7.4 *Naturvernforbundets kommentarer for 2007 og 2008* side 74.

5.7.3 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2008

Region 7, 2008				
Nordland				
DNs vedtatte kvote	DNs vedtatte restkvote	Rovviltnemndens foreslåtte kvote	Rovviltnemndens foreslåtte restkvote	Avgang
4 (1) ¹⁴⁹	0 ¹⁴⁹	4 (?) ¹⁵⁰	0 ¹⁵⁰	?

Tabell 32

De siste tre årene var det hhv. 4,5 6,5 og 8 ynglinger, med snitt på 6,3, mens bestandsmålet er ti årlige ynglinger, og nemnden har derfor ikke myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe. Som for sesongen 2007 vedtar nemnden å anmode DN om kvotejakt på gaupe også i 2008, og ber om en kvote på fire gauper fordelt på tre områder¹⁵⁰. Nemnden begrunner anmodningen med at bestanden er økende, og at Landbruks- og Matdepartementet og Miljøverndepartementet skrev i brev 28. juli 2006, der de refererte til Soria Moria 1, at rovvilt skal kunne felles for å tilpasse bestandsveksten når den nærmer seg bestandsmålet. De begrunner det også med at de ønsker å redusere fremtidige tap av sau og rein, hindre en for rask bestandsøkning og tillate jakt for at jegerne kan opprettholde sine kunnskaper og ferdigheter om gaupejakt. Nemnden hevder uttaket er forsvarlig ettersom DN tildelte regionen en kvote for betinget skadefelling på to gauper som ikke er blitt felt (som også i 2007). De skriver også: *“Rovviltnemnda har lagt vekt på de siste års registreringer av gaupefamilier, dokumentert og omsøkt tap til gaupe, samt lokal oppfatning av størrelsen på gaupebestanden i vår vurdering av hvilke områder det bør åpnes for kvotejakt på gaupe. Det er også i stor grad blitt vektlagt hvor raskt gaupebestanden har økt i de ulike områdene.”* Nemnden hevder at lokalbefolkningen det er for mange gauper i det ene området og tapene er økende (fra 7% i 2004 til 13% i 2007). En annen region har flere ynglinger enn målet i den regionale forvaltningsplanen, og det er *“de siste årene gitt flere skadefellingstillatelser på gaupe”* (Vår anmerkning: Siden “flere” er tvetydig, er det usikkert om nemnden mener “noen” eller “et

¹⁴⁹ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2747&amid=1884970>

¹⁵⁰ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2747&amid=1868339>

økende antall” skadefellingstillatelser.) I den siste regionen oppgir nemnden at det er observert en økning i gaupebestanden, og det er dokumentert en økning i årlig tap av sau og rein til gaupe.

Rovviltnemnden innfører også dusør på 10.000 kr for tips om nye familiegrupper av gaupe fra sesongen 2006/2007¹⁵¹. Seks av ni registrerte familiegrupper ble dokumentert og utbetalt dusør for i 2008¹⁵². Naturvernforbundet mener alternative tiltak til bedre og mer presise konfliktdempende og skadeforebyggende tiltak bør vurderes.

Direktoratet for Naturforvaltning vedtar kvotejakt på gaupe i tråd med anmodningen fra rovviltnemnden i region 7¹⁴⁹. Direktoratet har ifølge viltloven § 13 anledning til å fatte vedtak om felling og jakt, men hovedregelen er at kvotejakt på gaupe ikke skal gjennomføres dersom bestandsmålet i region ikke er nådd. Da direktoratet fattet vedtaket 28. januar 2008 hadde SNO registrert seks familiegrupper av gaupe, men de var ikke bekreftet av *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt*. Direktoratet forutsetter at uttaket er mindre enn tilveksten, slik at bestanden øker mot bestandsmålet.

5.7.4 Naturvernforbundets kommentarer for 2007 og 2008

Da gaupebestanden var under bestandsmålet og saksbehandlingen var omtrent lik fra nemndens side både i 2006/2007 og 2007/2008 kommenterer Naturvernforbundet dette samlet her.

Rovviltnemnden har anledning til å anmode Direktoratet for Naturforvaltning om å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe. Nemnden skal imidlertid ha som ett av sine hovedmål å sørge for at de regionale bestandsmålene for gaupe nås. Nemnden har ikke mandat til, eller som formål, å arbeide systematisk for å holde gaupebestanden på et lavest mulig nivå før bestandsmålene oppnås. Naturvernforbundet mener det er tydelig at nemnden har misforstått sitt mandat og formålet med forvaltning av gaupe. Direktoratet avslo anmodningen på faglig grunnlag i 2006/2007, men godtok den i 2007/2008, da antall familiegrupper var økt fra 6,5 til 8 (bestandsmål på 10).

(Ved jakt på så små gaupebestander risikerer man lokale utryddelser, og fraværet av store rovdyr kan gi langvarige negative konsekvenser for økosystemene.)

5.7.5 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2009

Region 7, 2009				
Nordland				
DNs vedtatte kvote	DNs vedtatte restkvote	Rovviltnemndens foreslåtte kvote	Rovviltnemndens foreslåtte restkvote	Avgang
10(4) ¹⁵³	2 ¹⁵³	10(6) ¹⁵³	0 ¹⁵³	8(4) ¹⁵⁴

Tabell 33

¹⁵¹ <http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=2527&amid=1227509>

¹⁵² http://www.fylkesmannen.no/Referat_fra_m%C3%B8te_3-2008_NwFl6.pdf.file

¹⁵³ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2747&amid=2466147>

¹⁵⁴ <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2747&amid=2527229> Tall for avgang av gaupe: Kun skadefellinger.

Gaupebestanden fortsetter å vokse i Nordland, med 6,5, 8 og 9 familiegrupper de siste tre årene, med et snitt på 7,8 og regionalt bestandsmål på 10. Rovviltnemnden vedtar å videreføre dusørordningen. De anmoder DN om å åpne for kvotejakt på gaupe, med et jaktuttak tilsvarende forventet bestandstilvekst for å stabilisere bestanden på dette nivået. De vedtar å anmode DN om ti gauper hvorav seks er hunndyr. Dette begrunner de med at det foreløpig var registrert 12 ynglinger av gaupe i regionen da nemnden vedtok anmodningen¹⁵³.

I vurderingen av anmodningen oppgir DN at det til da er registrert 16 familiegrupper, men disse er ubekreftet av *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og må regnes som foreløpige. DN skriver at Nordlands gaupebestand er voksende og i ferd med å nå det regionale bestandsmålet, og det skal kunne tillates jakt mens bestanden bygges opp for å redusere potensialet for skade på husdyr. Kvotene for regionen må settes lavere enn den naturlige tilveksten for å sikre at bestandsmålet nås. Etter den regionale forvaltningsplanen er det fastsatt delmål for familiegrupper i tre av regionens fem delregioner, og i én av dem er bestandsmålet nådd. Direktoratet skriver at det har vært en økning i erstatningskrav og dokumenterte skader på sau og lam, men en nedgang for rein.

Direktoratet vedtar en kvote på ti gauper, og mener det uttaket ikke vil være til skade for gaupebestandens overlevelse, men de senker hunndyrkvoten fra seks til fire dyr, fordi den bør tilsvare andelen hunndyr i bestanden (40%). Hunndyrkvoten nedjusteres også fordi nemnden ikke tok hensyn til hunndyrenes alder i deres anmodning. To av gaupene settes på restkvoten¹⁵³.

Naturvernforbundet mener direktoratets vedtak om kvote er forsvarlig ut fra de tilgjengelige dataene om bestanden. Nemnden fikk nedjustert hunndyrkvoten fra seks til fire gauper, for å hindre at bestanden reduseres før det regionale bestandsmålet er nådd.

Rovviltnemnden fortsetter praksisen med å utlove dusør på 10 000 kroner for å finne spor som bekrefter nye familiegrupper, også for de som går takseringslinjer for overvåkningsprogrammet. Naturvernforbundet vet ikke om, eller i hvilken grad, dette kan føre til overestimer i de statistiske analysene. Vanligvis må man ta med i bestandsestimatet at et visst antall gauper ikke er registrert. Naturvernforbundet har ikke undersøkt om NINA gjør tilpasninger av statistiske beregningene for Nordland som følge av dusørordningen og at vanlig takseringslinjer kun går sør for Saltfjellet. Nord for Saltfjellet har nemnden finansiert registreringsaksjoner i regi av den lokale jeger- og fiskerforeningen¹⁵³. Norges Naturvernforbund mener nemnden bør vurderer å bruke midler på andre forebyggende og konfliktdempende tiltak som har mer presis og god effekt.

5.7.6 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2010

Region 7, 2010				
Nordland				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
15(6) ¹⁵⁵	3 ¹⁵⁵	16(8) ¹⁵⁵	3 ¹⁵⁵	?

Tabell 34

¹⁵⁵ <http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=2747&amid=2970025>

Naturvernforbundet henviser her til saksbehandlingen for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010 (side 42) for informasjon om en endring kommentarene til rovviltforskriftens § 11, første ledd. Vi henviser også til hva vi skrev der om at viltloven § 3 er opphevet ved lov 19. juni 2009, og at naturmangfoldloven er gyldig fra 1. juli 2009. Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket.

Naturvernforbundet registrerer at sekretariatet i sin innstilling til vedtak henviser til viltloven § 3, som ble opphevet ved lov 19. juni 2009. Sekretariatet henviser til naturmangfoldloven i sin innstilling, noe rovviltnemnden ikke gjør. Naturvernforbundet kan imidlertid ikke se at man i hverken sekretariatets innstilling eller rovviltnemndens vedtak har vurdert eller tatt hensyn til det nye lovverket. Dette er ikke akseptabelt. Spesielt § 16 fjerde ledd om gaupenes funksjon i økosystemene og for andre arter burde vært vurdert grundig.

I sekretariatets saksutredning og innstilling til vedtak¹⁵⁵ oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 10,5 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 493: 2007: 8, 2008: 9 og 2009: 14,5, se også Tabell 1), og bestandsmålet på 10 ynglinger er nådd. Rovviltnemnden har dermed myndighet til vedtak.

Antall familiegrupper i regionen har de siste fem årene økt sakte opp mot bestandsmålet, etter en forholdsvis hard avskyting på begynnelsen av 2000-tallet. Sør i fylket er delmålene i forvaltningsplanen nådd, mens bestanden ligger noe under målene for midt- og nordfylket. Rovviltregionen har også det siste året praktisert en dusørordning for funn av nye familiegrupper. De dokumenterte gaupeskadene på sau og lam har økt de siste årene (36 i 2007, 59 i 2008 og 65 i 2009). Erstattede tap har økt fra 716 i 2007 til 990 i 2008, og foreløpige tall fra 2009 viser samme trend. Dokumenterte tap av rein til gaupe har også økt (34 i 2007, 45 i 2008 og 58 i 2009). Rein det ble utbetalt erstatning for som tapt til gaupe var hhv. 590, 661 og 932 i årene 2007-2009. Både for sau og rein er det flest dokumenterte tap sør i fylket.

Sekretariatet vurderer situasjonen slik at uttaket av gaupe i kommenterte kvotejakt bør økes for å stabilisere bestanden rundt bestandsmålet. Sekretariatet anbefaler en kvote på 15 dyr for 2010, hvorav maksimalt seks er voksne hunndyr, samt en tilleggskvote på tre dyr.

Rovviltnemnden vedtar 8. desember en kvote på 16 dyr, hvorav maksimalt åtte er hunndyr eldre enn ett år gamle, og tre dyr settes på tilleggskvoten¹⁵⁵.

Rovviltnemnden oppgir ikke noen begrunnelse for hvorfor de øker totalkvoten med ett dyr og hunndyrkvoten med to. Naturvernforbundet undres om nemnden mener det faglige grunnlaget sekretariatet tilbyr er for dårlig, og hvorfor de eventuelt mener det. Det er avgjørende at argumentasjonen kommer fram i vedtaket, og det er avgjørende at argumentasjonen er basert på dokumenterbare data.

Videre kan vi ikke se noen redegjørelse for hvordan man i vedtaket legger vekt på artens funksjon i økosystemet, eller virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det tas heller ikke hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuell høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.8 Region 8: Troms og Finnmark

5.8.1 Avgang gaupe i region 8

Registrert avgang av gaupe, etter region, årsak, type rovdyr, tid og antall			
Region 8: Troms			
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Felt som skadedyr	1	0	1
Felt i nødverge	0	0	0
Felt ulovlig	0	0	0
Påkjørt av bil	1	1	0
Påkjørt av tog	0	0	0
Omkommet av andre årsaker	0	0	1
Felt under lisensjakt	0	0	0
Felt under kvotejakt	1	1	3
Totalt	3	2	5
"Omkommet av andre årsaker" omfatter dyr som har forulykket, omkommet, er tatt av rovdyr, avlivet av humane grunner etc. 2007/2008: Foreløpige tall 2008/09			

Tabell 35 Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) per 10. november 2009, http://urlzip.fr/SSB_rovdyrstatistikk.

Det er fri kvote på gaupe i denne regionen i perioden 2007-2009, og Naturvernforbundet har i denne rapporten ikke gjort noen vurderinger av rovviltnemnden her for disse årene, bortsett fra det som kan leses under 5.7.2 Kvotejakt på gaupe i region 7 i 2007 side 72.

5.8.2 Kvotejakt på gaupe i region 8 i 2010

Region 8, 2010				
Troms og Finnmark				
Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovviltnemndens vedtatte kvote	Rovviltnemndens vedtatte restkvote	Avgang
9 (2) ¹⁵⁶	0 ¹⁵⁶	10 (2) ¹⁵⁶	0 ¹⁵⁶	?

Tabell 36 Seks dyr kan felles utenfor forvaltningsområdet for gaupe i Finnmark. Disse er derfor nevnt separat.

Naturvernforbundet henviser her til saksbehandlingen for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2010 (side 42) for informasjon om en endring kommentarene til rovviltforskriftens § 11, første ledd. Vi henviser også til hva vi skrev der om at viltloven § 3 er opphevet ved lov 19. juni 2009, og at naturmangfoldloven er gyldig fra 1. juli 2009. Naturvernforbundet forventer at både sekretariatet og rovviltnemnden gjør sine vurderinger og vedtak på bakgrunn av det gjeldende lovverket.

Naturvernforbundet har ikke funnet sekretariatets innstilling til vedtak om kvotejakt for 2010, men hele eller deler av den ser ut til å være inkludert i rovviltnemndens vedtaksdokument¹⁵⁶.

Naturvernforbundet registrerer at rovviltnemnden i sitt vedtak henviser til "Lov av 29.05.1981 om viltet (Viltloven)". En rekke paragrafer som omhandlet felling av gaupe ble opphevet ved lov 19. juni 2009, og det henvises ikke til naturmangfoldloven. Naturvernforbundet kan ikke se at rovviltnemndens har vurdert eller tatt hensyn til naturmangfoldloven i sitt vedtak. Dette

¹⁵⁶ Rovviltportalen:

<http://ekstranettpub.dirnat.no/sites/rovviltnemnd/Fellingsvedtak/Vedtak%20om%20kvotejakt%20p%C3%A5%20gaupe%20i%20region%208%20vinteren%202010.pdf>

er ikke akseptabelt. Spesielt § 16 fjerde ledd om gaupenes funksjon i økosystemene og for andre arter burde vært vurdert grundig.

I rovviltnemndens vedtaksdokument oppgis det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2007-2009 er 10 ynglinger i regionen (iflg. data fra *Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt* og NINA rapport 493: 2007: 12, 2008: 9 og 2009: 9, se også Tabell 1), og bestandsmålet på 10 ynglinger er nådd. Rovviltnemnden har dermed myndighet til vedtak.

Bestandsestimatene for Troms viser en nedgang i gaupebestanden de siste tre årene (hhv. 7, 4 og 4 ynglinger), men bestanden i 2009 er den tredje laveste siden 1998 ifølge figur 2 i rovviltnemndens vedtaksdokument. Rovviltnemnden mener imidlertid at *”det ikke er grunn til å tro at gaupebestanden er i nedgang”* utfra estimatene, erstatningssøknader og dokumenterte gaupeskader. Dokumenterte tap i 2008 var 53 sau/lam og 21 rein, og i 2009 16 sau/lam og 134 rein. Erstattet antall sau var 856 i 2008 og 594 i 2009. I Finnmark har gaupebestanden vært stabil på fem årlige ynglinger de siste tre årene, med en oppgang siden 1998 og høyest bestand de siste fire årene. Dokumenterte tap av sau+lam/rein var for årene 2007-2009 hhv. 17/159, 30/247 og 24/314. Erstattet antall sau og lam i 2009 var 360 (det oppgis ikke for tidligere år). Rovviltnemnden konkluderer: *”Slik det fremgår av tallmaterialet for antall familiegrupper samt innmeldte tap av beitedyr og kadaverdokumentasjon, er det grunn til å tro at gaupebestanden holder seg stabil i Troms, men viser tendens til økning i Finnmark.”*

Sekretariatet vurderer situasjonen slik at det er ønskelig å tillate felling av gaupe i Troms og Finnmark for å redusere potensialet for fremtidige skader. De anbefaler en kvote på ni dyr i disse fylkene, hvorav seks av disse kan felles utenfor forvaltningsområdet for gaupe i Finnmark, og tre kan felles i Troms, hvorav maksimalt to kan være voksne hunndyr.

Rovviltnemnden vedtar 18. desember en kvote på ti dyr i disse fylkene, hvorav seks av disse kan felles utenfor forvaltningsområdet for gaupe i Finnmark, og fire kan felles i Troms, hvorav maksimalt to kan være voksne hunndyr. De øker altså kvoten i Troms med ett dyr utover den faglig anbefalte kvoten, men endringen begrunnes ikke i vedtaket.

Naturvernforbundet undres om nemnden mener det faglige grunnlaget sekretariatet tilbyr er for dårlig, og hvorfor de eventuelt mener det. Det er avgjørende at argumentasjonen kommer fram i vedtaket, og det er avgjørende at argumentasjonen er basert på dokumenterbare data.

Videre kan vi ikke se noen redegjørelse for hvordan man i vedtaket legger vekt på artens funksjon i økosystemet, eller virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet forøvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd. Det tas heller ikke hensyn til i hvilken grad gaupe har betydning for rekreasjon. I vedtaket tar man bare hensyn til eventuelle rovviltsskader og betydningen for husdyrnæringen (og en eventuell høstingstradisjon). Dette er ikke akseptabelt.

5.9 Resultater - Oppsummering av innsamlete data

5.9.1 Resultater - Oppsummeringstabell for kvotejakt i perioden 2007-2010

Tabellen oppsummerer alle tall vi har funnet av anbefalte kvoter, anmodninger om kvoter og vedtatte kvoter på gaupe i alle regioner med kvotejakt på gaupe for sesongene fra 2006/2007 til 2009/2010.

	DNs vedtatte kvote	DNs vedtatte restkvote	Sekretariatets anbefalte kvote	Sekretariatets anbefalte restkvote	Rovvilt-nemndens kvote	Rovvilt-nemndens restkvote	Avvik totalt (%)	Avvik hunndyr (%)	Avgang kvotejakt
2, 2007 ^A	14 (6)	0	-	-	14 (6)	0	0,0 %	0,0 %	9 (4)
2, 2008			18 (6)	2	22 (7)	?	22,2 %	16,7 %	22 (4)
2, 2009			24 (8)	2	28 (8)	2	16,7 %	0,0 %	27 (8)
2, 2010			24 (10)	4	28 (10)	4	16,7 %	0,0 %	?
3, 2007			6 (2)	1	7 (4)	1	16,7 %	100,0 %	6 (4)
3, 2008			8 (4)	1	11 (5)	3 (1)	37,5 %	25,0 %	11 (4)
3, 2009			8 (4)	0	10 (4)	0	25,0 %	0,0 %	?
3, 2010			11 (5)	0	11 (5)	0	0,0 %	0,0 %	?
4, 2007			6 (2)	0	6 (2)	0	0,0 %	0,0 %	5 (1)
4, 2008			7 (2)	0	7 (2)	0	0,0 %	0,0 %	7 (0)
4, 2009			4 (2)	0	6 (3)	0	50,0 %	50,0 %	6 (2)
4, 2010			9 (4)	1	9 (4)	1	0,0 %	0,0 %	?
5, 2007 ^B	10 (4)	2	8 (4)	2	10 (4)	2	25,0 %	0,0 %	?
5, 2008			9 (4)	2	11 (6)	2	22,2 %	50,0 %	11 (5)
5, 2009			10 (5)	2	14 (7)	3	40,0 %	40,0 %	?
5, 2010			8 (4)	0	10 (4)	2	25,0 %	0,0 %	?
6, 2007			33 (23)	4	37 (24)	4	12,1 %	4,3 %	?
6, 2008			23 (17)	5	27 (19)	7	17,4 %	11,8 %	29-30 (9)
6, 2009			28 (20)	7 (2)	44 (27)	7 (2)	57,1 %	35,0 %	36 (16)
6, 2010			38 (23)	7	55 (29)	10 (7)	44,7 %	26,1 %	?
7, 2007	0 (0)	0	-	-	4 (?)	?	Fra 0 til 4	?	4 (1)
7, 2008	4 (1)	0	-	-	4 (?)	0	0,0 %	?	?
7, 2009	10(4)	2	-	-	10 (6)	0	0,0 %	50,0 %	8 (4)
7, 2010			15 (6)	3	16 (8)	3	6,7 %	33,3 %	?
8, 2010 ^C			9 (2)	0	10 (2)	0	11 %	0 %	?
Tabellforklaringer:									
Kvoter	Kun endelige kvoter vedtatt av rovviltnemnden eller Direktoratet for Naturforvaltning (DN) er oppgitt. Se gjennomgangen for hver region/år for oversikt over kvoter som høynes underveis i jakten.								
Tall i parentes	Voksne hunndyr (ett år eller eldre) er både oppgitt i totalsummen og separat i parentes. Hunndyr har større innvirkning på neste års ynglinger enn antall hanndyr, og har derfor egne maksimumskvoter.								
DNs vedtatte kvoter	Der det oppgis data i disse kolonnene har rovviltnemnden IKKE myndighet til å fatte vedtak fordi bestandsmålet ikke er nådd, og DN fatter vedtaket etter å ha fått rovviltnemndens vurdering.								
Sekretariatets kvoter	Sekretariatet gjør faglige vurderinger og skriver en anbefaling/innstilling til vedtak til rovviltnemnden, ut fra alle tilgjengelige data fra forskning, overvåkning, lokale myndigheter, husdyrnæringen, erstatningsoppgjør osv.								
Rovviltnemndens kvoter	I de fleste tilfeller har rovviltnemnden myndighet til å fatte vedtak. Der det står data under "DNs vedtak" skal rovviltnemnden bare gjøre en vurdering, og DN fatter deretter endelig vedtak.								
Avvik	Avviket viser nemndens vedtak/vurdering i forhold til primært anbefalingen fra sekretariatet, eller sekundært vedtaket til Direktoratet for Naturforvaltning der nemnden ikke har vedtaksmyndighet.								
Avgang kvotejakt	Tallene er noe usikre fordi det noen steder oppgis tall for fellinger under gaupejakten, og andre steder inkluderer alle gauper som er belastet kvoten pga. irregulær avgang. Vi har forsøkt å oppgi tall kun for fellinger under gaupejakten.								
?	Mangler data.								
-	Hvis bestandsmålet ikke er nådd har rovviltnemnden ikke myndighet til å fatte vedtak. Sekretariatets utredning er i disse tilfeller ofte ikke tilgjengelig på nett. Der vi har funnet sekretariatets dokument og de har anbefalt en kvote, for vurdering av nemnden vedtak av DN, er dette oppgitt.								
Fotnoter									
A	I region 2, 2007, fattet nemnden vedtak til tross for at de ikke hadde myndighet, fordi bestandsmålet ikke var nådd. Vedtaket ble opphevet av DN, men DN vedtok samme kvoter. Tallene er likevel benyttet i statistikken.								
B	Nemnden hadde ikke vedtaksmyndighet og DN fattet det endelige vedtaket. Sekretariatets utredning og anbefalte kvote ble brukt videre til beregning av avvik. Se også forklaringen under "Avvik".								
C	Av disse er seks dyr vedtatt å felles utenfor forvaltningsområdet for gaupe, i Finnmark.								

Tabell 37 Norske rovviltnemnders kvoter 2006-2010 har vært gjennomgående høyere enn forskernes anbefalinger.

5.9.2 Informasjon om dataene i tabellen

Sekretariatet (hos fylkesmannen) skriver en faglig anbefaling om kvoter til rovviltnemnden, som har vedtaksmyndighet dersom bestandsmålet for gaupe er nådd i regionen. Ellers skriver rovviltnemnden en anmodning til Direktoratet for Naturforvaltning, som fatter vedtaket. De faglige anbefalingene fra sekretariatet og DN's faglige vurderinger og vedtak er basert på alle tilgjengelige data fra forskning, overvåkning, lokale myndigheter, husdyrnæringen, erstatningsoppgjør etc. Vedtak kan klages inn til behandling av Miljøverndepartementet. (Les mer under 3.4 *Rovviltnemndenes beslutningsprosess for fastsetting av kvoter* side 25.)

I region 2 i 2007 ble rovviltnemndens vedtak opphevet fordi gaupebestanden var under bestandsnivået og rovviltnemnden dermed ikke hadde myndighet til å fatte vedtak. Vi har derfor valgt å se bort fra denne i de videre utregningene.

Mye av kildematerialet lå ikke tilgjengelig på nettsidene til rovviltnemndene, som drives av et sekretariatet hos en fylkesmann i hver region. De manglende dokumentene fikk Naturvernforbundet tilsendt på forespørsel fra Naturvernforbundets egne ressurspersoner og fylkeslag eller fra sekretariatene. Noen dokumenter var også mangelfulle med hensyn på å oppgi informasjon om hunndyrkvoter og restkvoter.

5.9.3 Viktige data fra tabellen

Hele 19 av de 24 gyldige vedtakene/anmodningene rovviltnemndene gjorde (79,2 %, dvs. 4 av 5) er ikke i samsvar med de faglige anbefalingene/vedtakene. Rovviltnemndene øker enten totalkvotene, hunndyrkvotene eller begge. (Rovviltnemnden har glemt å oppgi egen hunndyrkvote i region 7 i 2008, men vi antar den er i tråd med DN's vedtak.)

Totalt for alle år og regioner er det faglig anbefalt å felle maksimalt 334 gauper, mens rovviltnemndene har vedtatt å felle 421 gauper. Nemndene øker kvotene i anmodningen/vedtaket med i snitt 26 % for totalkvotene i forhold til hva sekretariatet innstilte eller Direktoratet for Naturforvaltning vedtok (der nemndene ikke hadde vedtaksmyndighet).

Voksne hunndyr (ett år eller eldre) er av stor betydning for bestandsutviklingen etter jakten. Kvotene på hunngauper øker nemndene i snitt med 16,7 % fra det som er faglig anbefalt/vedtatt (fra 168 til 196 dyr).

12 av 22 av rovviltnemndenes hunndyrkvoter (54,5 %) er høyere enn faglig anbefalt/vedtatt (To datapunkter mangler, og region 2 i 2007 er utelatt fordi vedtaket var ugyldig.).

For rovviltnemndenes totalkvoter, uavhengig av hunndyrkvotene, er 18 av 24 (75%) høyere enn faglig anbefalt/vedtatt.

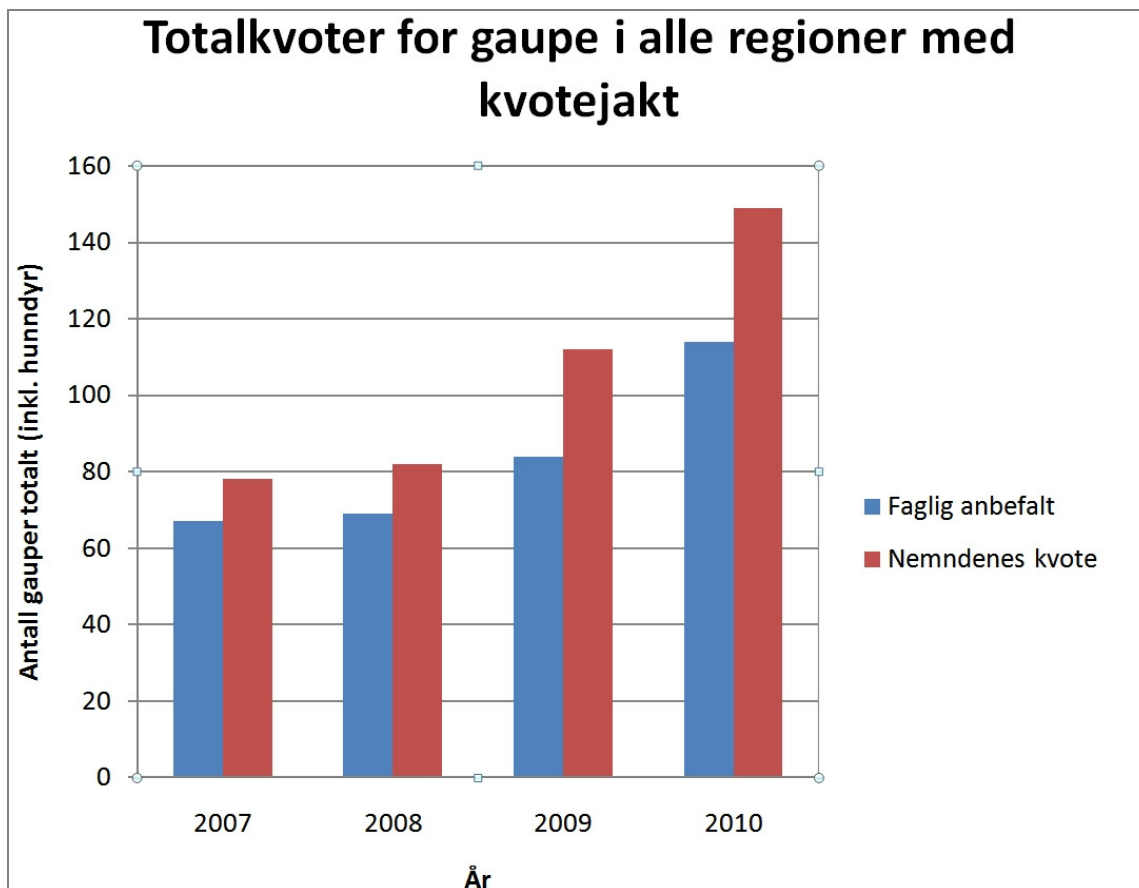
På bare disse fire sesongene er det vedtatt å felle 87 flere gauper enn det som er faglig anbefalt, hvorav 28 er voksne hunndyr.

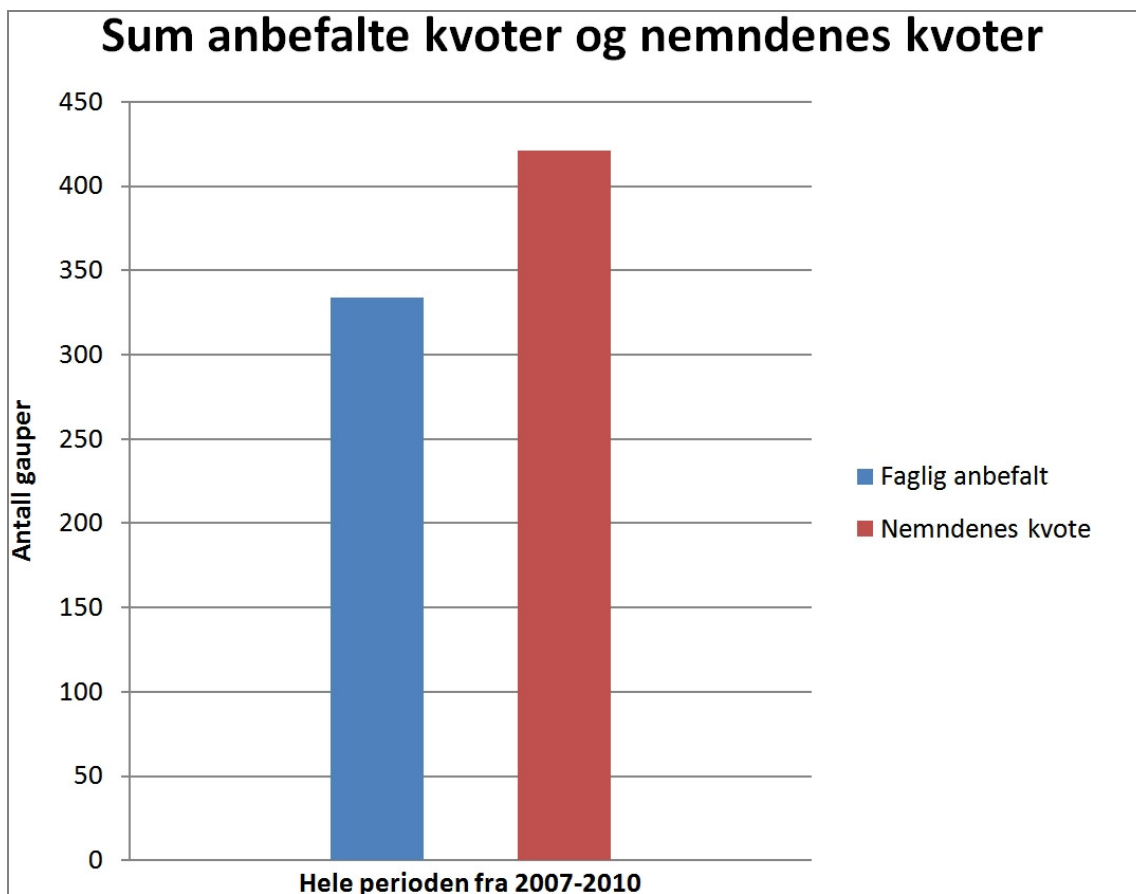
5.9.4 Grafisk fremstilling av nøkkeldata

Figurene viser at rovviltnemndenes kvoter er betydelig høyere enn faglig anbefalt i alle årene vi har undersøkt, både sett for hvert enkelt år (Figur 5), samlet for alle årene (Figur 6) og for hunndyrene (Figur 7). Bestandsmålene beregnes før jakt, slik at en reduksjon av et høyt antall hunndyr under jakten vil medføre en reduksjon i antall familiegrupper ved neste yngling.

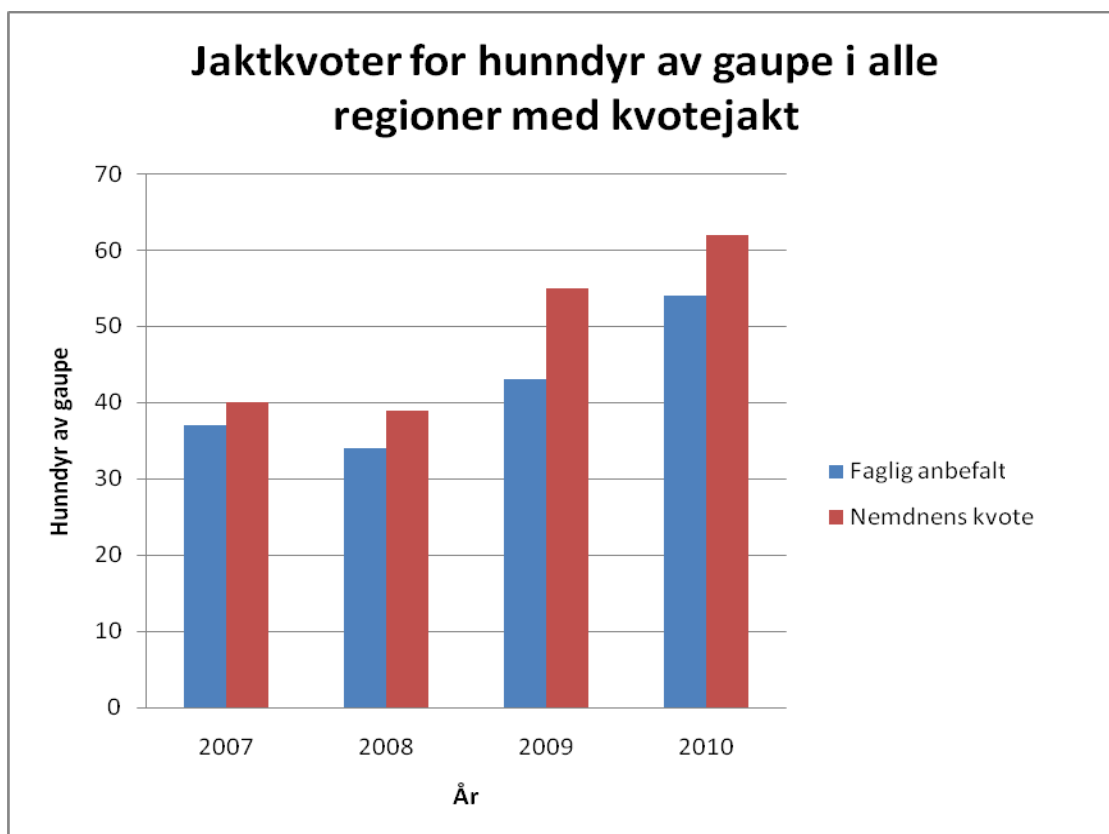
Figur 8 viser at det er noen få regioner som utmerker seg med høyere bestander enn fastsatt i bestandsmålene. Det høye antall hunndyr som ble belastet jaktkvotene i de samme regionene kan medføre tilsvarende stor nedgang i antall familiegrupper ved neste yngling. Vi bemerker at antall familiegrupper er beregnet *før* jakten.

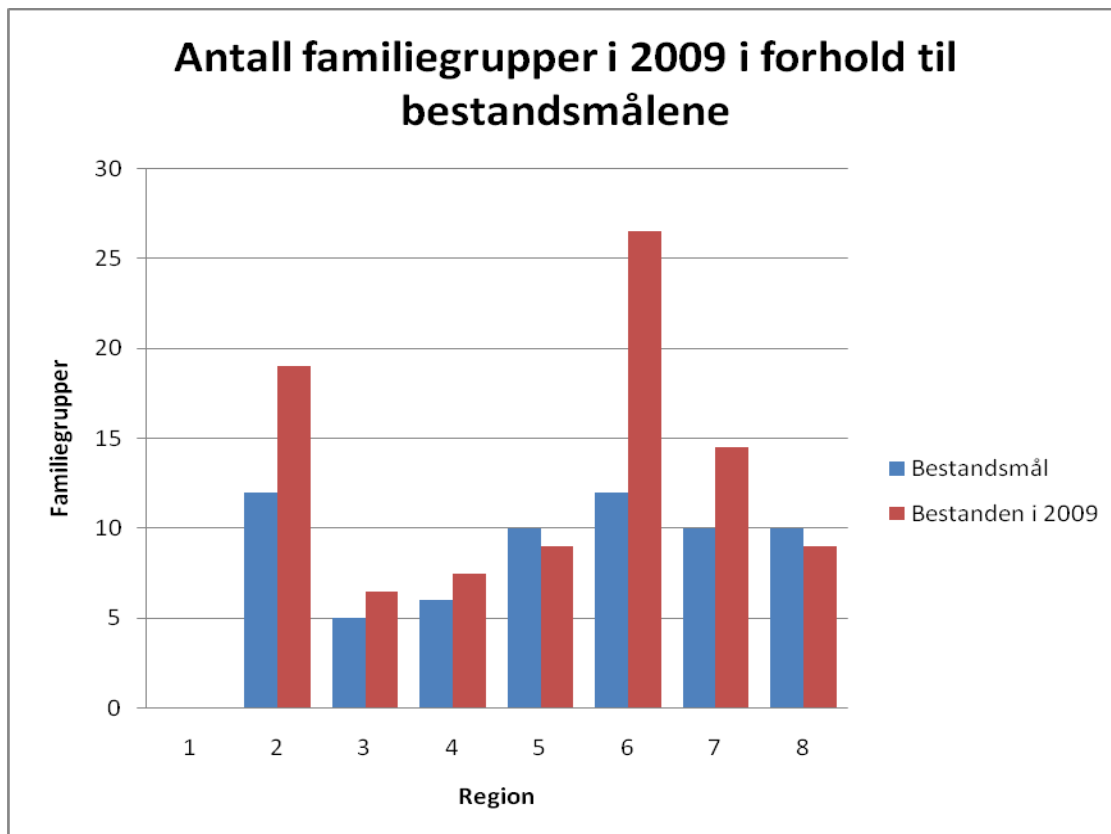
Figur 5 Rovviltnemndenes kvoter er høyere enn faglig anbefalt for alle årene i perioden.

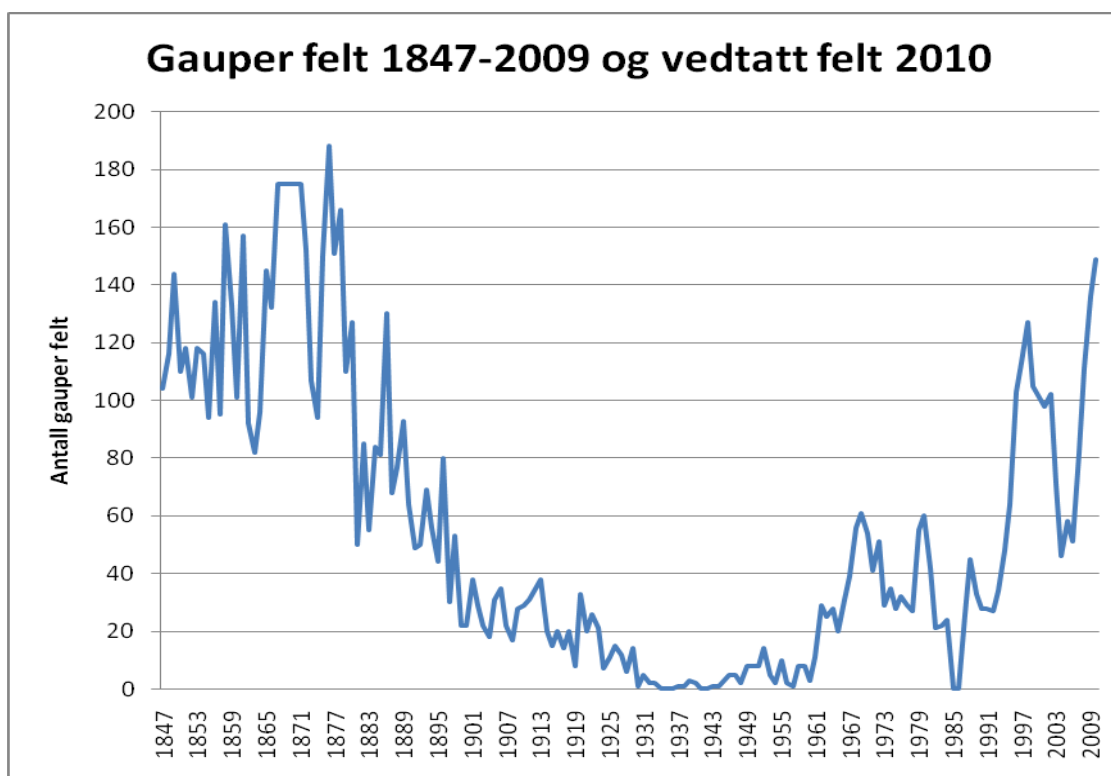
Figur 6 Rovviltnemndenes kvoter er høyere enn faglig anbefalt. Totalt ønsket nemndene å skyte 87 flere gauper enn faglig anbefalt.

Figur 7 Rovviltnemndenes kvoter for hunndyr er også høyere enn faglig anbefalt for alle årene. (To datapunkter mangler: Nemndens hunndyrkvote i region 7 i 2007 og 2008.)

Figur 8 Veksten i gaupebestanden har hovedsaklig passert bestandsmålene i region 6 (Midt-Norge), etterfulgt av region 2 (Sør-Norge) og 7 (Nordland). Vi gjør oppmerksom på at tallene gjelder **før** jakten i 2009. Avgangen av gaupe i disse regionene var betydelig i 2009, med 37 (16) gauper i region 6, 27 (8) i region 2 og 8 (4) i region 7, der tallene i parentes er hunndyr, dvs. potensielle familiegrupper. Figuren er basert på Tabell 1 side 26, med kildedata fra NINA.

Figur 9 Rovviltnemndene har vedtatt å felle rekordmange gauper i 2010 (149 gauper). Sist det ble felt flere var i 1878 (166 gauper). Naturvernforbundet frykter en ny dramatisk bestandsreduksjon, som rundt 2003. Tall fra SSB og rapporten.

6. Rovviltnemndene i media

6.1 Introduksjon og arbeidsmetode

Rovviltnemndene er satt til å følge opp det todelte målet i den norske rovdyrpolitikken, slik det fremkommer i Stortingets rovdyrforlik fra 2004. Nemndene skal legge forholdene til rette slik at både rovdyr og beitedyr sikres en plass i norsk natur.

Vi har sett på uttalelser ledere og medlemmer av rovviltnemndene har gitt til norske medier i løpet av 2009. Hensikten var å undersøke 1) hvor ofte nemndene taler beitedyrenes sak og 2) hvor ofte de har gått ut og forsvart tiltak for å bedre situasjonen for rovdyrene.

Vår undersøkelse er enkel, og den gjør ikke krav på å gi noe helhetlig bilde av nemndenes oppfatning. Det vi har målt er hvordan nemndene fremstår i media. Metoden vår er også enkel. Vi har foretatt et nyhetssøk på ABC Startsidene med stikkordet "rovviltnemnda". Søket er begrenset til 2009.

Av de 27 sakene der medlemmer i rovviltnemndene uttaler seg tydelig for én av de to, går samtlige i beitedyrenes favør. Vi fant ingen forslag til tiltak som kan bedre situasjonen for noen av de fire store rovdyrene.

Så godt som alle uttalelsene dreier seg om behovet for å skyte flere rovdyr for å begrense skadene på beitedyr, i første rekke sau. 14 av uttalelsene omhandler gaupe, 5 dreier seg om bjørn, 4 om ulv, 3 om jerv og 1 om rovdyr generelt. Vi har ikke tatt med saksorienterende uttalelser hvor det ikke fremkommer noen aktiv holdning til saken.

Vi har også plukket frem noen av utspillene der medlemmer i rovviltnemndene har gått særlig sterkt ut. Eksemplene som følger er hentet fra de siste årene.

6.2 Eksempler

6.2.1 - Galventispa har levd lenge nok

Leder Arnfinn Nergård i rovviltnemnda i Hedmark gikk sommeren 2009 aktivt ut og ba om felling av ulven som blir kalt Galventispa. Sitatet nedenfor er fra Nationen 13. august 2009:

– Galventispa har fått leve hele sommeren, og den har utvilsomt tatt mye sau, sier leder av den regionale rovviltnemnda i Hedmark, Arnfinn Nergård, som mener at de ofte blir overkjørt i sine vedtak.

– Jeg synes at dette begynner å bli for gæli, sier han.

6.2.2 – Bestandene har nådd langt nok

Under en valgdebatt i Nord-Østerdal gikk leder Arnfinn Nergård i rovviltnemnda i Hedmark langt ut og sa at roivdyrbestandene var store nok. Vi siterer fra Østlendingen 14. august 2009:

Arnfinn Nergård (Sp) vil også ha biologisk mangfold, men er redd den store rovdyrbestanden vil utrydde beitedrifta og dermed sette et annet biologisk mangfold i fare.

– Vi må erkjenne at bestandene har nådd langt nok, sier han.

6.2.3 Overprøvd av MD

Miljøverndepartementet har omgjort flere vedtak gjort av rovviltnemndene de siste årene. Vi har tatt med et debattinnlegg fra Arnfinn Nergård, leder i rovviltnemnda i Hedmark, fra Nationen 10. juli:

”Foruroligende mye av det vi vedtar blir overprøvd av andre organer. Eksempelvis anbefalte vi i fjor at det i Hedmark utenom områdene inn mot svenskegrensa kunne felles inntil 10 bjørner i lisensjakta. Dette tallet reduserte Direktoratet til to! Når det gjelder gaupe, så har rovviltnemnda myndighet til å fastsette kvoten for jakt. Sist vinter fastsatte vi denne til 14 - og kvota ble fylt i løpet av få dager. To-tre måneder senere fastsetter Miljøverndepartementet den samme kvota til 9! Fem gauper burde med andre ord "vekkes til live" igjen.”

Til NRK Hedmark og Oppland uttalte Nergård 1. september:

- Jeg tror ikke at det ikke hadde vært noen fare å ha satt tallet høyere. Det hadde ikke hatt noe å sagt for bestandsmålet på tre årlige yngler fordi det stort sett befinner seg hannbjørner i Hedmark, mener Nergård.

6.2.4 – Gisler for MD og DN

Arnfinn Nergård, leder i rovviltnemnda i Hedmark, går langt i å argumentere for økt jakt på ulv, bjørn og gaupe. At rovviltnemndas vedtak ble overprøvd liker han svært dårlig. Saken er hentet fra Nationen 4. juli:

– Vi sitter egentlig rett og slett som gisler for MD og DN. Det skapes et inntrykk av at vi har makt. Men det har vi ikke, sier Nergård.

Han bruker som eksempel at de i fjor anbefalte felling av ti bjørn. Det bestemte DN at skulle være to. På gaupe innvilget de 14 fellingstillatelser, og de ble skutt med en gang jakta var i gang. MD sa senere de kun burde innvilget ni fellinger.

– Jerv vet vi jo også det er mye av. Og nå glir det ut også på ulv. Når Osdalsparet fredes og vi ikke får ta ut den ulven som gjør skade i Stange/Løten/Eleverum-området, er det ingen tvil om at områdene utvides ut over Stortingets vedtak. Å sette seg ut over slike vedtak har jeg lært ikke er særlig lurt. Så dette tror jeg Solheim må se på en gang til, sier Nergård.

6.2.5 MD aksepterte ikke kvote

Rovviltnemnda i region 6 ønsket å felle 25 hunngauper, men Miljøverndepartementet senket kvoten til 20 hunndyr, med to dyr i restkvote. Leder Toril Melheim Strand sier følgende til Trønderavisa 15. juli 2009:

– Det som skjedde var at Miljøverndepartementet ikke aksepterte vår kvote. Den ble senket. Det får meg til å spørre om hvem som har ansvar for hva, sier Melheim Strand.

Toril Melheim Strand, leder i rovviltnemnda region 6

6.2.6 Oppfordrer til bjørnejakt

I Nordland gikk leder Ann-Hege Lervåg i rovviltnemnda ut og oppfordret til bjørnejakt. Sitateter fra Helgaland Arbeiderblad 21. august:

Etter at det har blitt funnet flere kadaver av sau i Grane den siste tiden, oppfordrer lederen for rovviltnemnda i Nordland til bjørnejakt.

– Nå har det gått for langt, det er alltid sauene som taper. Naturverndepartementet sier "ja takk, begge deler", men i alle konflikter så langt er det rovdyrene som har vunnet. Etter min mening bør Grane kommune søke om ny fellingstillatelse, og de bør få hjelp av Statens Naturoppsyn for å få en vellykket jakt, mener Lervåg.

6.2.7 - Blir ein blodig sumar

Ivar Odnes er sauebonde og medlem av rovviltnemnda i Oppland. I Gudbrandsdølen Dagingen 18. juni 2009 var han en tydelig talsmann for sin beitedyrnæringens interesser:

Ivar Odnes (Sp) frå rovviltnemnda fortel at det kan bli ein blodig sumar dersom ikkje noko blir gjort.

- Det er heilt klart ei utfordring slik situasjonen er nå, seier Odnes. Han fortel at dei er ute etter å finne løysingar slik at sauene overlev.

- For det er ikkje tvil om at finst mange frustrerte bønder rundt omkring i bygdene nå, seier Odnes.

Han vil jobbe vidare med å få utvida jakttida på bjørn ut oktober og vil kome med forslag om å opne for felling av bjørn om våren.

- Hovedgrunnen til det er at det er lettare å spore den opp på den tida av året. Det er ikkje tvil om at det er mange bjørn i midtdalen for tida. Da er det vår oppgåve å hjelpe bøndene slik at dei kan leve av gardsdrifta si, seier Odnes.

6.2.8 Forsvarte ulovlig ulvejakt

I januar 2006 gikk Merete Furuberg ut i Dagbladet med støtte til ulovlig ulvejakt. Furuberg var medlem av rovviltnemnda i Hedmark, og Dagbladet kunne melde at flere medlemmer i samme nemnd delte hennes oppfatning.

Her er et utklipp fra artikkelen:

- Jeg forstår at folk går til sivile ulydighetsaksjoner når de føler sitt livsgrunnlag truet.*
- Diskvalifiserer du deg ikke fra å sitte i rovviltnemnda i Hedmark?*
- Mitt brennende engasjement gjør at jeg er særlig godt egnet til å sitte i denne nemnda, sier Furuberg.*

I tillegg til å sitte i rovviltnemnda var Furuberg også sauebonde.

6.2.9 – Fattet ulovlig vedtak om ulvejakt

I 2006 fattet rovviltnemndene i Hedmark, Østfold, Oslo og Akershus ulovlig vedtak om å åpne for lisensjakt på ulv. Miljøverndepartementet (MD) omgjorde vedtaket. Merete Furuberg fra rovviltnemnda var imidlertid av en annen oppfatning enn MD. Vi siterer fra Østleningen, 7. februar 2007:

- Jeg er bombesikker på at vårt vedtak er i tråd med forskriftene og det Stortinget har bestemt, sier hun (Furuberg - vår anmerkning).*

I et brev til de to rovviltnemndene gjør departementet det klart at rovviltnemndene gikk ut over sin myndighet da de i et fellesmøte 13. oktober 2006 besluttet å åpne for lisensfelling av ulv utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv. Noen kvote ble ikke fastsatt. Rovviltnemndene mente at de hadde myndighet til å åpne for lisensjakt, selv om bestandsmålet om tre årlige ynglinger ikke var nådd innenfor de fire fylkene.

7. Oppsummering

Grunnet rapportens struktur og arbeidsmetodene som er benyttet inneholder hver enkelt sak mye viktig og aktuell informasjon, samt henvisninger til gjeldende lovverk og forskrifter vi mener ikke er fulgt godt nok. Alt dette gjentas ikke her, men vi oppsummerer noen av hovedpunktene.

Se 5.9 *Resultater - Oppsummering av innsamlete data* side 79 for en grundig gjennomgang av nøkkeltall.

7.1 Hovedpunkter

Punktene er ikke i prioritert rekkefølge.

1. Rovviltnemndene øker nesten alltid kvotene fra det som er faglig anbefalt (79,2 % av sakene).
2. Rovviltnemndene setter kvotene i snitt 26 % høyere enn faglig anbefalt.
3. Rovviltnemndene setter hunndyrkvotene i snitt 16,7 % høyere enn faglig anbefalt.
4. Rovviltnemndene vedtar høyere kvoter enn det som er faglig anbefalt uten å begrunne økningene.
5. Rovviltnemndene senker aldri kvotene fra det som er faglig anbefalt.
6. Rovviltnemndene forvalter ikke rovdyrene etter sitt mandat.
7. Vedtakene for jakten i 2010 er ikke gjort med vurderinger ut fra Naturmangfoldloven og dens sentrale paragrafer omkring kunnskapsgrunnlaget, føre-var-hensyn, økosystemtilnærming og samlet belastning. Blant annet skal forvaltningen ta hensyn til rovdyrenes funksjon i økosystemene og for det øvrige biologiske mangfoldet. Felling av rovdyr skal også vurderes med tanke på rekreasjon, som omfatter bl.a. naturopplevelser og økoturisme.
8. Der medlemmer av rovviltnemndene uttaler seg tydelig i media taler de i beitedyrenes favør i samtlige av 27 undersøkte medieoppslag. Ingen foreslår tiltak som kan bedre situasjonen for noen av de fire store rovdyrene.
9. Fram til forskriften ble endret i 2009 var det ingen reell klagemulighet på vedtak om kvotejakt på grunn av klagebehandlingstiden
10. Det er ingen reell klagemulighet på endringer i vedtak om kvotejakt underveis i jaktseasonen, fordi vedtaket trer i kraft for raskt. Oppheving av vedtak vil også i slike tilfeller først kunne skje etter at gaupene er skutt.
11. DN henviser ikke til naturmangfoldloven (per 19. januar 2010), et drøyt halvår etter at Naturmangfoldloven trådte i kraft.
12. Det eksisterer ingen god samordnet nettløsning for viktig dokumentasjon om forvaltningen av de store rovdyrene. Rovviltportalen hos Direktoratet for Naturforvaltning er oversiktlig, men også svært mangelfull. Rovbasen hos DN tilbyr bare upresise kartplott og ikke tabelloversikter over avgang av rovdyr eller husdyr.
13. De forskjellige rovviltnemndenes nettsider hos sekretariatene har ulik og dårlig struktur, noe som gjør det vanskelig å finne informasjonen man ønsker. De mangler ofte viktige dokumenter. Sekretariatene har med noen unntak sendt manglende dokumenter på forespørsel.
14. Når kvotene fastsettes tas det ikke i tilstrekkelig grad hensyn til at en del rovdyr skytes ved illegal jakt.

15. Jakt som hovedmetode i forvaltningen av truede rovdyr, slik nemndene praktiserer, strider med Bernkonvensjonen. Dermed er dette også i strid med nemndenes oppgave som statlig viltorgan.

7.2 Kommentarer til punktene

1-5

Norge er forpliktet gjennom internasjonale avtaler og eget lovverk til å ikke bare opprettholde egne bestander av rovdyrene, men også sørge for at rovdyrene får spille sin naturlige rolle i økosystemene. Det er naturlig stor variasjon i reproduksjonen hos gaupe, noe som kan svinge begge veier. Da kan man ikke basere forvaltningen på et sjansespill med faktorer som innvandring fra Sveriges store populasjoner og antakelser om gode produksjonsår.

Rovviltnemndene øker nesten konsekvent kvotene i forhold til sekretariatenes innstillinger. Dersom ikke sekretariatene hadde lagt seg på en forsiktig linje, ville dette høyst sannsynlig medført at de nasjonale bestandsmålene ikke hadde blitt nådd. Rovviltnemndene har i hovedsak ikke hatt faglige begrunnelser for økningene, og gaupebestanden i landet har økt på tross av, ikke takket være, rovviltnemndenes forvaltning.

Naturvernforbundet undres om nemndene mener det faglige grunnlaget sekretariatet utarbeider er for dårlig, og hvorfor de eventuelt mener det. Det er avgjørende at argumentasjonen kommer fram i nemndens vedtak, og det er avgjørende at argumentasjonen er basert på dokumenterbare data. (Se også *Uforsvarlig høyt uttak* side 41.)

Det å sørge for at bestandsmålene overholdes er med på å sikre god lokal medbestemmelsesrett, ved at rovviltnemndene selv har vedtaksmyndighet. Dette er et sterkt insentiv til nemndene, slik at de bør se på bestandsmålene som et minstemål. Det er ikke nødvendigvis slik at en gaupebestand som er større enn bestandsmålene vil føre til mer skade, og konfliktnivået behøver dermed ikke øke med antall gauper. Med en større bestand kan dessuten terskelen for å ta ut skadedyr senkes, ved at det kan settes langt høyere kvoter for skadefelling.

6.

Rapporten viser at rovviltnemndene driver mer politikk enn forvaltning etter forskriftene. De skal opptre som et statlig viltorgan underlagt Miljøverndepartementets instruksjons- og organisasjonsmyndighet. Rovviltnemndene fastsetter ikke kvoter med tydelige mål om å øke bestandene av artene når de er under bestandsmålene. For gaupe begrenses dessuten jaktperioden aldri, selv om forskriften åpner for dette.

7.

Naturvernforbundet mener det er skandaløst at både sekretariatene og rovviltnemndene vedtok kvoter for jakt på gaupe i 2010 uten å vurdere dem i lys av Naturmangfoldloven som gjelder fra 1. juli 2009. Det nye lovverket har tatt opp i seg flere viktige prinsipper fra internasjonale avtaler Norge har forpliktet seg til. Men enda mer alvorlig er det at viktige biologiske prinsipper for sunn forvaltning av naturen er totalt oversett.

I følge naturmangfoldloven skal både kunnskapsgrunnlaget (§8) og føre-var-prinsippet (§9) vektlegges, i tillegg til samlet belastning (§10). Flere detaljer finnes under kapittel 2. *Lovverk og internasjonale avtaler* side 14.

Rovdyrene og resten av naturen skal forvaltes etter gjeldende lovverk og forskrifter. Med naturmangfoldloven forventer Naturvernforbundet en fornuftig dreining mot en nødvendig økosystemtilnærming i forvaltningen. Rovdyrbestandene skal ikke lenger bare forvaltes som enkeltstående arter, men de skal også gis rom til å spille sin naturlige nøkkelrolle i økosystemene noe som også har betydning for svært mange andre arter. Slike problemstillinger er kompliserte, og krever grundige faglige utredninger. Naturvernforbundet krever at slike vurderinger gjøres av rovviltnemndene i fremtidige forvaltningsvedtak i tråd med naturmangfoldloven. Relevante forskningsinstitusjoner må involveres i dette viktige arbeidet. Selv om Naturmangfoldloven har vært gyldig bare i et drøyt halvt år, er det svært alvorlig at det ikke er gjort noen forsøk på å gjøre disse betraktningene for jakten i 2010, i lys av de dataene og den kunnskapen om økosystemene man allerede har tilgjengelig.

8.

Rovviltnemndene skal forvalte de store rovdyrene etter det lovverk og forskrifter som finnes. Naturvernforbundet mener også at som representanter i et statlig organ skal medlemmene av nemndene også i offentlige sammenhenger formidle den politikken de er satt til å følge, med tanke på bl.a. konfliktdemping. Undersøkelser viser at et stort flertall i befolkningen ønsker å ha egne, norske, bærekraftige bestander av rovdyr og flere ønsker å gi rovdyrene et strengere vern. Når medlemmer av rovviltnemndene ensidig ytrer meninger som er negative til rovdyr, indikerer det at disse nemndsmedlemmene ikke har tilstrekkelige ambisjoner og respekt for det lovver de og den politikken de er satt til å forvalte gjennom demokratiske prosesser.

9.

Naturvernforbundet er glade for at vedtak om kvotejakt på gaupe nå skal skje innen månedsskiftet november/desember, ettersom man i hovedsak baserer det faglige grunnlaget for vedtaket på data som allerede eksisterer på dette tidspunkt. Med tidligere praksis ble vedtakene gjort i løpet av januar. Denne endringen er noe Naturvernforbundet har etterlyst i mange år. Våre klager har i enkelte tilfeller ført til medhold i reduksjon av kvoter først etter at gaupene er skutt. (F.eks. opphevet Miljøverndepartementet et vedtak i Hedmark i 2009 og senket kvoten med fire dyr, men det skjedde først etter at dyrene var skutt.)

Et av formålene med endringen er at eventuelle klager skal kunne behandles innen jaktstart. Det forutsetter fortsatt at klagebehandlingen gjøres raskt nok. Det er fremdeles viktig at klagere kan få innvilget oppsettende virkning på klagen (midlertidig stans av jakten). Jakten varer i to måneder, og all erfaring viser at gaupekvoten blir skutt i løpet av jaktens første dager, slik at man har god tid til å felle alle nødvendige gauper også med en slik praksis.

10.

Naturvernforbundet mener at det ikke bør være rom for å øke kvotene underveis i jakten, og ber om en endring i forskriftene på dette punkt. Dette fordi datagrunnlaget og en grundig forvaltningsplan bør være tilstrekkelig til å fastsette kvoter, områdedifferensiering og eventuell tidsavgrensning allerede når hovedvedtaket fattes i november/desember. Når det gjøres plutselige endringer underveis i jakten er det umulig å involvere alle parter i beslutningen, slik forskriften krever. Klagemuligheten er dessuten ikke reell, fordi klagebehandlingen ikke skjer i tide før gaupene er felt. Det er flere eksempler på at Naturvernforbundet har fått aksept for sine klager hos Miljøverndepartementet først etter at de aktuelle gaupene for lengst har blitt skutt. Disse gaupene trekkes heller ikke fra kvoten for neste års jakt. Dermed faller poenget med klagen bort. Vi henviser forøvrig til forrige avsnitt, punkt 9 for tilsvarende argumentasjon.

11.

Direktoratet for Naturforvaltning er et offentlig organ underlagt Miljøverndepartementet. På Rovviltportalen presenteres viktig informasjon om offentlig rovviltforvaltning. Per 21. januar 2010 mangler informasjon på Rovviltportalen om naturmangfoldloven¹⁵⁷, som er gjeldende for forvaltningen av rovvilt og annen natur fra 1. juli 2009. I stedet henvises til viltloven, der de fleste paragrafer som omhandler forvaltning av rovvilt ble opphevet 19. juni 2009. Dette er svært alvorlig, da mange i forvaltningen forholder seg til informasjonen som presenteres her.

12-13.

Det har vært meget vanskelig å finne dataene vi presenterer i denne rapporten. Det er ikke akseptabelt at dokumentasjon om rovviltforvaltningen og data om rovdyrbestandene er så mangelfull, kryptisk, skjult, spredt og utilgjengelig på nettsidene til forvaltningen og Direktoratet for Naturforvaltning. Dette må forbedres betydelig.

En må forvente at rovviltnemndene og deres sekretariater publiserer alle viktige sakspapirer ryddig på nettsidene hos Fylkesmannen. Praksis er her svært varierende og forvirrende. Noen publiserer dokumenter på rovviltsider, noen på rovviltnemnens sider, noen i lister over protokoller. Dokumenter mangler dessuten i større eller mindre grad.

På Rovviltportalen finnes en dokumentoversikt. Denne er også svært mangelfull. Alle sekretariatenes innstillinger, rovviltnemndenes forvaltningsplaner og vedtak/anbefalinger, DN's vedtak, alle klager og klagebehandlinger osv. bør samles her. Rovviltportalen bør også til enhver tid ha god statistikk og oversikt over alle anbefalinger, vedtak, fellinger og annen avgang av gaupe. Rovbasen hos DN inneholder kartplott over avgang av rovdyr og husdyr, men nettløsningen har liten praktisk nytteverdi. Databasen inneholder svært mye viktig offentlig informasjon som bør kunne presenteres på en mer oversiktlig og lett tilgjengelig måte, som i tabeller.

14.

Ingen av nemndene har vurdert kvotene opp mot illegal jakt, unntatt rovviltnemnd 4. I Akershus utgjør årlig illegal jakt betydelige 9 % av bestanden, og i Hedmark 5,8 % av avgangen. Også i Sverige er det gjort undersøkelser som viser at rundt 15% av gaupene dør som følge av illegal jakt⁹⁰. Rovviltnemndene må i sine vedtak og offentlige uttalelser vurdere kvotene i lys av ulovlig jakt, og tydeliggjøre at slik faunakriminalitet er uakseptabel.

15.

Bernkonvensjonen, som også er nedfelt i norsk lovverk og forskrifter, er klar på at felling kun er akseptabelt dersom det ikke finnes noen andre tilfredsstillende metoder, og såfremt det ikke skader bestandens overlevelse. Andre metoder, som i siste instans kunne vært benyttet for å spare rovdyrets liv og samtidig verne om husdyr, benyttes ikke, eller bare i svært liten grad. Nemndene har ansvaret for å utarbeide forvaltningsplaner og fordele midler til skadeforebyggende og konfliktdempende tiltak, samt fastsette kvoter for jakt. Det bevilges midler til mange gode og fungerende skadeforebyggende tiltak, men forøvrig forvaltes rovdyrene primært med tanke på felling. Naturvernforbundet mener jakt som hovedmetode i forvaltningen av truede rovdyr, slik nemndene praktiserer, strider med Bernkonvensjonen. Dermed er dette også i strid med nemndenes oppgave som statlig viltorgan.

¹⁵⁷ <http://www.rovviltportalen.no/content.ap?thisId=500026690>